

Ekonomická
fakulta
Faculty
of Economics

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Ekonomická fakulta

Katedra regionálního managementu

Diplomová práce

Překážky a pozitiva zavedení zálohového
systému na jednorázové nápojové obaly
v ČR z pohledu vybraných měst a obcí

Vypracovala: Bc. Kristýna Berlová
Vedoucí práce: doc. Ing. Eva Cudlínová CSc.

České Budějovice 2024

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

Ekonomická fakulta

Akademický rok: 2023/2024

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení:	Bc. Kristýna BERLOVÁ
Osobní číslo:	E21632
Studijní program:	N6208 Ekonomika a management
Studijní obor:	Strukturální politika EU a rozvoj venkova
Téma práce:	Překážky a pozitiva zavedení zálohového systému na jednorázové obaly v ČR z pohledu vybraných měst a obcí
Zadávací katedra:	Katedra regionálního managementu a práva

Zásady pro vypracování

Cíl práce:

Cílem práce je zhodnocení hlavních překážek a pozitiv pro zavedení zálohového systému na jednorázové nápojové obaly, na základě postojů zástupců vybraných obcí a měst k dané problematice.

Metodika:

Teoretická část práce bude zaměřena na zhodnocení dosavadních poznatků v oblasti zálohové systému nápojových obalů. Praktická část se bude soustředit na přístup obcí a měst k zavedení systému povinného zálohování a bude zpracována pomocí rozhovorů se zástupci vybraných měst a obcí ve Středočeském kraji.

Rámcová osnova:

1. Úvod, 2. Literární část, 3. Cíl a metodika, 4. Praktická část, 5. Zhodnocení, 6. Závěr, 7. Seznam použitých zdrojů, 8. Přílohy

Rozsah pracovní zprávy: 40 – 50 stran

Rozsah grafických prací: dle potřeby

Forma zpracování diplomové práce: tištěná

Seznam doporučené literatury:

- Kislingerová, E. (2023). Cirkulární ekonomie a ekonomika. Grada Publishing.
- Mavropoulos, A., & Nilsen, A. W. (2020). Industry 4.0 and circular economy: towards a wasteless future or a wasteful planet? John Wiley
- Tietenberg, T. H. (1994). Environmental economics and policy. HarperCollins.
- Letcher, T. (2002) Plastic Waste and Recycling: Environmental Impact, Societal Issues, Prevention, and Solutions. Elsevier Science.
- Studie dopadů zavedení zálohového systému na nápojové obaly z PET [https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/news/190606-zalohovani-PET/%24FILE/Studie PET CETA 2019.pdf](https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/news/190606-zalohovani-PET/%24FILE/Studie%20PET%20CETA%202019.pdf)

Vedoucí diplomové práce:

doc. Ing. Eva Cudlinová, CSc.
Katedra regionálního managementu a práva

Datum zadání diplomové práce: 29. května 2024
Termín odevzdání diplomové práce: 30. července 2024

doc. RNDr. Zuzana Dvořáková Lišková, Ph.D.
děkanka

JIHOČESKÁ UNIVERZITA
V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
EKONOMICKÁ FAKULTA
Studentská 13
270 01 České Budějovice

LS

prof. PhDr. Miloš Lapka, CSc.
vedoucí katedry

V Českých Budějovicích dne 29. května 2024

Prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to - v nezkrácené podobě/v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných Ekonomickou fakultou - elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 31.7.2024

.....

Kristýna Berlová

Poděkování

Tímto bych chtěla velmi poděkovat paní doc. Ing. Evě Cudlínové CSc za cenná doporučení a rady, ochotu a odborné vedení diplomové práce

Obsah

ÚVOD	3
1. CIRKULÁRNÍ EKONOMIKA	5
2. OBALY A OBALOVÉ ODPADY	6
2.1 PRÁVNÍ PŘEDPISY EU TÝKAJÍCÍ SE OBALOVÉHO ODPADU	7
2.2 LEGISLATIVNÍ ÚPRAVA NAKLÁDÁNÍ S OBALY V ČESKÉ REPUBLICE	9
2.2.1 <i>Novela zákona o obalech</i>	9
2.3 SOUČASNÝ SYSTÉM TŘÍDĚNÍ KOMUNÁLNÍHO ODPADU V ČESKÉ REPUBLICE	10
2.3.1 <i>Financování současného systému</i>	12
2.3.2 <i>Třídění x recyklace</i>	12
2.3.3 <i>Plechovky a PET lahve</i>	13
3 ZÁLOHOVÝ SYSTÉM	15
3.1 HLAVNÍ DŮVODY ZAVEDENÍ ZÁLOHOVÉHO SYSTÉMU	15
3.1.1 <i>Cirkulární ekonomika – odpad jako zdroj</i>	16
3.1.2 <i>Zlepšení kvality recyklátu</i>	16
3.1.3 <i>Omezení litteringu</i>	17
3.1.4 <i>Splnění cílů EU</i>	18
3.1.5 <i>Snížení dopadů na životní prostředí</i>	18
3.2 ZÁLOHOVÁNÍ V ČR	19
3.2.1 <i>Počátky a vývoj diskusí</i>	19
3.2.2 <i>Navrhovaný princip zálohování v České republice</i>	22
3.2.3 <i>Hlavní subjekty zapojené do systému</i>	24
3.2.4 <i>Ekonomická stránka zálohového systému</i>	25
3.2.5 <i>Pilotní testování v ČR</i>	28
3.3 ZKUŠENOSTI ZE ZAHRANIČÍ	29
3.3.1 <i>Německo</i>	30
3.3.2 <i>Slovensko</i>	31
3.4 DOPAD ZÁLOHOVÉHO SYSTÉMU NA JEDNOTLIVÉ SUBJEKTY	34
3.4.1 <i>Spotřebitelé a domácnosti</i>	34
3.4.2 <i>Obchodníci</i>	34
3.4.3 <i>Obce a města</i>	35
4 DOPAD NA OBCE A MĚSTA	36
4.1 ROLE OBCÍ A MĚST V OBLASTI TŘÍDĚNÍ ODPADU	36
4.2 SOUČASNÁ SITUACE - FINANCOVÁNÍ	36
4.2.1 <i>Příjmy obcí z odpadového hospodářství</i>	37
4.3 POSTOJ MĚST A OBCÍ K ZAVEDENÍ ZÁLOHOVÉHO SYSTÉMU	38
4.4 FINANCOVÁNÍ V PŘÍPADĚ IMPLEMENTACE ZÁLOHOVÉHO SYSTÉMU	38
4.4.1 <i>Kalkulačka pro obce</i>	39
4.5 MOŽNÉ DOPADY NA OBCE A MĚSTA	41
4.5.1 <i>Obavy</i>	41
4.5.2 <i>Pozitiva</i>	42

4.6 NEGATIVNÍ POSTOJE K ZAVEDENÍ ZÁLOHOVÉHO SYSTÉMU V ČR	43
4.6.1 <i>Postoj Svazu měst a obcí České republiky</i>	43
4.6.2 <i>Postoj Svazu místních samospráv</i>	44
5 CÍL PRÁCE A METODIKA	46
5.1 CÍL PRÁCE	46
5.2 METODIKA	47
6 PRAKTICKÁ ČÁST	52
6.1. VÝSLEDKY	52
6.1.1 <i>Současný stav oblasti třídění odpadu v obcích a případné problémy v této oblasti</i>	52
6.1.2 <i>Povědomí o tématu zálohování nápojových obalů</i>	56
6.1.3 <i>Dopady zavedení zálohového systému na obce</i>	62
6.1.4 <i>Informovanost občanů</i>	69
6.1.5 <i>Ekonomická stránka</i>	69
6.1.6 <i>Případná doporučení a navrhované alternativy</i>	74
6.2 SOUVISLOSTI	75
7 ZÁVĚR A DISKUSE	77
I SUMMARY AND KEY WORDS	79
II SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK	80
III. SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ A LITERATURY	81
IV SEZNAM GRAFŮ, TABULEK A OBRÁZKŮ	91
V SEZNAM PŘÍLOH	92
VI PŘÍLOHY	93

Úvod

Jednorázové nápojové obaly představují výraznou environmentální zátěž. Na jejich výrobu je totiž spotřebováno značné množství původních materiálů. Zároveň jsou také poměrně zásadní složkou komunálního odpadu. Neustále se zvyšující množství používaných obalů, společně s nízkou mírou recyklace a jejich opětovného využití brání rozvoji nízkouhlíkového oběhového hospodářství.

Vzhledem k rostoucímu tlaku na zlepšování ekologických standardů v rámci směrnic EU je zapotřebí současný systém třídění odpadu upravit. Na základě nových opatření, která přijal Evropský parlament bude nutné, aby od roku 2029 státy EU plnily cíle v rámci separovaného zpětného odběru plastových a kovových obalů na jedno použití. Tyto cíle jsou stanoveny na 90 % z veškerých zmíněných obalů. Jako možné řešení se nabízí zavedení zálohového systému na jednorázové nápojové obaly – PET lahve a plechovky.

Zálohový systém je jedním z typických příkladů principu cirkulární ekonomiky. Zabezpečují totiž návratnost použitých obalů zpět do výrobních cyklů. Tím se sníží poptávka po primárních surovinách a zároveň také sníží množství odpadu

Téma zálohování nápojových obalů, tedy PET lahví a plechovek je momentálně jedním ze zásadních témat diskutovaných v rámci environmentální politiky České republiky. Na podzim roku 2023 předložilo Ministerstvo životního prostředí do mezirezortního připomínkového řízení novelu zákona o obalech, která by měla zavést systém povinného zálohování v ČR. Tento systém by zde mohl začít fungovat již od druhé poloviny roku 2025.

Zavedení nového systému by pochopitelně mělo zásadní dopad na řadu subjektů, jako jsou koneční spotřebitelé, výrobci, obchodníci, ale také obce a města. Dopad na obce a města je v kontextu zavedení plošných záloh poměrně diskutovaným tématem. V této oblasti kolem tohoto tématu však stále ještě panuje řada otázek i obav a názory se velmi různí.

Cílem této diplomové práce je zhodnocení hlavních překážek a pozitiv a celkového postoje zástupců vybraných měst a obcí k povinnému zálohování nápojových obalů.

Pro zpracování práce byly stanoveny 4 základní výzkumné otázky:

1. Jsou vybrané obce v tématu zavedení zálohového systému dostatečně informovány?
2. Jaké obavy mezi zástupci vybraných obcí panují, v souvislosti se zavedením zálohového systému?
3. Jaké jsou ze stran zástupců vybraných obcí vnímány pozitivní dopady spojené se zavedením zálohového systému?
4. Domnívají se zástupci vybraných obcí, že bude mít zavedení zálohového systému dopad na obecní rozpočty?

Práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část.

Teoretická část práce je zaměřena na zhodnocení dosavadních poznatků v oblasti zálohového systému nápojových obalů a představení jeho širších společenských a ekonomických souvislostí. Jsou zde vysvětleny základní pojmy týkající se oběhového hospodářství, problematiky obalového odpadu, recyklace a třídění odpadu. Podstatnou část práce tvoří vysvětlení zálohového systému a představení aktuálního návrhu novely zákona o obalech, která by měla zálohový systém v České republice zavést. Jsou zde popsány možné dopady na jednotlivé subjekty a vysvětleny souvislosti dopadů na obce a města a také jsou zde popsány zkušenosti z vybraných zahraničních států.

Praktická část se soustředí na přístup vybraných obcí a měst k zavedení systému povinného zálohování. Je zpracována za pomoci kvalitativního výzkumu, který byl proveden formou polostrukturovaných rozhovorů se zástupci vybraných obcí a měst ve Středočeském kraji.

Je nutné upozornit na skutečnost, že se jedná pouze o pilotní studii vztaženou k malému výzkumnému vzorku. Nelze z ní tedy odvozovat obecné závěry, platné pro celou republiku. K tomu by bylo samozřejmě zapotřebí provést velké dotazníkové šetření a výrazné rozšíření výzkumného vzorku.

1. Cirkulární ekonomika

Cirkulární ekonomika, nebo též oběhové hospodářství je protikladem tradičního lineárního přístupu k výrobě a spotřebě – lineární ekonomiky, která funguje na principu „vzít, vyrobit, zlikvidovat“. (Millette a kol. 2019) Zatímco lineární model uvažuje s tím, že dostupných zdrojů je pro výrobu dostatek a použité zboží se tak může pouze zlikvidovat, model cirkulární ekonomiky napomáhá prodloužení životního cyklu výrobků. (Pacheco a kol., 2024)

Cirkulární ekonomika se soustředí na minimalizaci odpadu a maximalizaci opětovného využití materiálů a měla by se řídit třemi hlavními zásadami – navrhnout produkt tak, aby se zabránilo vzniku odpadu a znečištění, udržet výrobky v provozu co nejdéle a regenerovat přírodní systémy. Rovněž by měla zohledňovat problematiku jednorázových obalů. V kontextu cirkulární ekonomiky to znamená využívat materiály, které jsou znovu použitelné, snadno recyklovatelné či kompostovatelné a zároveň neustále zvyšovat sběr odpadu a podporovat poptávku na trzích s recyklovaným materiálem. (Trevor, 2020)

Kislingerová a kol. (2021) definuje cirkulární ekonomiku jako „*teorii způsobu náhrady lineárních výrobních řetězců (Cradle to Grave) řetězci cyklickými (Cradle to Cradle) s cílem minimalizovat odpad vznikající jak v průběhu řetězce, tak i na jeho konci.*“ (Kislingerová a kol., 2021, str. 57)

Cílem cirkulární ekonomiky je docílit rovnováhy mezi ekonomikou, životním prostředím a společností s cílem minimalizovat vstupy a výsledný odpad. Zároveň také podporuje využívání odpadů, jakožto dalších vstupů pro průmysl, a odklon materiálů, s potenciální hodnotou a možným dalším využitím, od skládek. (Millette a kol. 2019),

Zvyšující se množství environmentálního odpadu napříč společnostmi souvisí se změnami ve vzorcích spotřeby, způsoby likvidace odpadu, růstem populace a dalšími faktory. Jedním ze způsobů, jak tento odpad dále zpracovat, je recyklace a využití materiálů, které se pak dále zapojí do průmyslových výrobních procesů. Tyto strategie jsou jedny z několika postupů cirkulární ekonomiky, která si klade za cíl přetvořit vyřazené materiály na hodnotné a znovu použitelné zdroje a odklonit se tak od lineárního modelu. (Pacheco a kol., 2024)

2. Obaly a obalové odpady

Obaly jsou významným negativním prvkem v oblasti životního prostředí. Na jejich výrobu je totiž spotřebováno značné množství původních materiálů. Konkrétně v EU se jedná o 40 % z celkového množství spotřebovávaných plastů a 50 % papíru z celkového množství spotřebovávaného papíru, které jsou určeny právě na obaly. (Evropská komise, 2022)

Z obalového odpadu se ovšem ve chvíli, kdy přestane plnit svou funkci, pro kterou byl původně určen, stává obvykle pouhý odpad. Velkou část z obalových odpadů lze však velmi dobře dále využít a může tak dál sloužit jako vstupní surovina, určená pro zpracování jiných výrobků či dalších obalů. (Ministerstvo životního prostředí ČR)

Podle dat Eurostatu (2023) bylo v roce 2021 v Evropské unii vyprodukováno cca 188,7 kg obalového odpadu na obyvatele, což je celkově 54,3 milionů tun. Jak ukazují data, celkové množství vyprodukovaných obalových odpadů neustále vzrůstá – od roku 2010 do roku 2021 se jednalo o nárůst o 16,4 milionů tun, tzn. o 24,2 %. V roce 2021 bylo vyprodukováno o 4,8 milionů tun více než rok předchozí, tedy nárůst o 6 % za pouhý rok. (Eurostat, 2023)

Hlavními materiály obalového odpadu v EU byly v letech 2010 – 2021 papír a lepenka (34 mil. tun v roce 2021), plast (16,1 mil. tun), sklo (15,5 mil. tun), dřevo (14,4 mil. tun) a kov (4,2 mil. tun). (Eurostat, 2023)

Obalové odpady jsou poměrně významnou složkou komunálního odpadu. V EU tvoří 36 % tuhého komunálního odpadu. (Evropská komise, 2022) Konkrétně v České republice například v roce 2021 z celkového množství 5 352 705 kg komunálního odpadu tvořily obalové odpady 1 437 067 kg. Toto číslo se navíc každým rokem zvyšuje. (Český statistický úřad, 2022, Ministerstvo životního prostředí ČR, 2023)

Neustále se zvyšující množství používaných obalů, společně s nízkou mírou recyklace a jejich opětovného využití brání rozvoji nízkouhlíkového oběhového hospodářství. (Evropská komise, 2022)

Významným problémem jsou obaly z plastu. Až 40% celosvětové spotřeby plastů, tvoří totiž právě obaly. To z nich činí v podstatě největšího uživatele plastů. Velká část plas-

tových obalových odpadů se navíc vůbec nerecykluje. V mnoha Evropských zemích - například ve Francii, Maďarsku, Rakousku či Finsku byla v roce 2017 recyklována méně než jedna třetina. To je podstatně méně než u jiných obalových materiálů. (Jacobsen a kol., 2022)

2.1 Právní předpisy EU týkající se obalového odpadu

Vlády členských států a EU si v souvislosti s obaly kladou dva hlavní cíle. V první řadě zcela předcházet vzniku obalového odpadu jeho pořizováním a používáním a dále zajistit recyklaci odpadu, který již vznikl. (Jacobsen a kol., 2022)

Pravidla a předpisy Evropské unie o obalech a obalových odpadech se vztahují jednak k designu obalů, ale také nakládání s odpadem, který z obalů vzniká. I přes zavádění těchto pravidel množství obalového odpadu v EU stále stoupá a přináší s sebou řadu negativních dopadů na životní prostředí. Cílem těchto pravidel je, se s těmito dopady vypořádat. (Evropská komise)

Směrnice 94/62/ES o obalech a obalových odpadech

Jedním z nejzákladnějších dokumentů řešící tuto problematiku na úrovni EU je Směrnice 94/62/ES o obalech a obalových odpadech. Hlavním cílem této směrnice je jednak sjednocení vnitrostátních opatření, která se týkají nakládání s obaly a obalovým odpadem a dále stanovení pravidel, která by měla mít za následek zamezení negativních vlivů obalů a obalových odpadů na životní prostředí. Důležitou roli zde hraje především prevence vzniku těchto odpadů, ale také další opatření, jako je opakované používání obalů, recyklace atd. (Evropský parlament a Rada Evropské unie, 1994)

Tato směrnice vznikla především jako reakce na fakt, že velká část odpadů ve městech a obcích, pochází právě z obalů (zejména plastových, skleněných, ale i papírových). Definovala jeden z důležitých nástrojů pro odpadové hospodářství – tzv. povinnost zpětného odběru a zároveň také stanovila recyklační kvóty. Ty ukládají výrobcům a dovozcům povinnost zajistit, aby bylo určité procento zpětně odebraných obalů, po skončení jejich životnosti, recyklováno, či jinak využito. (Slavíková a kol., 2012)

Na základě Směrnice Evropské parlamentu a rady 2018/852 ze dne 30. května 2018, musí být do roku 2025 recyklováno minimálně 65 % hmotnosti všech obalových odpadů členských států. Do roku 2030 se tento cíl zvyšuje na 70 % hmotnosti veškerých obalových odpadů. (EUR-Lex, 2018)

Jak uvádí Tugran (2023), jsou zde i další důležité dokumenty, týkající se problematiky obalového odpadu, které jsou zároveň také relevantními podklady v oblasti zálohování nápojových obalů. Jedná se konkrétně o „Akční plán pro oběhové hospodářství“, „Směrnici EP a Rady (EU) 2019/904 o omezení dopadu některých plastových výrobků na životní prostředí“ (neboli „Směrnice o jednorázových plastech“), „Směrnice 1999/31/ES o skládkách odpadů“ nebo například „Rozhodnutí o vlastních zdrojích“.

Ve snaze dále snižovat množství obalového odpadu a zvyšovat míru jejich recyklovatelnosti 30.11.2022 Evropská rada schválila „Návrh nařízení evropského parlamentu a rady o obalech a obalových odpadech, o změně nařízení (EU) 2019/1020 a směrnice (EU) 2019/904 a o zrušení směrnice 94/62/ES“. (Evropský parlament, 2023)

Tento návrh se soustředí na harmonizování pravidel v oblasti nakládání s obaly v EU. Jeho primárním cílem je snížení negativních dopadů obalového odpadu a obalů na životní prostředí a zlepšení fungování vnitřního trhu. Obsahuje opatření pro podporu oběhového hospodářství v rámci obalů, zvýšení recyklovatelnosti a opětovného použití obalů a omezení produkce obalových odpadů. (Evropský parlament, 2022)

V dubnu 2024 pak přijal Evropský parlament nová opatření, týkající se pravidel EU, vedoucích ke snížení množství obalů a dosáhnout vyšší míry jejich opětovného použití a recyklace. Předběžně dohodnutá pravidla obsahují cíle, které by měly snížit množství obalových odpadů – konkrétně se jedná o snížení o 5 % do roku 2030, 10 % do roku 2023 a 15 % do roku 2040. Jedním z dalších opatření ve snaze snižovat množství obalů je také úplný zákaz vybraných druhů jednorázových plastových obalů, který by měl platit od 1.1.2030. Mezi tyto obaly patří například obaly na nezpracované čerstvé ovoce a zeleninu, obaly na jednotlivé porce (např. koření či omáčky), konzumované v restauracích či velmi lehké plastové sáčky. Mimo to, také upravuje zákaz používání tzv. „věčných chemikálií“ v obalech určených na potraviny, nad stanovené množství. (Evropský parlament, 2024)

Opatření rovněž upravují rozšíření možností opětovného použití a opětovného plnění obalů pro spotřebitele. Spotřebitelům tak bude muset být konečnými distributory umožněno použít vlastní nádobu pro odnesení nápoje či jídla s sebou. Distributoři budou zároveň od roku 2030 povinni nabízet alespoň 10 % svých výrobků v opakovaně použitelných obalech. V neposlední řadě se úprava týká sběru a recyklace obalů. V tomto případě bude díky opatřením stanoven konkrétní minimální obsah v plastových obalech. Dále bude od roku 2029 platit povinnost sbírat 90 % plastových a kovových nápojových obalů (o objemu až 3 l) na jedno použití odděleně. Toho by mělo být dosaženo prostřednictvím zpětného odběru a zálohového systému, případně jiných, blíže nespecifikovaných, řešení. (Evropský parlament, 2024)

2.2 Legislativní úprava nakládání s obaly v České republice

Nakládání s obaly je v České republice upraveno zákonem č. 477/2001 Sb. o obalech a o změně některých zákonů (zákon o obalech), jehož účelem je „*chránit životní prostředí předcházením vzniku odpadů z obalů. Mělo by tak být dosaženo především díky snižování hmotnosti, objemu a škodlivosti obalů a chemických látek, obsažených v těchto obalech, a to v souladu s právem EU*“. (Zákon č. 477/2001 Sb., § 1, 2001)

V tomto zákoně jsou mimo jiné stanovena práva a povinnosti podnikajících právnických a fyzických osob, které uvádějí obaly na trh či do oběhu, povinnosti zpětného odběru odpadů, určení procentuálního množství obalových odpadů, které musí být dále recyklováno či využito a v neposlední řadě upravuje také základní pravidla pro nakládání s vratnými obaly. (Ministerstvo životního prostředí ČR)

Tento zákon ukládá osobám, které uvádějí na trh či do oběhu jednorázové plastové obaly, aby zajistily povinný obsah recyklovaných plastů v těchto obalech. Ten má činit minimálně 25 % recyklovaných plastů od roku 2025 a alespoň 30 % od roku 2030. (Zákon č. 477/2001 Sb., 2001)

2.2.1 Novela zákona o obalech

V návaznosti na vydání nových předpisů EU a plnění některých povinných cílů evropské legislativy v oblasti obalových odpadů, recyklace a sběru PET lahví, na podzim roku 2023 předložilo Ministerstvo životního prostředí do mezirezortního připomínkového řízení novelu zákona o obalech. Tato novela je soustředěná především na zavedení

povinného systému zálohování PET lahví a plechovek, které by dle aktuálních předpokladů v ČR mohlo fungovat už cca od poloviny roku 2025. (MŽP ČR, 2023) Novela si klade za cíl do roku 2029 dosáhnout alespoň 91,5 % zpětného sběru plastových nápojových lahví a 90 % sběru kovových nápojových nádob. (MŽP ČR, 2023)

Dalším bodem, který novela zákona také nově upravuje je odpad, jehož svoz a recyklace doposud nebyla zpoplatněna – jde zde o regulaci tzv. „černých pasažérů“. Pojem „černý pasažér“ dle novely představuje výrobce či producenta reklamních letáků a jiných komerčních tiskovin. V praxi tento krok znamená, že za ukládání a recyklaci dotčených odpadových položek má platit přímo jejich výrobce. Letáky a komerční tiskoviny totiž v současné době tvoří až 30 % objemu sběrných nádob na papír, přičemž tato regulace by napomohla zamezit jejich přeplňování a mohla napomoci snížení četnosti svozů. (MŽP ČR, 2023) V současné době je tento systém nastaven tak, že výrobci obalů jsou povinni odvádět poplatky do systému recyklace, naproti tomu na producenty komerčních tiskovin, letáků apod., takovéto zatížení nedopadá a za budoucí sběr a následnou likvidaci neplatí nic. Navrhovaná úprava, tedy povinnost odvádět poplatky i pro tuto skupinu, by s sebou měla přinést pozitivní dopad i na rozpočty obcí. Konkrétně návrh MŽP, počítá s částkou 20 až 25 Kč na obyvatele. (MŽP ČR, 2023)

2.3 Současný systém třídění komunálního odpadu v České republice

Systém třídění komunálního odpadu v České republice funguje od roku 1999, přičemž jeho systematický rozvoj započal již kolem roku 1997. Je postavený na kvalitní a husté síti kontejnerů a menších nádob, které jsou v případě potřeby doplněny o barevné pytle, sběrné dvory, výkupy apod. V roce 2022 měli občané k dispozici dohromady celkem 838 578 barevných kontejnerů a menších nádob na tříděný odpad. (EKO-KOM, 2022)

Provoz tohoto systému zajišťuje Autorizovaná obalová společnost EKO-KOM, a.s., která zajišťuje sběrnou síť pro recyklaci obalů. Díky tomu, že v současné době je do systému zapojeno více než 21 tisíc firem, zahrnujících výrobce, plniče a dovozce baleného zboží a přes 6 tisíc obcí, je možnost třídění odpad dostupná prakticky pro 99% obyvatel ČR. Z aktuálních průzkumů vyplývá, že občané mají kontejnery a nádoby na tříděný odpad stále blíž. V současné době činí průměrná docházková vzdálenost cca 87

metrů. (EKO-KOM, 2022) Každým rokem se navíc sběrná síť pro tříděný odpad zhušťuje. (Samosebou.cz, 2023)

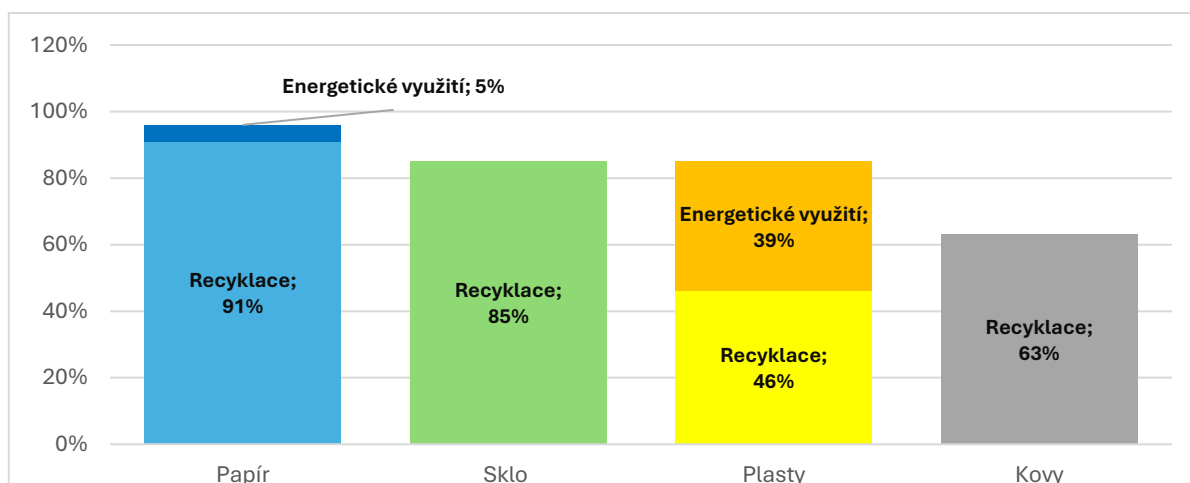
Podle nejnovějších výsledků společnosti EKO-KOM (2023) v České republice odpad třídí v současné chvíli přibližně 75 % obyvatel. Množství vytríděných odpadů za rok 2023 činilo v přepočtu 78 kg na obyvatele. Tato čísla se navíc každým rokem zvyšují. Od roku 2022 jde meziročně o nárůst více než 6 kg. (EKO-KOM, 2023) Podíváme-li se pak na úplný počátek třídění v ČR, v roce 1999 třídilo odpad pouze 28 % obyvatel. (Sdružení komunálních služeb, 2021)

Je tedy zřejmé, že ochota lidí třídít se stále zvyšuje a berou ho již jako běžnou součást každodenního života. Vyplývá to nejen z již zmíněného procenta obyvatel, kteří třídí, ale také z průzkumů společnosti samosebou.cz, které poukazují například i na zvyšující se průměrnou vzdálenost, kterou jsou občané ochotni ujít ke sběrné nádobě s vytríděným odpadem. Ta v současné chvíli činí 215 m. (Samosebou.cz, 2023)

Díky souhrnu všech těchto faktorů se Česká republika v rámci třídění dlouhodobě řadí mezi evropskou špičku.

Co se týče recyklace, za rok 2022 dosáhla celková míra 71 % recyklace odpadů z obalů. Další 10 % je pak využito pro energetické účely. Celková míra dalšího využití tedy dosáhla 81 %. (EKO-KOM, 2023) Využití dle jednotlivých materiálů je znázorněno v následujícím grafu.

Graf 1 Dosažená míra recyklace a energetického využití odpadů z obalů za rok 2022

Zdroj: vlastní zpracování dle EKO-KOM, 2023

2.3.1 Financování současného systému

Veškeré firmy zapojené do systému EKO-KOM, a.s., které se zabývají výrobou, plněním či dovozem baleného zboží a obalů, plní prostřednictvím této autorizované obalové společnosti, svou zákonnou povinnost, tedy zajištění zpětného odběru obalů, které uvádí na trh v ČR a jejich využití. (EKO-KOM)

Tyto subjekty jsou pak povinny systému odvádět poplatky, jejichž výše se odvodí na základě množství vyprodukovaných obalů. Tyto vybrané finanční prostředky EKO-KOM následně využívá pro pokrytí nákladů spojených s provozem celé sběrné sítě nádob pro tříděný odpad, jeho dotříděním na třídících linkách, recyklací a dalším využitím vzniklého obalového odpadu. Největší část z nákladů vynaložených společnostmi EKO-KOM tvoří přímé platby pro města a obce za obsluhu sítě na třídění odpadů. (Samosebou.cz, 2023)

2.3.2 Třídění x recyklace

Jak již bylo zmíněno výše, v oblasti třídění odpadu se Česká republika řadí v rámci EU na přední místa. Třídění ovšem neznamená automaticky i recyklaci, což je zřejmé i z grafu č. 1. V případě plastů je recyklováno pouhých 46 %. Navíc, i za předpokladu, že materiál je recyklován, jedná se obvykle o jednorázové využití do výrobků, které už nelze dál využít. Není zde tedy dosaženo cirkularity materiálu. Konkrétně se jedná v případě PET lahví například o koberečky do aut, textilie či dětské pleny. U hliníku jsou to například činidla na výrobu oceli. Zde pak cyklus materiálu končí. Buďto rovnou na skládce bez dalšího využití, popřípadě je zbylý materiál zpracován na certifikované alternativní palivo či využit energeticky. (Iniciativa pro zálohování, 2022) (Obaly21, 2024)

I přesto, že je v České republice systém třídění na velmi dobré úrovni, jeho současné nastavení pravděpodobně nebude schopné dosáhnout stanovených cílů EU. Požadovaných hodnot, tedy 90 % z veškerých vyrobených PET lahví a 60 % plechovek, vytríděných pro recyklaci, není do roku 2030 pravděpodobně možné dosáhnout jinak, než zavedením plošného zálohového systému. Tento fakt se ostatně potvrdil na základě zkušeností z jiných evropských zemí, které již systém zavedený mají. (Iniciativa pro zálohování, 2022)

Efektivitu zálohového systému při snaze minimalizovat množství odpadu potvrdila rovněž i Evropská unie. Schválením směrnice z roku 2019 o jednorázových nápojových obalech, zavedla celou řadu opatření k řešení problematiky, které mimo jiné také zahrnují požadavek toho, aby členské státy byly ro doku 2029 schopné vysbírat minimálně zmíněných 90 % všech jednorázových obalů. Tato směrnice vysloveně odkazuje na zálohový systém, jako prostředek k dosažení tohoto cíle. (Reloop Platform, 2021)

Je tedy zřejmé, že i takto vybudovaný systém třídění pomalu naráží na své limity. Míra separace plastů se v posledních letech už nijak zásadně nemění. Podle Studie Institutu cirkulární ekonomiky z roku 2018 se ukazuje, že například v roce 2016, kdy bylo v dispozici 118 400 kontejnerů na plasty na 85 % území ČR, se míra vytrídění plastů (nápojových PET lahví) takřka nezměnila, mezi lety 2015 – 2016 dokonce klesla ze 69% na 68%. a přesto, že v letech 2016-2017 bylo množství nádob na plast navýšeno na 144 500, výsledky separace plastů z roku 2017 byly opět 69 % a i v následujících letech jsou tato čísla podobná. Jako hlavní problém se zde jeví především ekonomická neefektivnost. Další zvyšování kapacit pro třídění plastů totiž samozřejmě znamená velmi vysoké náklady na sovoz, nákup nových nádob, ale například i na osvětu obyvatel. (Institut cirkulární ekonomiky, 2018)

2.3.3 Plechovky a PET lahve

Kolem 80. let 20. století docházelo celosvětově v oblasti nápojových obalů k velmi rychlým a zásadním změnám. Hliníkové plechovky byly sice na trh poprvé uvedeny již v 50. letech 20. stol, jejich využívání ve větší míře se však projevilo až o několik let později. Co se týče PET lahví, ty byly vynalezeny v roce 1978. A právě v této době nastal v oblasti nápojových obalů velký převrat. Jednocestné nápojové obaly, což jsou obaly určené pro jedno použití (jednorázové hliníkové plechovky a PET lahve) prakticky nahradily opakovaně použitelné skleněné lahve, a navíc se stávalo populárnější i jednorázové sklo. (Balcers a kol., 2019) (Samosebou.cz, 2018)

Hliník, z něhož se vyrábí plechovky je jedním z nejlépe recyklovatelných materiálů, což dokazuje i to, že na základě dat se odhaduje, že až 75 % z veškerého hliníku, který byl dosud vyroben, je dodnes v oběhu a stále se používá. Recyklací hliníků je možné ušetřit až 95% energie, která by byla potřebná k výrobě nového. Recyklovaný hliník je bez problémů možné opětovně využít do stejného produktu – tedy plechovka může být dále

recyklována zpět na plechovku a to s minimální ztrátou materiálu. (The aluminium Association) Až 97 % hmotnosti plechovky lze znovu využít pro výrobu nové. (Replastuj, 2022)

Hůře na tom ovšem jsou čísla poukazující na množství vytríděných plechovek. Na základě průzkumů organizace “Každá plechovka se počítá” z roku 2024 vychází najevo, že pouze necelá polovina lidí v ČR, pravidelně konzumujících nápoje v plechovkách, následně použité obaly třídí do příslušných kontejnerů. Velká část plechovek tak skončí ve směsném odpadu. Téměř třetina konzumentů je do něj vyhazuje cíleně, bez zájmu o jejich třídění, ovšem výsledky průzkumů dokazují i to, že jako velký problém se jeví i nedostatek vhodných míst pro recyklaci plechovek. Cca 22 % konzumentů se však odkazuje i na to, že je k tomu vede například i to, že není k dispozici kontejner na kovový odpad. (Every can counts. 2024)

Podle údajů MŽP z roku 2020 je v České republice k dispozici cca 9 tisíc nádob pro samostatný sběr kovových odpadů (tedy hliníkových plechovek atd.) a k tomu více než 15 tisíc nádob pro kombinovaný sběr kovů dohromady s plasty. Obce mají v ČR povinnost zajišťovat třídění kovových odpadů od roku 2015. Od té doby sice došlo k rapidnímu zvýšení těchto nádob, ovšem v porovnání s jinými kontejnery na tříděný odpad (např. plast, papír, sklo) je zde zatím skutečně znatelný nedostatek. (Ministerstvo životního prostředí ČR, 2020)

Co se týče PET lahví, i ty jsou velmi dobře recyklovatelné. PET materiál jako takový, je recyklovatelný prakticky ze 100 % a zároveň se v ČR i třídí ve velkém množství. Problémem je však to, že recyklovaný PET se už dále nepoužívá v takové míře zpět do PET lahví a často tak končí jako materiál pro výrobu zcela jiných produktů, kde jeho cyklus končí. (Ministerstvo životního prostředí ČR)

Aktuálně se z trhu daří vysbírat více než 80 % použitých PET lahví. Pro tyto účely slouží skutečně rozsáhlá síť žlutých kontejnerů, které jsou dostupné prakticky každému. Aktuálně je v České republice instalováno cca 200 000 žlutých kontejnerů a nádob pro sběr plastu. (EKO-KOM, 2020)

3 Zálohový systém

Zálohový systém na nápojové obaly je jedním z typických příkladů aplikace principů cirkulární ekonomiky v praxi.

Dopad obalů má v celosvětovém měřítku výrazné negativní dopady na životní prostředí. Jako jedno z řešení se zde nabízí zálohový systém. Jak prokázala řada studií, zálohový systém napomáhá předcházet nevhodnému nakládání s obalovým odpadem. (Zhou G., 2020)

Systém záloh nápojových obalů je známý již řadu let. Jak uvádí Balcers a kol. (2019) moderním zálohovým systémům předchází tzv. “sell-and-buy” systémy. I zde hodnota samotného obalu, zpravidla skleněné lahve či sklenice, vytváří ekonomickou motivaci pro jejich zpětný odkup. Spotřebitel má pak možnost prázdný obal vrátit a následně za něj dostat zapláceno. V některých evropských zemích fungoval tento systém, s jistými úpravami již na konci 19. století. V té době se lahvové nápoje dostávaly na trh ve větší míře. Stejně tak jako ve většině evropských zemí, je i v ČR momentálně tento systém zaveden pro opakovaně použitelné skleněné lahve. (Balounová & Kodatová, 2020)

Uvádí se, že jedním z nejúčinnějších způsobů zpětného sběru použitých jednocestných nápojových obalů je právě zálohový systém. (Calabrese, 2021) Díky němu je možné zajistit odpovídající kvalitu vybraného materiálu tak, aby mohl být dále použit v nových výrobcích a tím se zabezpečila vyšší míra recyklace jednocestných obalů. (Marinho, a kol., 2024)

3.1 Hlavní důvody zavedení zálohového systému

Zálohový systém je schopen zajistit až 90 % návratnost dotčených obalů. To s sebou přináší řadu zásadních pozitivních dopadů. Jeho hlavním cílem je sběr obalů pro recyklaci, což napomáhá snížit spotřebu primárního materiálu, rovněž se sníží množství volně pohozených odpadků a dojde tak k celkovému zlepšení oběhového systému. (Marinho, a kol., 2024)

3.1.1 Cirkulární ekonomika – odpad jako zdroj

Cirkulární ekonomika funguje na principu systému s uzavřenou smyčkou, aby bylo možné materiál dále recyklovat. Jak uvádí Zhou G. (2020), systém záloh a zpětného odběru výrobce nutí k praktikování tzv. čistých výrobních metod a naproti tomu spotřebitele k odevzdání odpadu – v tomto případě nápojových obalů, zpět konkrétním organizacím k recyklaci.

Zálohování by mělo zabezpečit třídění a recyklaci obalových materiálů takovým způsobem, aby bylo možné že z použitých plechovek se opět stanou plechovky a z plastových lahví opět plastové lahve.

Plechovky a obaly vyrobené z kovů je možné recyklovat prakticky donekonečna, podobně jako sklo. Materiálové ztráty při recyklaci plechovky jsou naprosto minimální. (zálohujme.cz)

U PET lahví je možné tento cyklus zopakovat cca sedmkrát až desetkrát. Recyklační proces zde probíhá jinak. Oproti plechovkám materiál není roztaven, ale rozemlet na malé částice – tzv. PET vločky. Ty se následně opakovaně myjí a suší. Z těchto vloček se poté za pomoci teploty a tlaku vytvoří recyklát – tzv. rPET. Tento proces se označuje jako tzv. mechanická recyklace. Dochází zde k určitým nutným ztrátám, které se pohybují cca kolem 15 %. Jedná se o odstranění nečistot a ztráty při vločkování a tavení materiálu. Z tohoto důvodu se také při výrobě nových lahví do použitého materiálu přidává obvykle i část tzv. panenského PET. Za těchto předpokladů je dá říci, že i PET lahve je za určitých podmínek možné recyklovat prakticky donekonečna. (Zálohujme.cz) (MŽP, 2024)

3.1.2 Zlepšení kvality recyklátu

Tento parametr se dotýká především PET lahví. Ty jsou samy o sobě poměrně dobře recyklovatelné, nelze tedy přímo říci, že by byly v rozporu s parametry cirkulární ekonomiky. Důležitou roli zde ovšem hraje čistota a kvalita materiálu. (EEIP, 2020)

Jedním z úkolů zálohového systému je zajistit kvalitnější vstupní materiál. V porovnání s downcyklací, je recyklace tzv. „z lahve do lahve“ efektivnějším způsobem likvidace odpadu a umožňuje opětovné použití materiálu ve vysoké kvalitě. (Zhou K., 2023). Pojmem downcyklace, se označuje jev, kdy se kvalita materiálů či látek zpracovávaných

z odpadů, oproti původní kvalitě sníží, popřípadě se sníží jejich technická či ekonomická hodnota. (Lehmann a kol., 2023)

U PET lahví dochází k downcyklaci především z toho důvodu, že klasický systém recyklace obvykle nerozlišuje nápojové PET lahve od plastových lahví a obalů jiného, než potravinářského původu, které obsahují cca o 40 % více znečišťujících látek, než právě nápojové PET lahve. Při smíšené recyklaci dochází k migraci znečišťujících látek. Aby se jí zabránilo, je zapotřebí odděleného systému sběru PET lahví. (Zhou K., 2023)

Aby mohl být recyklovaný plast dále využíván jako materiál určený pro potravinářské účely a styk s potravinami, musí splňovat několik podmínek, které zahrnují řádné kontroly vstupů a tím zamezují jeho kontaminaci. Plast, který vstupuje do výroby musí pocházet z uzavřeného cyklu tak, aby bylo možné zamezit jakékoliv kontaminaci, popřípadě je nutné případnou kontaminaci snížit na takovou úroveň, která na základě prokazatelných vědeckých důkazů, nepředstavuje žádné riziko pro lidský organismus. (Martinho & kol., 2024)

V Evropě musí být takto využívaný materiál povolen příslušným orgánem dle doporučení Evropského úřadu pro bezpečnost potravin a taktéž musí být v souladu s Nařízením komise (EU) 2022/1616 z 15. září o materiálech a předmětech z recyklovaných plastů určených pro styk s potravinami a o zrušení nařízení (ES) č. 282/2008. (Martinho, 2024)

3.1.3 Omezení litteringu

Pojmem littering se rozumí volně odhozený či ponechaný odpad na takovém místě, které tomu není určeno, můž se jednat o město, či přírodu. V obou případech s sebou však nese řadu negativních dopadů – především na přírodu a životní prostředí, ale i kvalitu života či rozpočty měst a obcí, které mají povinnost zabezpečovat čistotu veřejných prostranství. (Littering.cz, 2024)

Dle odhadů tvoří nápojové obaly obecně až 40 % celkového objemu odhozeného odpadu. Konkrétně v ČR se tato čísla pohybují kolem 30 % odhozeného odpadu co se týče hmotnosti, a 37 % z celkového množství. (Cordle a kol. eunomia, 2019) Konkrétně u PET lahví, dle studií z roku 2007 vyšlo najevo, že 77 % objemu všech volně pohozených nápojových obalů, tvořily právě PET lahve. (Institut Cirkulární Ekonomiky, 2018)

Zálohový systém obecně snižuje produkci komunálního odpadu. Jeho zavedení tak může napomoci například i zamezení vzniku černých skládek, a tedy znečišťování přírody. (Institut Cirkulární Ekonomiky, 2018)

Ocenění nápojového obalu peněžní hodnotou v podobě vratné zálohy, funguje pro spotřebitele jako motivace pro jeho zpětné vrácení, aby po spotřebování nápoje, mohl požádat o vrácení peněz. Snižuje se tak pravděpodobnost toho, že prázdný obal zahodí a ten bude pak zatěžovat životní prostředí. (Reloop Platform, 2021)

Skutečnost, že zálohování skutečně přispívá ke snížení množství vratných nápojových obalů, pohozených v přírodě či na veřejných prostranstvích, se koneckonců potvrdila i na základě zkušeností ze zahraničí. Například na Slovensku se necelé 2 roky po zavedení zálohového systému množství vysbíraných odhozených PET lahví a plechovek prokazatelně snížilo. Stejně tak například i v Německu, kde po čtyřech letech fungování tohoto systému klesl littering nápojových obalů prakticky na nulu. (Iniciativa pro zálohování, 2023)

3.1.4 Splnění cílů EU

Zavedení zálohového systému se nabízí jako řešení vedoucí ke splnění již zmíněných závazných cílů vydaných odpadovou legislativou EU. (Iniciativa pro zálohování, 2022)

- Do začátku roku 2030 dosáhnout 90% míry sběru jednorázových plastových lahví
- Do roku 2025 dosáhnout 25 % podílu recyklátu ve všech plastových nápojových lahvích a 30 % do roku 2030
- U plechovek do roku 2025 dosáhnout 50 % míry recyklace a 60 % míry recyklace do roku 2030 (Iniciativa pro zálohování, 2022) (EEIP, 2020)

3.1.5 Snížení dopadů na životní prostředí

Díky snížení poptávky po primárním materiálu dochází také k významnému snížení globálních emisí uhlíku. (Martího, 2024)

Pokud je materiál opakovaně využit pro stejný účel jsou výrazně minimalizovány dopady na životní prostředí. Uhlíková stopa plechovky i PET lahve vyrobené z recyklátu je až pětinasobně nižší než toho samého obalu ovšem vyrobeného z primárního materiálu.

Rovněž se při takové výrobě spotřebuje výrazně méně energie než při výrobě z nerecyklovaného materiálu. Konkrétně až o 95 % u PET lahve a až 79 % v případě plechovky. (Iniciativa pro zálohování, 2022)

Na základě „Studie posuzování životního cyklu LCA nakládání s plastovými a hliníkovými obaly na nápoje“, vydané Vysokou školou chemicko-technologickou z roku 2018, vyšlo najevo, že zálohový systém vykazuje až o 28 % nižší hodnoty souhrnných environmentálních dopadů souvisejících s balením nápojů než stávající, nezálohový. Studie podrobně zkoumala environmentální dopady zálohového i nezálohového systému. Studie došla k závěru, že *„zálohový systém vykazuje ve srovnání s nezálohovým systémem nižší environmentální dopady v následujících kategoriích dopadu: klimatické změny/globální oteplování, spotřeba fosilních surovin, radiace, spotřeba kovů, tvorba prachových částic, tvorba fotooxidantů, půdní acidifikace, půdní ekotoxicita a spotřeba vody“* (Kočí, 2018, str. 4)

3.2 Zálohování v ČR

Zavedení povinných záloh na nápojové obaly je v České republice tématem diskusí už poměrně dlouhou dobu.

3.2.1 Počátky a vývoj diskusí

V 90. letech zde dokonce již byly PET lahve – konkrétně 1,5 l lahve od nápojů vybraných výrobců, zálohovány. (ČAOH, 2022) Systém tehdy ovšem fungoval na principu znovu plnitelných lahví a v podstatě díky tomu také neuspěl. Lahev obvykle bylo možno znovu použít zhruba třikrát až čtyřikrát a plast se poté poškodil. K tomu, aby se celý systém vyplatil, by se ale lahev (popř. plechovka) měla znovu použít přinejmenším desetkrát. Systém, který je předkládán aktuálně, se proto nepochybně jeví jako vhodnější. Nedochozí zde totiž k opakovanému plnění použitých lahví, ale jejich opakované recyklaci. (zálohujme.cz)

V roce 2007 Ministerstvo životního prostředí diskutovalo o přípravě novely zákona o obalech, která by umožňovala rozšíření zálohového systému pro jedno i vícecestné nápojové obaly – skleněné i plastové lahve a nápojové plechovky. Tehdy se předpokládalo, že by novela měla platit od roku 2009. (MŽP, 2007)

Tento návrh se ovšem neseťkal s úspěchem a téměř všechny dotčené subjekty zaujaly spíše odmítavý postoj. Tato vlna diskusí byla zakončena faktickou společenskou dohodou, že podobných výsledků, jakých by bylo dosaženo se zavedením zálohového systému, bude možno dosáhnout i zefektivněním stávajícího systému, tedy intenzivnějším sběrem tříděného odpadu na základě spolupráce nápojového průmyslu s obcemi a odpadovými firmami. (ČAOH, 2019)

O několik let později se ovšem téma zálohování stalo znovu předmětem diskusí, což dokazuje množství studií a analýz, které byly vypracovány.

V roce 2018 uchopila toto téma iniciativa Zálouhujme a nechala od té doby zpracovat již několik odborných studií. Iniciativa Zálouhujme seskupuje řadu subjektů od výrobců nápojů, odborníků v oblasti cirkulární ekonomiky, akademiků, neziskových organizací až po kulturní instituce a dostala tak toto téma do podvědomí široké veřejnosti. I její úsilí tak napomohlo k tomu, že ministerstvo začalo podnikat faktické kroky k zavedení plošného ZS. (Zálouhujme, 2023)

Iniciativa Zálouhujme byla v roce 2018 založena s cílem zavést v České republice zálohový systém na PET lahve a plechovky. Ve svých odborných studiích hodnotí konkrétní hlediska stávajícího a zálohového systému pro sběr a nakládání s jednorázovými nápojovými obaly v ČR. V letech 2018-2019 nechala v této oblasti vypracovat celkem tři studie:

Studie materiálových toků PET nápojových obalů v ČR za rok 2016

- Tato studie byla vypracována Institutem Cirkulární Ekonomiky v roce 2018. V ní jsou analyzovány základní informace, motivace a hlavní důvody pro změnu současného systému, společně s kompletním zmapováním toku PET lahví v ČR. (Institut Cirkulární Ekonomiky, 2018)

Systém záloh pro Českou republiku – závěrečná zpráva

- Tato studie, zpracovaná společností Eunomia Research & Consulting Ltd, měla za cíl určit výši nákladů pro zavedení zálohového systému nastaveného tak, aby dosáhl 90 % míry recyklace. Obsahuje konkrétní analýzy ekonomických dopadů. (Cordle a kol., 2019)

Studie posuzování životního cyklu LCA nakládání s plastovými a hliníkovými obaly na nápoje

- V této studii, kterou zpracovala v roce 2018 Vysoká škola chemicko-technologická v Praze, byly zhodnoceny a porovnány potenciální dopady PET lahví a plechovek na životní prostředí ve stávajícím systému a při zavedení systému záloh. (Kočí, 2018)

V roce 2020 vypracovala společnost EEIP a.s. pro Mattoni 1973 podrobnou studii s názvem Návrh modelu depozitního systému pro jednorázové nápojové obaly v ČR. Jejím cílem bylo ukázat, jak by mohlo zavedení zálohového systému přispět k dosažení závazných cílů v oblasti nakládání s jednorázovými nápojovými obaly a navržení konkrétního způsobu, jak toho dosáhnout. (EEIP, 2020)

Další studie pak zpracovalo Centrum ekonomických a tržních analýz (= CETA). V tomto případě se jedná o Studii dopadů zavedení zálohového systému na nápojové obaly z PET z roku 2019 a o Ekonomickou analýzu dopadů zavedení zálohového systému nápojových obalů na obce a města z roku 2022. (CETA, 2019)

Je nutné zdůraznit, že veškeré tyto studie byly zpracovány ještě před tím, než Ministerstvo životního prostředí představilo konkrétní návrhy fungování zálohového systému. K tomu totiž došlo až v roce 2023.

V současné chvíli se téma zálohování stává stále důležitějším a postupně se schyluje k jeho reálnému zavedení. Jak uvedl ministr životního prostředí Petr Hladík ve webináři pro obce a města (MŽP ČR, 2023), aktuálně už se neřeší to, jak snižovat množství odpadu a obalových složek a zda vůbec zálohovat nebo ne, ale řeší se to, jak zvýšit míru recyklace a jak zajistit funkční zálohový systém. (MŽP ČR, 2023)

Ministerstvo životního prostředí v roce 2023 představilo první konkrétní návrhy, jak by měl tento systém vypadat. Novela zákona o obalech, která by v České republice měla zavést povinné zálohování PET lahví a plechovek, by mohla být účinná už od poloviny roku 2025. (MŽP ČR)

3.2.2 Navrhovaný princip zálohování v České republice

Povinnost vytvořit, koordinovat a financovat celý systém zálohování a zajistit plnění stanovených cílů, bude dle zákona spadat pod jednu autorizovanou osobu – tzv. operátora. (MŽP ČR)

Zálohování se bude týkat všech plastových lahví o objemu 0,1 litru až 3 litry od nealkoholických nápojů a alkoholických nápojů do 15 % alkoholu. To jsou především lahve od stolních a minerálních vod, džusů, ovocných šťáv, piva apod. A stejně tak i plechovky o objemu 0,1 až 3 litry od nealkoholických nápojů a alkoholických do 15 % alkoholu. Zde se jedná typicky o plechovky od energetických nápojů, piva či limonád. (MŽP)

Zálohovat se naopak nebudou obaly od mléka a mléčných nápojů, nápojů nad 15 % alkoholu, obaly od octa, oleje a jiných tekutých potravin. Tyto obaly do systému nebudou spadat především z toho důvodu, aby byla zachována čistota materiálu a mohl se tak dále bez problému využívat. (MŽP)

Současné předpoklady MŽP jsou takové, že by ročně mělo systémem projít cca 2,6 mld. kusů zálohových obalů – cca 1,8 miliard kusů PET a 0,8 miliard kusů plechovek. (MŽP)

Výše zálohy by měla podle aktuálních předpokladů činit 4 Kč. Tato záloha bude jednotná, pro veškeré druhy dotčených obalů. (MŽP)

Každý vratný obal bude opatřen unikátním EAN (čárovým) kódem. Z tohoto důvodu je nutné, aby na vrácených obalech zůstala etiketa a byly v nezdeformované a nesešlápnuté podobě, aby bylo možné kód naskenovat. (MŽP)

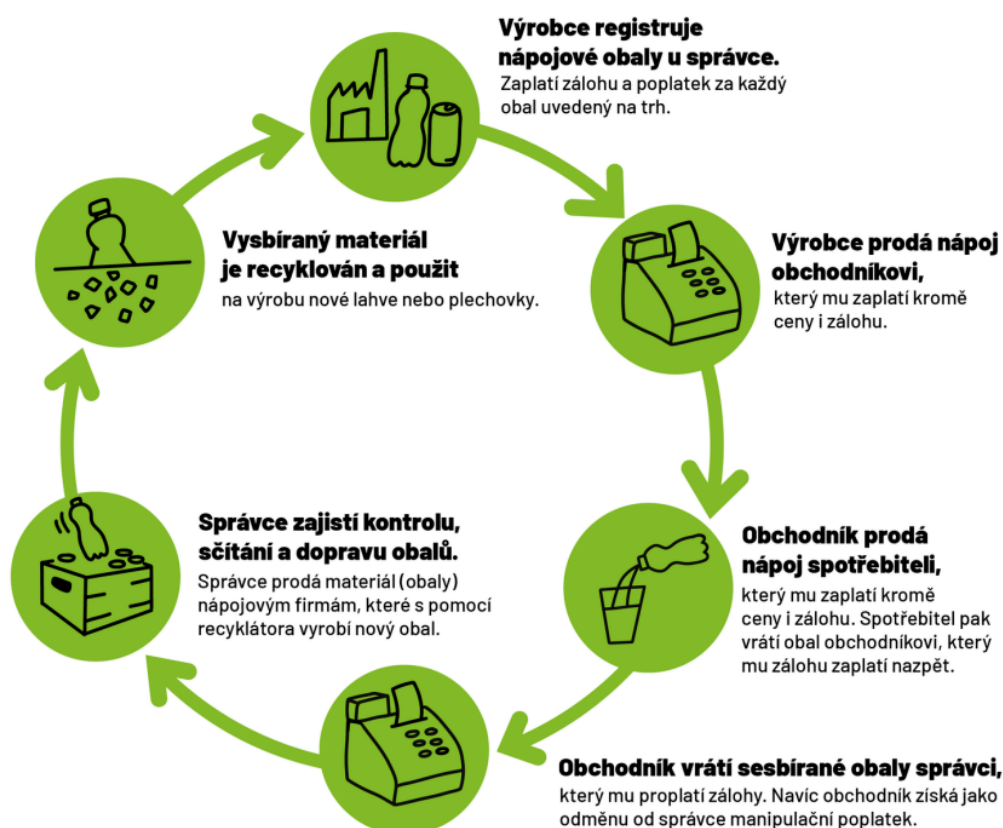
ZS může fungovat buďto plně automatizovaně – s pomocí automatů (tzv. lahvomatů), poloautomatizovaně nebo zcela ručně – s pomocí čtečky kódů. Tato volba bude čistě na vlastním uvážení obchodníka, který obaly vybírá a bude se pravděpodobně odvíjet například i od jeho finančních možností. (MŽP ČR)

Povinnost vybírat zálohové obaly se bude týkat veškerých prodejen nad 50 m² a čerpacích stanic nad 50 m². Celkově by se mělo jednat o cca 11 000 míst. Zároveň bude tato povinnost uložena i online prodejcům. Menší prodejny, kiosky, školy, popřípadě jednorázové akce, ale také malé obce, budou mít možnost zapojit se do vybírání zálohových obalů dobrovolně. Aby byla skutečně zajištěna dostupnost systému, takřka pro každého,

v obcích, které mají více než 300 obyvatel, ale nenachází se zde žádná prodejna nad 50 m² a zároveň se nezapojí dobrovolně, bude odběrné místo zřízeno operátorem. Obec si v takovém případě podá u operátora žádost o zřízení sběrného místa a ten bude následně povinen ho, na základě této žádosti, zřídit. (MŽP ČR)

Na obrázku č. 1 je zobrazen návrh fungování zálohového systému a jeho jednotlivé kroky.

Obrázek 1 Návrh fungování zálohového systému v ČR

Zdroj: Ministerstvo životního prostředí ČR, 2023

3.2.3 Hlavní subjekty zapojené do systému

V celém procesu hraje zásadní roli několik hlavních aktérů, kteří přímo či nepřímo ovlivňují jeho fungování a na jejich spolupráci bude záviset efektivní fungování celého systému.

Správce zálohového systému – operátor

- Povinnost vytvořit, koordinovat a financovat celý systém zálohování a zajistit plnění stanovených cílů, bude dle zákona spadat pod jednu autorizovanou osobu tzv. operátora. Bude se prakticky jednat o společnost podobnou současnému Eko-komu. Tato autorizovaná osoba bude na základě výběrového řízení vybrána Ministerstvem životního prostředí, které ho bude autorizovat a kontrolovat. (MŽP ČR) Operátor by měl být založen výrobcí, kteří na trh dodávají minimálně 80 % obalů, které podléhají zálohování. (MŽP)
- Bude se jednat o centrální neziskovou organizaci, která bude mít na starost vytvoření a následně celkový provoz, správu koordinaci a financování systému – soz obalu a jejich třídění, zajišťování a kontrolu dosahování stanovených cílů sběru. (MŽP ČR) (Iniciativa pro zálohování, 2022) Zároveň bude také ale zajišťovat osvětu a dostupnost informací pro spotřebitele. (MŽP ČR)

Výrobci

- Výrobce, případně dovozce, umísťuje na začátku celého koloběhu zálohované obaly na trh. Tyto obaly je povinen zaregistrovat u operátora a za každý pak odvede do systému zálohu + poplatek za uvedení na trh. (Iniciativa pro zálohování, 2022)
- Výrobci od operátora odeberou obalový materiál a z nějak pak vyrobí, za transparentně určenou cenu, obaly nové. Pokud nebude veškerý materiál využit pro nápojový průmysl, bude nabídnut jiným subjektům. (MŽP ČR)
- Stěžejní myšlenkou zavedení ZS, je tzv. „rozšířená odpovědnost výrobce“. Díky tomu je výrobce povinen zajistit likvidaci odpadu, který vznikl

v návaznosti na spotřebu jeho výrobků. Je to podobný systém, jako již nyní funguje například u baterií, vozidel či pneumatik. (MŽP ČR)

Prodejci a obchodníci

- Obchodníci a prodejci nápojů v zálohovaných obalech, budou samozřejmě hlavními provozovateli sběrných míst. Budou prodávat nápoje, za které od spotřebitele dostanou kromě ceny nápoje také zálohu a následně od spotřebitelů vybírat prázdné obaly. Ty následně vrátí operátorovi, od kterého se jim dostane proplacených záloh, navýšených o manipulační poplatky, tedy kompenzaci za provoz sběrného místa.

Spotřebitelé

- Spotřebitel obchodníkovi (popřípadě na jiné určené sběrné místo) předá prázdné nápojové obaly a následně mu bude zpět proplacena zálohová částka.

Ministerstvo životního prostředí

- Velmi důležitou roli v celém procesu hraje i Ministerstvo životního prostředí. Jednak pochopitelně v počáteční fázi zavádění a implementace novely zákona, kdy stanoví cíle sběru, konkrétní podmínky apod. V průběhu pak bude mimo jiné opravňovat operátora k jeho krokům a dohlížet na jeho činnost tak, aby bylo zajištěno správné fungování systému a byly plněny stanovené cíle. (MŽP ČR)

3.2.4 Ekonomická stránka zálohového systému

„Znečišťovatel platí“

Zhou G. (2020) popisuje systém vrácení záloh jako „*příplatek k ceně potenciálně znečišťujících produktů*“ – tedy nápojových obalů. Pokud se znečištění zabrání vrácením výrobků nebo jejich zbytků, je tento příplatek zpětně vrácen. Záloha je zde dodatečným nákladem na výrobek a proplová celým životním cyklem výrobku. Pokud se osoba, která si tento produkt zakoupila, rozhodne zbavit se ho nevhodným způsobem (např. pohozením v přírodě) a přispěje tak k nežádoucímu znečištění, nedostane náhradu při-

rážky zpět. Pro spotřebitele se tedy záloha stává daní za znečišťování, podle zásady „znečišťovatel platí“. (Zhou G., 2020)

Jedná se tedy prakticky o smluvní vztah mezi kupujícím a prodávajícím. Zákazník, který si koupí zálohovaný obal, souhlasí s tím, že ho vrátí na příslušné, k tomu určené, místo. V takovém případě dostane zpět zálohu. V případě, že obal nevrátí, dobrovolně se vzdává finanční jistoty, kterou představuje záloha. Tyto peníze jsou následně využity k pokrytí nákladů na fungování systému. (MŽP ČR)

Bývá běžnou praxí, že v zemích, kde je zaveden ZS, systém pokrývá přímé náklady, které se sběrem dotčených obalů souvisí. V různých zemích EU pak mohou v této praxi vznikat drobné odlišnosti, ovšem obecným principem u ZS je zásada „znečišťovatel platí“. Podle této zásady je znečišťovatel odpovědný za pokrytí nákladů na sběr nápojových obalů, které uvádí na trh a stejně tak na jejich recyklaci. Výrobci i dovozci jsou proto povinni uhradit náklady související s provozem systému, prostřednictvím tzv. recyklačního poplatku. Maloobchodník pak přispívá tím, že přijímá obaly a nesmí do této služby zahrnovat svou obvyklou ziskovou marži. (Schneider, 2021) Externí náklady na konkrétní znečišťující výrobek tedy nesou jak výrobci, tak spotřebitelé. (Zhou, 2020)

Operátor

Jedním z častých mýtů, které jsou zmiňovány, je to, že celý systém by měl platit stát. To však není pravda. Podle MŽP by v České republice nemělo být zavedení zálohového systému ani jeho provoz zátěží pro státní rozpočet. Je tedy nutné ho nastavit tak, aby nebylo zapotřebí jeho investiční a provozní náklady dotovat. (MŽP ČR)

Financování a pokrytí nákladů operátora, tedy subjektu, který bude zajišťovat chod celého systému, bude pokryto prostřednictvím tří hlavních zdrojů – poplatků od výrobců, výnosů z prodeje vysbíraného obalového odpadu a nevrácených zálohy.

1. Poplatky od výrobců: Hlavní náklady ponесou výrobci. Ti aktuálně platí poplatky do systému barevných kontejnerů Eko-komu. Po zavedení ZS tyto poplatky ve stejné výši budou převedeny operátorovi. (Zálohujme.cz)

2. Výnosy z prodeje: Vysbírané PET lahve a plechovky bude operátor prodávat zpět výrobcům za tržní cenu a výrobci je pak opět využijí pro výrobu nových obalů. (Zálohujme.cz)
3. Nevrácené zálohy: I přes snahu o maximalizaci sběru vratných obalů, nebude nikdy dosaženo 100% návratnosti a část jich vždy skončí buďto v kontejnerech na tříděný odpad nebo ve směsném komunálním odpadu, v tom horším případě volně pohozených v přírodě. Část příjmů budou tedy tvořit i nevyzvednuté zálohy na tyto obaly, které nebudou vráceny zpět do systému. (MŽP ČR, 2023)

Zástupci MŽP ČR (2023) ve webinári pro města a obce uvádí, že za předpokladu, že bude dosaženo stanoveného cíle vybraných obalů k danému roku, finanční prostředky z nevrácených záloh budou rozděleny v poměru 15 % obcím a 85 % operátorovi. Pokud stanoveného cíle dosaženo nebude a operátor nevybere zákonem požadované množství obalů, zaplatí tzv. pokutu a nevrácené zálohy se stanou příjmem Státního fondu životního prostředí ČR. (MŽP ČR, 2023)

Manipulační poplatky

Každý subjekt, který bude zálohované nápojové obaly vybírat, bude pobírat tzv. manipulační poplatek. Jak je uváděno, ve webinári MŽP ČR (2023), jedná se prakticky ohodnocení za to, že se do systému zapojil a zaplatí se mu díky tomu jeho náklady.

Manipulační poplatky budou fungovat jednak jako kompenzace investičních a provozních nákladů, spojených s odběrem a následným zpracováním nápojových obalů, kromě toho by ale také měly sloužit jako motivace pro prodejce, která je povede k aktivnímu zapojení do systému. (MŽP)

Obchodník, tedy prodejce, který si od výrobce koupí nápoj v zálohovaném obalu, kromě ceny za samotný produkt, zaplatí prodejci také zálohu. Cenu nápoje a zároveň i zálohu obchodníkovi následně uhradí spotřebitel. Poté co spotřebitel vrátí obal zpět, je mu od obchodníka vrácena záloha. Takto vysbírané obaly od spotřebitelů, obchodník následně předá operátorovi a ten mu proplatí zálohy, ke kterým bude navíc přidán manipulační poplatek, jakožto odměna za to, že obaly takto vybírá. S obaly následně manipuluje operátor, který zajistí jejich přepravu a zpracování a recyklované je nakonec prodá. (Němcová, 2023)

Stejně tak budou pobírat manipulační poplatky i obce, které se rozhodnou zřídit sběrné místo dobrovolně, na své náklady. Pokud se obec rozhodne zřídit sběrné místo dobrovolně na své náklady, bude pobírat manipulační poplatky za odběrná místa a také bude muset mít zřízenou smlouvu s operátorem, aby byla zahrnuta do systému. (MŽP ČR, 2023)

3.2.5 Pilotní testování v ČR

Na začátku 2023 bylo spuštěno pilotní testování zálohového systému v ČR ve třech prodejnách Kaufland a stejném počtu obchodů Lidl. (MŽP, 2023)

Do těchto prodejen byly nainstalovány zálohové automaty na PET lahve a plechovky – tzv. lahvomaty, které po vrácení nápojových obalů, vydávají zákazníkovi slevový kupon na vybraný sortiment. (Kaufland, 2023)

Oba tyto řetězce jako jednu ze svých priorit prezentují ochranu životního prostředí a trvalou udržitelnost a spadají pod německou skupinu Schwarz-Gruppe, která v této oblasti vychází ve svých závazcích z mezinárodní strategie Reset Plastic, snažící se směřovat ke snížení množství plastového odpadu, vyšší míře recyklace a recyklovatelnosti a obecně tak napomáhat uzavření cyklů materiálu, tedy cirkulární ekonomice. (Lidl, 2023)

Vzhledem k tomu, že zálohování ještě není schváleno zákonem, zákazníci prozatím dostávají zpět pouze kupony se slevou na vybraný sortiment. (Karlovarský deník, 2023)

Jen za prvních sedm měsíců přinesly zákazníci do šesti vybraných prodejen zpět celkem 542 667 obalů. (Kaufland, 2023)

Toto pilotní testování svými poznatky a cennými daty napomohlo i k možnému zdokonalení systému a přípravě nového právního rámce. Z výsledků ankety týkající se pilotního testování vyplynulo, že obavy, které zde kolem ZS panovaly, se nepotvrdily. (MŽP, 2023) Naopak, dokázalo se, že jsou zákazníci na zavedení ZS připraveni, jsou mu nakloněni a rovněž mají zájem o téma udržitelnosti. (Kaufland, 2023) Vyšlo tak najevo, že pro zákazníky není nijak výraznou překážkou například skladování prázdných obalů a jejich následné vrácení v neznečištěné podobě a původním tvaru. Obvykle odevzdávají cca 12 obalů naráz. V každé zapojené prodejně se vysbíralo přibližně 4 000 obalů týdně. Taktéž se potvrdilo, že záloha skutečně představuje pro řadu lidí motivaci

obaly vracet. Společnost Lidl na základě výsledků své ankety také uvedla, že velká část lidí obaly vrací z vlastního přesvědčení, tedy z důvodu zachování cirkularity. Není pro ně tedy zásadní záloha, v tomto případě slevový kupon. (MŽP, 2023)

Na podzim roku 2023 oba řetězce navíc tento projekt rozšířily o další prodejny tak, že se počet lahvomatů více než zdvojnásobil – konkrétně se jedná o města Karlovy Vary, Pardubice, Zlín, Ústí nad Labem a Hradec Králové. (Kaufland, 2023)

V říjnu roku 2023 začal testovat systém zpětného odběru nápojových obalů rovněž obchodní řetězec Albert. Za jeden vrácený zálohovaný obal zde zákazník obdrží 0,50 Kč, v podobě kuponu, který poté může uplatnit při svém nákupu. Financování, koordinaci a kompletní náklady si řetězec hradí z vlastních zdrojů. (Idnes.cz; 2023)

3.3 Zkušenosti ze zahraničí

Země, které již mají zavedený zálohový systém vykazují vysokou míru sběru nápojových obalových odpadů. To potvrzuje, že jde o účinný ekonomický nástroj, který napomáhá dosažení evropských cílů v rámci recyklace obalů. (Martinho, 2024)

V současné době má již zavedený zálohový systém 16 evropských zemí.

Seznam všech evropských zemí s aktuálně fungujícím zálohovým systémem, včetně jeho zavedení a procentuální míry návratnosti nápojových obalů, je uveden v tabulce č.1.

Polsko, Rakousko a Portugalsko jsou momentálně v procesu zavádění systému a dalších 13 zemí se na zavedení systému momentálně připravují – mezi nimi i Česká republika. Kromě toho pak dalších 6 zemí zavedení systému zvažuje. (MŽP, 2023) (Iniciativa pro zálohování, 2022)

Tabulka 1 Evropské země se zavedeným zálohovým systémem a jeho účinnost

Země	Rok zavedení	Návratnost/účinnost ZS
Dánsko	2002	93 %
Estonsko	2005	87,2 %
Finsko	1996	93 %
Chorvatsko	2006	88,7 %
Irsko	2024	data nejsou prozatím dostupná
Island	1990	91,5 %
Litva	2016	91 %
Lotyšsko	2022	80 %
Maďarsko	2024	data nejsou prozatím dostupná
Malta	2022	79 %
Německo	2003	98 %
Nizozemsko	2005	95 % (dle odhadů)
Norsko	1999	92 %
Rumunsko	2023	data nejsou prozatím dostupná
Slovensko	2022	77 %
Švédsko	1984 -plechovky; 1994 - PET	88,1 %

Zdroj: vlastní zpracování na základě: *Zálohujme.cz*, 2019; *Citizens Information*; *The Metal Packager*, 2024; *Unesda*; *Bcrs Malta*, 2023; *CETA*, 2019

3.3.1 Německo

Německo lze považovat za zemi, která vykazuje celosvětově nejvyšší výsledky návratnosti zálohovaných obalů. Zavedení zálohového systému zde vedlo až k 98 % vrácených obalů. (Calabrese, 2021)

Systém povinných záloh na lahve a plechovky z PET, skla a kovu, zde byl zákonem zaveden v roce 2003. Rozdíl oproti většině ostatních zemí se zálohovým systémem je v tom, že zde není systém centralizovaný. Za správu a provoz systému je zde zodpovědný podnik Deutsche Pfandsystem GmbH, vlastněný maloobchodníky a výrobci nápojů. Ten zabezpečuje právní a organizační rámec systému. (Tugran, 2023)

Kromě zpětného sběru a recyklace jednorázových obalů německá legislativa podporuje také používání opakovaně plnitelných obalů, přičemž až 42 % z veškerých nápojů je zde plněno právě do nich. I ty to obaly jsou pak zahrnuty do zálohového systému. (TOMRA, 2023)

Výše zálohy je stanovena na 0,25 EUR v případě obalů na jednorázové použití a 0,08 – 0,50 EUR na znovu plnitelné obaly. S částkou 0,25 EUR se Německo řadí mezi země s nejvyšší zálohovou částkou na světě. Je tak učiněno z toho důvodu, aby jednorázové obaly nezískávaly převahu nad opakovaně použitelnými. (TOMRA, 2023)

Německo svůj zálohový systém zároveň neustále zdokonaluje. V roce 2022 byl systém rozšířen o PET lahve a plechovky od alkoholických nápojů, džusů nebo například plechovky od nápojů na bázi mléka. Další změna je plánována na rok 2024, kdy by měly být do systému vratných záloh zahrnuty také jednorázové plastové obaly od mléčných nápojů. (TOMRA, 2023)

Díky neustálému rozšiřování zde podléhají systému záloh už takřka veškeré jednorázové nápojové obaly. V době zavedení systému tvořil podíl nápojů zahrnutých do zálohování cca 20 % z celkového trhu, v roce 2018 to byla již více než polovina a aktuálně již tvoří zálohované obaly 86,6 % z celkového trhu s nápoji. (DPG Deutsche Pfandsystem GmbH)

V Německu není počítáno s manipulačními poplatky pro obchodníky tak, jako je to plánováno například v České republice. Obchodníci jsou zde však vlastníky materiálu, jehož prodej jim pak napomáhá pokrývat náklady na služby v rámci zálohování. Zde však může docházet k problémům a nejistotám ze strany obchodníků, protože cena materiálu neustále výrazně kolísá. Nemají tedy stoprocentní jistotu, zda jim finanční zisk z materiálu náklady opravdu pokryje. (EEIP, 2020)

3.3.2 Slovensko

Na Slovensku zálohový systém na nápojové PET lahve a plechovky funguje od 1.1.2022. Systém má na starost Správca zálohového systému n.o., což je nezisková organizace, pověřená Ministerstvem životního prostředí SR, která je vytvořena 4 subjekty zastupující výrobce nealkoholických nápojů a minerálních vod, výrobce piva a zástupců

velkoobchodu a maloobchodu, přičemž tyto subjekty uvádějí na trh téměř 80 % všech zálohovaných obalů. (Správce zálohového systému, 2023)

Financování

System je zde financovaný z poplatků výrobců, prodeje materiálu a nevyzvednutých záloh. Obvykle bývá zavedený zálohový systém deficitní, vzhledem k tomu, že se jedná o systém rozšířené odpovědnosti výrobce. Tento deficit je však pokryt poplatky od výrobců. System tak není financován ze státního rozpočtu. (Správce zálohového systému, 2023)

Data

V první polovině roku 2023 bylo podle Zprávy o činnosti Správce zálohového systému do systému aktivně zapojených 307 výrobců a spolu s tím aktivně registrovaných 4 256 EAN kódů (z toho 2153 národních a 2 103 mezinárodních). Každý jednotlivý druh produktu zapojeného do systému, má svůj unikátní EAN kód. Znamená to tedy přes 4 000 zaregistrovaných druhů nápojů. Počet aktivně zapojených registrovaných distributorů činil v té době 284. Síť sběrných míst tvořilo v roce 2023 3 147 zapojených subjektů. Z tohoto čísla tvoří pak přibližně 37 % povinně zapojených míst a zbytek – 63 % se zapojilo dobrovolně. Povinnost zřídít odběrné místo mají na Slovensku obchody s plochou nad 300 m². Menší se pak mohou zapojit dobrovolně. Větší část odběrných míst – 74 % využívá se sběru automatů, zbylých 26 % pak funguje na bázi manuálního sběru. (Správce zálohového systému, 2023)

Výsledky

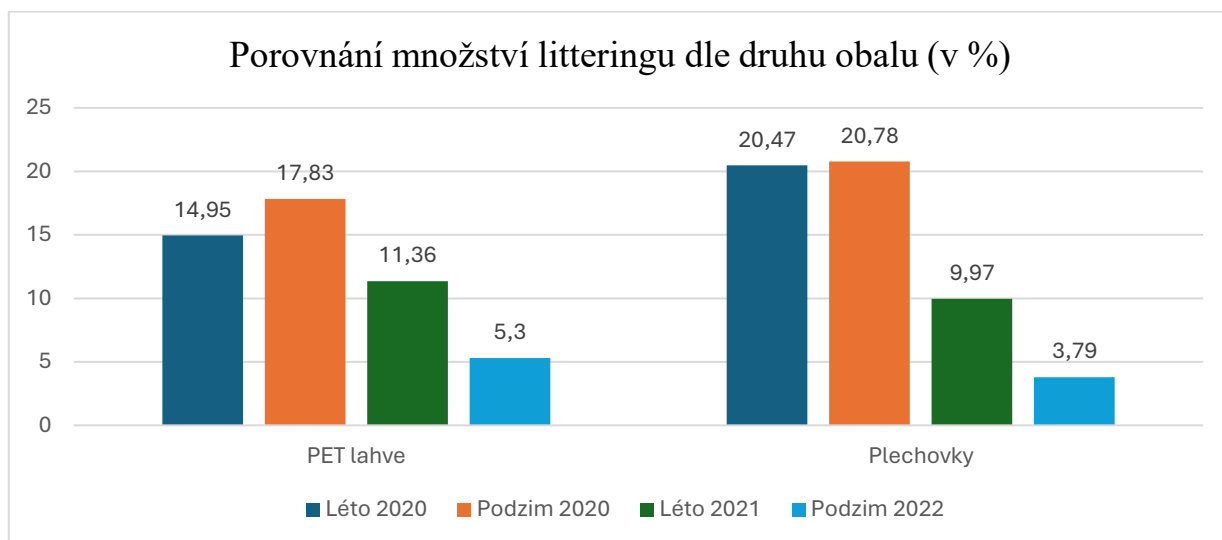
Od svého začátku zde systém dosahuje značných úspěchů. Od samotného spuštění bylo vráceno přibližně 1,7 miliardy obalů, konkrétně 57 % nápojových PET lahví a 43 % plechovek do první poloviny roku 2023. (Správce zálohového systému, 2023)

Výsledky za první rok činily dohromady více než 1,15 miliardy kusů vrácených zálohovaných obalů. S tímto číslem tak byl překonán stanovený cíl, dosáhnout alespoň 60% míry návratnosti. Reálně se totiž podařilo již v prvním roce dosáhnout 71% míry návratnosti. Za první polovinu roku 2023 to pak bylo více než 490 milionů kusů, což zna-

mená dokonce 88% míru návratnosti. Přičemž bere-li se v úvahu míra návratnosti od celkového spuštění systému, činí tak 77 %. (Správca zálohového systému, 2023)

V návaznosti na zavedení systému se potvrdil také předpoklad snížení litteringu. Na základě analýz vysbíraného volně pohozeného odpadu, zpracovaných společnostmi ENVI – PAK z roku 2022, skutečně došlo k významnému poklesu PET lahví a plechovek volně pohozených v přírodě po zavedení zálohového systému. Viz graf 2. Konkrétně například PET lahve, které byly v minulosti velmi častým druhem odpadu, klesly na 7. místo z 12 porovnávaných skupin odpadu. (ENVI – PAK, 2023)

Graf 2 Porovnání množství litteringu dle druhu obalu v SR

Zdroj: vlastní zpracování dle: ENVI-PAK, 2023

Je tedy zřejmé, že i přes to, že zde zálohový systém funguje zatím relativně krátce, dosahuje velmi dobrých výsledků. To potvrzuje i fakt, že se stává inspirací pro zahraniční státy, které uvažují o jeho zavedení, a roste tak zájem o zkušenosti se správou tohoto systému. (Ministerstvo životného prostredia Slovenskej Republiky, 2023)

3.4 Dopad zálohového systému na jednotlivé subjekty

Zavedení zálohového systému by se samozřejmě ovlivnilo řadu subjektů a často by pro ně znamenalo určitou výzvu. Zásadní dopad by byl především na spotřebitele, obchodníky a obce.

3.4.1 Spotřebitelé a domácnosti

Zásadní je samozřejmě dopad na domácnosti, tedy spotřebitele. Zavedení zálohového systému se přímo dotkne takřka každé. Pro spotřebitele pochopitelně bude zálohování znamenat jistou míru nepohodlí.

Jeden z hlavních, často zmiňovaných problémů, se týká skladování PET lahví a plechovek v domácnosti. Vzhledem k tomu, že obaly budou muset být díky nastavení systému v původním stavu, tedy nesešlápnuté, budou samozřejmě zabírat více místa. Díky tomu budou spotřebitelé nuceni s obaly absolvovat více cest na sběrné místo, v porovnání s tím, jak je systém nastaven nyní, kdy je navíc průměrná docházková vzdálenost k nádobám na tříděný odpad výrazně nižší. Nemělo by se však jednat o zásadní problém, vzhledem k tomu, že tyto obaly jsou například oproti sklu výrazně lehčí a bude tedy možné jejich odnos spojit s běžnou návštěvou obchodu. (Zálohujme.cz)

Studie CETA ovšem upozorňuje i na možnost toho, že právě díky omezené kapacitě skladovacích prostor pro tříděný odpad, by mohlo dojít ke změně chování v oblasti nakládání s dalším odpadem. Snaha skladovat v neporušeném stavu PET lahve a plechovky by teoreticky mohla vytlačit skladování jiných tříděných odpadů a ty by následně mohly skončit ve směsném odpadu. (CETA, 2019)

3.4.2 Obchodníci

Dalším klíčovým subjektem tvořící celý systém jsou obchodníci. Jak uvádí Svaz obchodu a cestovního ruchu ČR (2023), právě oni ponесou jak ekonomické, tak reputační náklady při zavádění systému. Dle analýzy SOCR ČR by měly investiční náklady na zavedení systému tvořit cca 5 miliard Kč. Roční provozní náklady by pak přesáhly cca 1,2 miliardy Kč. Uvádí porovnání se Slovenskem, které je cca o polovinu menší než ČR a v současné době zde tyto náklady činí v přepočtu asi 850 milionů Kč. (Svaz obchodu a cestovního ruchu, 2023)

Dle studie dopadů, v případě automatizovaného výkupu, čítají samozřejmě nejvyšší položku samotné výkupové automaty a náklady s nimi spojené. Kromě nákladů na pořízení samotného automatu, by další náklady představovaly také výdaje na zajištění prostorů pro automat, náklady na personál, který ho bude obsluhovat nebo také spotřeba elektrické energie z jeho provozu. U obchodů, které budou pracovat pouze na bázi manuálního výkupu, jsou investiční náklady pak minimální, znamenaly by pouze úpravy prostoru obchodu. Vyšší je zde logicky položka na provozní náklady, především na mzdy pracovníků, obsluhujících výkupový systém. (CETA, 2019) (EEIP, 2020)

Dle předpokladů by však systém neměl obchodníky finančně negativně poznamenat. Vzhledem k tomu, že by zde měla fungovat i možnost pouhého pronájmu automatu, bez nutnosti koupě a přímé dodatečné provozní náklady budou kompenzovat manipulační poplatky. (Iniciativa pro zálohování, 2022)

3.4.3 Obce a města

Obce a města jsou v rámci diskusí o zavedení ZS, jedním z klíčových subjektů – především pak co se týče potenciálních ekonomických dopadů. Je to z především z důvodu, že v současném nastavení systému tříděného sběru a svozu separovaných obalů, hrají klíčovou roli oni – provozují sítě kontejnerů na svých územích a rovněž jsou centrálním místem pro finanční vypořádání týkající se účasti obyvatel na nákladech odpadového hospodářství. (CETA, 2022)

Největší obavy se objevují především kolem tématu dopadu zavedení ZS na obecní rozpočty. Ty by však dle dosavadních studií neměly být tímto výrazně zatíženy.

Některé obce a města, se proti zavedení ZS dokonce výslovně ohradily a jeho zavedení razantně odmítají. Stejně tak i některé organizace se k systému staví spíše odmítavě. Konkrétně například Česká asociace odpadového hospodářství či Svaz měst a obcí České republiky.

4 Dopad na obce a města

4.1 Role obcí a měst v oblasti třídění odpadu

V oblasti zajišťování zpětného odběru a využívání odpadů z obalu hrají obce a města ČR, jakožto původci odpadů, zásadní roli. V souladu se zákonem o odpadech provozují systémy nakládání s komunálním odpadem, což zahrnuje shromažďování, sběr, svoz, přepravu, třídění, využívání a odstraňování odpadů. (EKO-KOM)

Obce jsou povinny sbírat odpad odděleně a zajistit separovaný sběr recyklovatelných složek komunálního odpadu – sklo, papír, plasty atd.. Obec zajišťující tříděný sběr komunálního odpadu, se může na základě „Smlouvy o spolupráci při zajištění zpětného odběru a zařazení místa zpětného odběru do obecního systému odpadového hospodářství“ dobrovolně zapojit do systému EKO-KOM. Tato smlouva obci zaručí právo na odměnu za zpětný odběr a následné využití odpadů z obalů. (EKO-KOM)

Odstranění dále využitelných složek z odpadu putujícího na skládku, popřípadě k energetickému využití je také cílem legislativy EU. Ta mimo jiné stanovuje požadované cíle a časový rámec pro obce a města v oblasti vytřídění recyklovatelných obalů z komunálního odpadu. Konkrétně je to 55 % do roku 2025; 60 % do roku 2030 a 65 % do roku 2035. Legislativa EU rovněž upravuje limity pro skládkování – do roku 2035 budou země povinny docílit max. 10 % skládkovaného odpadu z celkového množství komunálního odpadu. (Samosebou.cz, 2023)

4.2 Současná situace - financování

V současné době je financování odpadového hospodářství zajišťováno ze tří hlavních zdrojů:

- Místní poplatky – Jedná se o přímé poplatky, které občané platí za služby, které souvisí se sběrem a zpracováním odpadu. (MŽP ČR, 2023)
- Příspěvky obcí – Místní poplatky však veškeré náklady na svoz a likvidaci nepokryjí, proto je nutné, aby obce tyto služby dokrývaly z obecních rozpočtů. (Bureš, 2023) Obce na odpadové hospodářství přispívají přibližně 50 % z celkových nákladů. To činí až 6 miliard Kč ročně. (MŽP ČR, 2023)

- Finanční toky z EPR systémů – Dalším zdrojem jsou veškeré finanční toky z existujících ERP systémů. (MŽP ČR, 2023)

Jedná se konkrétně například o EKO-KOM, který platí obcím za obalovou složku. Na základě toho, kolik odpadu obec vytrídila, pravidelně fakturuje této společnosti konkrétní množství a dle toho pak EKO-KOM vyplatí obci odměnu. . (MŽP ČR, 2023) Odměna od EKO-KOMu je vypočítána na základě povinných čtvrtletních výkazů o celkovém množství a druzích komunálních odpadů, které obce vytrídily, využily či odstranily. (EKO-KOM, 2023) V této oblasti často dochází k chybným domněnkám, že obce obchodují s PET materiálem. Jak je uvedeno ve webináři MŽP (2023) obce s ním z velké části však vůbec neobchodují. Ten, kdo s ním obchoduje, jsou svozové a odpadové společnosti. Eko-kom má obcím platit průměrné náklady za svoz tříděného odpadu.

V rámci systémů zpětného odběru existují dále také ERP systémy, využívající obecní systémy například pro recyklaci elektrozařízení a baterií a nově od roku 2024 obcím přispívají na úklid také výrobci cigaret, ubrousků a balonků, což však tvoří pouze marginální položku. . (MŽP ČR, 2023)

4.2.1 Příjmy obcí z odpadového hospodářství

- Hlavním zdrojem příjmů odpadového hospodářství obcí jsou již zmíněné poplatky od obyvatel. Jejich průměrná roční výše v roce 2022 dosahovala 540 Kč na obyvatele. (CETA, 2022)
- Dalším často zmiňovaný příjem, právě v souvislosti se zavedením ZS, jsou příjmy z obchodování s druhotnými surovinami. Výše těchto příjmů je však zanedbatelná. Je to dáno především tím, že většina obcí předává manipulaci s odpadem do rukou třetí – smluvní strany. Obce, které si odpadové hospodářství (svoz, případně zpracování) řeší interně, mají pak nižší jednotkové náklady. Hodnota vytríděných komodit, obcím tedy nevytváří příjmy, pouze se implicitně promítá do (nižších) nákladů. (CETA, 2022)
- Dalším příjmem do rozpočtu jednotlivých skupin obcí je absolutní i relativní příspěvek společnosti EKO-KOM, a.s. Tento příspěvek je nepřímo úměrný velikosti obce a tvoří cca 20 % z příjmů odpadového hospodářství obcí. (CETA, 2022)

4.3 Postoj měst a obcí k zavedení zálohového systému

Na základě interních průzkumů Centra ekonomických a tržních analýz (CETA) v roce 2022 vyjádřilo svůj kladný postoj k zavedení ZS takřka 40 % z oslovených respondentů z řad zástupců vybraných obcí. Negativně se pak k zavedení postavilo více než 45 %. Tito zástupci zavedení ZS odmítají, avšak necelých 29 % i přesto očekává zároveň i nějaké pozitivní dopady. (CETA, 2022)

Respondenti, kteří se k zavedení stavěli kladně, uvedli jako zásadní očekávání vyšší čistotu vysbíraných obalů a pokles nákladů na odpadové hospodářství. (CETA, 2022)

Naproti tomu respondenti s negativním postojem nejčastěji vyjádřili obavy ohledně negativního dopadu na obecní příjmy (téměř 80 % z respondentů se záporným postojem) (CETA, 2022), kdy se obávají potenciální ztráty části jejich příjmů v důsledku toho, že PET lahve budou vyjmuty ze žlutých kontejnerů, nebo například to, že díky těmto skutečnostem by systém záloh mohl mít dopad i na občany, v podobě zvýšení poplatků za svoz odpadu. (Spěvák, 2023) Dále pak také potenciální negativní dopad na změnu v chování obyvatel, co se týče třídění a recyklace. (CETA, 2022)

Tyto obavy ze stran obcí a měst, panují i přesto, že celý systém počítá s finančními kompenzacemi ve formě manipulačního poplatku.

Podle Pavla Drahovzala místopředsedy Svazu měst a obcí ČR, však financování prostřednictvím těchto kompenzací může reálně ekonomicky fungovat přibližně pouze první dva roky, nikoli z dlouhodobého hlediska. (Spěvák, 2023)

4.4 Financování v případě implementace zálohového systému

Dle aktuálních informací MŽP by zavedení ZS nemělo mít negativní dopad na rozpočty obcí.

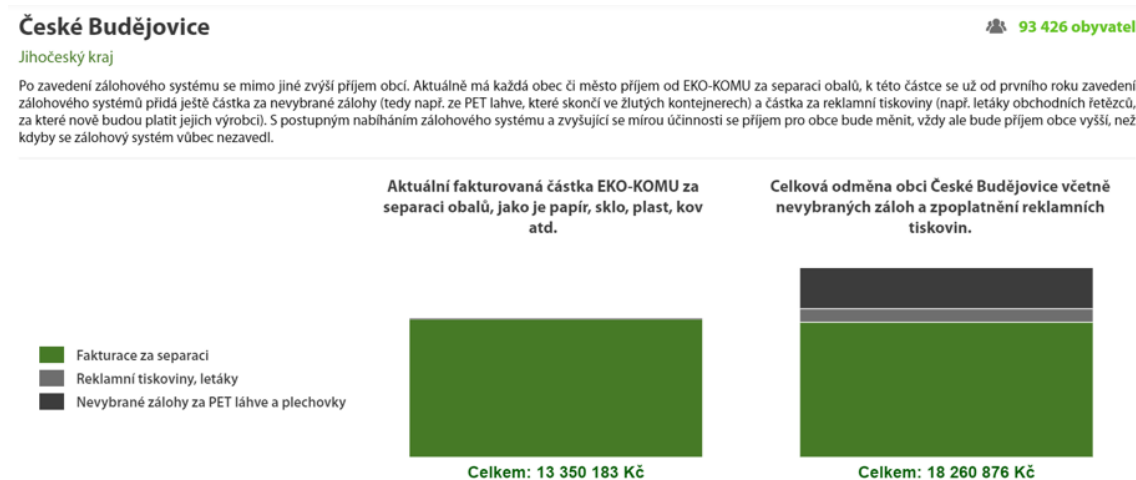
Ministerstvo životního prostředí na základě studií dopadů zálohového systému od společností CETA a EKO-KOMU počítá se třemi hlavními příjmy, které by měly pozitivní dopad na obecní rozpočty.

1. Zpoplatnění tzv. „černých pasažérů“ - tedy povinnost výrobců a průvodců platit za produkováný odpad, který zahrnuje letáky a reklamní tiskoviny
 - Zde je pozitivní dopad vyčíslen přibližně na 20 Kč na obyvatele. V rámci nižších, konzervativnějších výpočtů MŽP počítá s částkou cca 13 Kč. Díky tomu, že tyto položky tvoří až čtvrtinu obsahu kontejnerů na tříděný odpad, výpočty ukazují, že by mohly přinést zdroje až ve výši 296 milionů korun. (Ministerstvo životního prostředí)
2. Nevybrané zálohy
 - Operátor systému bude mít povinnost odvádět 15 % nevybraných záloh právě obcím, aby se zamezilo možným ztrátám. Tato částka by pak měla pokrýt vzniklé náklady za úklid, svoz a likvidaci obalů, které nebudou vráceny prostřednictvím zálohového systému na místa tomu určená. Těchto 15 % bude směřováno na jednoho občana obce. V případě obce s 700 obyvateli, bude zisk za nevybrané zálohy 21 000 Kč. (Ministerstvo životního prostředí)
3. Možnost optimalizací svozů
 - Díky tomu, že v současné době zabírají PET lahve až 15 % celkových kapacit nádob na plast, po zavedení ZS by těchto 25 % zůstalo nevyužitých. Scénáře počítají i s možnými optimalizacemi svozů. (Ministerstvo životního prostředí)

4.4.1 Kalkulačka pro obce

Ministerstvo životního prostředí na svém webu spustilo také veřejně dostupnou Kalkulačku pro obce, kde mají jednotlivé obce možnost si vypočítat konkrétní finanční dopady zavedení zálohového systému na jejich obec. Z této kalkulačky zároveň jasně vyplývá, že zavedení ZS by mělo obcím zvýšit příjmy zvýšit v řádu desítek korun na obyvatele. Do tohoto webového programu stačí zadat název obce a automaticky se zde zobrazí nejen celková odměna po zavedení systému, ale i aktuální částka, kterou obec v současné době fakturuje EKO-KOMU. Viz. příklad níže. Pro prezentaci fungování této kalkulačky bylo zvoleno město České Budějovice.

Obrázek 2 Kalkulačka pro výpočet finančních dopadů novely zákona o obalech pro jednotlivé obce

Model příjmu obcí před a po zavedení povinného zálohového systému

Sloupce v grafu ilustrují, jak na tom vaše obec bude při deklarované míře účinnosti zálohového systému. Tzn. pokud systém bude sbírat 87 % obalů, kalkulačka ukazuje, kolik finančních prostředků vaše obec získá.

	1. rok	2. rok	3. rok	4. rok
Účinnost zálohového systému	72%	82%	87%	91,5%
* Platba za nevybrané zálohy	3 886 522 Kč	2 498 478 Kč	1 804 456 Kč	1 179 837 Kč
** Celkový příjem	18 260 876 Kč	16 872 833 Kč	16 178 811 Kč	15 554 191 Kč
*** % vyjádření navýšení odměn	+ 39%	+ 28%	+ 23%	+ 19%

* Platba za nevrácené zálohy, ukazuje, kolik vám bude operátor platit po zavedení zálohového systému. Platba je vypočítána tak, že celkový počet nevrácených záloh se dělí počtem obyvatel ČR a toto číslo se pak násobí počtem obyvatel ve vaší obci.

** Toto číslo je celková získaná částka oproti stávajícímu stavu.

*** Toto číslo ukazuje, o kolik % váš rozpočet bude oproti stávajícímu stavu navýšen.

Zdroj: Ministerstvo životního prostředí ČR

Z uvedeného příklad je zřejmé, že zavedení ZS by dle kalkulačky MŽP, skutečně znamenalo zvýšení obecních příjmů. Dle výpočtů se předpokládá, že částka by se postupem let měnila a klesala. Tento fakt je způsobem především tím, že systém by postupem času nabýval stále vyšší účinnosti. Díky předpokladu, že do systému by se vracelo čím dál tím více prázdných obalů, snižoval by se příjem z nevrácených záloh.

Dle MŽP by však stále by měla pro obec znamenat vyšší příjem než v případě, že by ZS zaveden nebyl. (MŽP ČR)

4.5 Možné dopady na obce a města

4.5.1 Obavy

Negativní dopad na rozpočet

Zástupci obcí a měst často vyjadřují obavy týkající se především snížení příjmů do obecních rozpočtů, kvůli vyjmutí PET lahví ze žlutých kontejnerů na plast. Jak někteří uvádí, PET považují za zajímavou komoditu, díky které zpětně získají část finančních prostředků. Obávají se toho, že pokud budou PET lahve z kontejnerů vyjmuty, zůstane jim tak pouze zbylý směsný plast, za který získají podstatně méně peněz. Podobné obavy zmiňuje i Česká asociace odpadového hospodářství. I zde se setkáváme s názorem, že by zavedení ZS finančně poškodilo obecní rozpočty z důvodu, výpadku příjmů za vytríděné PET lahve. (Komunální ekologie, 2023; ČAOH, 2022)

K negativnímu finančnímu dopadu na obce a města došel také závěr studie CETA. Ovšem studie také zmiňuje fakt, že tento dopad by byl relativně nízký – cca 30 Kč na obyvatele, neměl by tedy být zásadní překážkou bránící implementaci systému. Studie předpokládá, že po zavedení ZS a tedy odklonu PET lahví ze žlutých kontejnerů, třídící linka, které poklesnou tržby z prodeje vytríděných PET lahví promítne do zvýšení poplatku gate fee a následně tyto zvýšené náklady budou přeneseny na obec svozovou společností. (CETA, 2022) Zde je však nutné zmínit, že studie byla zpracována v roce 2022 a nepočítá tak s aktuálním návrhem MŽP, a tedy finančními kompenzacemi pro obce a města, zmíněnými kapitole 4.4 Financování v případě implementace zálohového systému. Podle aktuálních předpokladů MŽP by tedy obce neměly být zavedením ZS nijak finančně zatíženy.

Narušení stávajícího systému a neefektivita

Jako další argument stavící se proti zálohování, zaznívá také to, že obce, především díky snaze o dosažení cílů v oblasti třídění, byly nuceny investovat finanční prostředky do inovací a zlepšování obecních systémů odpadového hospodářství. (ČAOH, 2022) Systém odpadového hospodářství v obcích a městech je v současné době vysoce efektivní. Obce proto často vnímají jeho změny jako jeho určité narušení. (Komunální ekologie, 2023)

4.5.2 Pozitiva

Snížení přeplněnosti kontejnerů

Jedním z pozitivních dopadů zavedení zálohového systému by podle MŽP (2023) mělo být snížení přeplněnosti kontejnerů na plast a kov. Tento bod se tak pojí s následujícím, mohl by totiž napomoci optimalizaci svozů.

Možnost optimalizace svozů

Díky tomu, že by se snížilo množství odpadu v kontejnerech na tříděný odpad, mohlo by v této oblasti dojít k určitým optimalizacím, díky čemuž by obce na tuto oblast nemusely vynakládat takové náklady, jako při zachování stávajícího systému.

MŽP ČR uvádí tři možné scénáře optimalizace, díky kterým by obce mohly ušetřit určitou část finančních prostředků:

Scénář 1 - Optimalizace svozů = snížení četnosti svozů

Scénář 2 - Optimalizace pytlového sběru = snížení četnosti pytlového sběru

Scénář 3 - Optimalizace z rozsahu = snížení počtu kontejnerů v obci, tak aby byla stále zajištěna příslušná docházková vzdálenost (Ministerstvo životního prostředí)

Snížení litteringu

Této problematice se více věnuje kapitola 3.2.3 Omezení litteringu.

Pokud by se díky zálohovému systému podařilo snížit množství pohozených nápojových obalů, výrazně by se mohly snížit například i náklady vynakládané na úklid a likvidaci odpadů pro zodpovědné subjekty – zpravidla místní úřady a správce lokalit. (Institut Cirkulární Ekonomiky, 2018)

4.6 Negativní postoje k zavedení zálohového systému v ČR

K zavedení zálohové systému v ČR se negativně staví několik organizací. Mezi nimi například Svaz měst a obcí ČR či Svaz místních samospráv. Tyto organizace se přímo odkazují na negativní dopady na obce a města v ČR.

4.6.1 Postoj Svazu měst a obcí České republiky

Svaz měst a obcí České republiky je nepolitická, dobrovolná organizace, která sdružuje města a obce. Jejím hlavním cílem je především prosazování společných zájmů měst a obcí v České republice a zabezpečování vhodných podmínek pro jejich rozvoj, na národní i mezinárodní úrovni. Podílí se rovněž na přípravě legislativních předpisů a řady dalších opatření, která mají vliv na fungování obcí a měst a dále také zabezpečuje například informovanost a vzdělávání zástupců místních samospráv. (Svaz měst a obcí ČR)

SMO ČR se k připravované novele obalového zákona, která by měla zavést povinné zálohování staví spíše negativně. Na základě podnětů členů Komise životního prostředí a řady připomínek starostů přinesl v lednu 2024 řadu argumentů a připomínek, stavějících se proti zavedení zálohového systému.

Hlavní připomínky, které k návrhu zákona předkládají jsou následující:

- Stávající systém je již vysoce efektivní a dokáže tak zajistit vysokou míru vytríděných obalů. Zavedení nového systému by vybudovaný systém narušilo a nesel s sebou negativní dopad na obce, které by dle SMO přišly o PET materiál, který, jak uvádí, je považován za nejlépe tříditelnou a recyklovatelnou komoditu, zároveň za nejlepší cenu
- SMO dále nesouhlasí s prezentovaným důvodem pro zavedení zálohového systému – dosažení cirkularity materiálů. Argumentuje tím, že cirkularita je zajištěna již nyní a nový systém nezajistí zvýšení procenta používaného recyklátu do nových PET lahví.
- Dalším předkládaným argumentem jsou vysoké náklady, které by bylo nutné vynaložit při zavádění systému. Tyto náklady by pak měly nést prodejci, obce, spotřebitelé a stát a dle SMO jsou nepřiměřené předpokládanému pozitivnímu dopadu zálohování a v ČR, které je v třídění na vysoké úrovni, tak nedává smysl.

- Podle SMO by cílů, požadovaných Evropskou unií, bylo možné dosáhnout pouze díky vylepšení stávajícího systému a další podpory třídění
- V neposlední řadě SMO popírá pozitivní dopady v oblasti litteringu. Zálohový systém by neměl mít zásadní vliv na snižování nákladů na úklid odpadů, vzhledem k tomu, že PET lahve tvoří pouze malou část litteringu.
- SMO dále také zmiňuje požadavek nápojářů, tedy to, aby obce dostávaly finanční kompenzace pouze po dobu 5 let a následně by měly být všechny finanční prostředky od operátora na ně – nápojáře. Kalkulačku, kterou předkládá MŽP a předpokládané kompenzace pro obce, tak tedy nepovažují za reálné. (SMO ČR, 2024) <https://www.smocr.cz/cs/cinnost/zivotni-prostredi/odpady/a/postoj-smocr-k-novele-obaloveho-zakona-o-povinnem-zalohovani>

4.6.2 Postoj Svazu místních samospráv

Svaz místních samospráv (SMO ČR) (2024) předkládá 7 hlavních argumentů proti zálohování.

- Jako první uvádí fakt, že Česká republika již dosahuje dostatečné úrovně v oblasti třídění a sběru PET lahví a plechovek.
- Dalším argumentem je to, že zavedení zálohového systému by vedlo k vytvoření paralelního systému vedle stávajícího. To by mohlo zvyšovat operativní náklady. Kromě toho obce již vynaložili náklady na neustálé zlepšování stávajícího systému.
- Náklady na zavedení a provoz zálohového systému jsou podstatně vyšší, než zachování stávajícího systému.
- Zálohový systém by podle SMO ČR vedl k vyšší spotřebě plastových pytlů v domácnostech a na místech zpětného odběru. Dále by vedl k vyšší spotřebě elektrické energie, z důvodu zapojení automatů pro sběr nápojových obalů, do elektrické sítě.
- Dále by zavedení zálohování mělo podle SMO ČR negativní dopad na venkovské prodejny. Jednak z důvodu možné ztráty zákazníků, ve prospěch větších obchodních řetězců, které budou vykupovat zálohované obaly. Další obavy se pak týkají nedostatku skladovacích prostor v těchto prodejnách.
- Zálohování by podle SMO ČR znamenalo i jistou míru nepohodlí pro občany. Ve srovnání s kontejnerovými místy, kterých je po ČR v současné době rozmís-

těno více než 180 tisíc, je předpokládaných 11 tisíc míst pro zpětný odběr zálohovaných obalů, podstatně méně a pro občany by tak často znamenal podstatně větší docházkovou vzdálenost.

- V poslední řadě SMO ČR uvádí, že zavedení zálohového systému by vedlo ke ztrátě již realizovaných investic ze stran obcí do zlepšování systému odpadového hospodářství. Některé obce například vybudovali třídící linky, jsou vlastníky, či spoluvlastníky svozové společností s třídícími linkami, popřípadě mají podíl na zisku z prodeje druhotných surovin. (SMO ČR, 2024)

5 Cíl práce a metodika

5.1 Cíl práce

Cílem diplomové práce je zhodnocení přístupu k zavedení zálohového systému na jednorázového nápojové obaly - PET lahve a plechovky a identifikace vnímaných hlavních překážek či obav a možných pozitivních dopadů, v případě zavedení tohoto systému, z pohledu zástupců vybraných obcí a měst ve Středočeském kraji.

Výzkumné otázky

Pro zpracování práce byly stanoveny 4 výzkumné otázky:

1. Jsou vybrané obce v tématu zavedení zálohového systému dostatečně informovány?
2. Jaké obavy mezi zástupci vybraných obcí panují, v souvislosti se zavedením zálohového systému?
3. Jaké jsou ze stran zástupců vybraných obcí vnímány pozitivní dopady spojené se zavedením zálohového systému?
4. Domnívají se zástupci vybraných obcí, že bude mít zavedení zálohového systému dopad na obecní rozpočty?

Mimo jiné bylo zvoleno několik vedlejších otázek:

- Existuje souvislost mezi velikostí obce a postojem k tématu zálohování?
- Objevují se mezi respondenty i jiné obavy v souvislosti s obcí, než finanční?
- Byly by dle zástupců obcí nějaké lepší alternativní metody namísto zálohového systému?

5.2 Metodika

Pro práci byla zvolena metoda kvalitativního výzkumu, formou polostrukturovaných rozhovorů se zástupci několika vybraných obcí a měst ve Středočeském kraji.

Vzhledem k tomu, že se jedná o pilotní šetření s relativně malým počtem účastníků se rozhovor jevil jako vhodná forma, která mohla napomoci zjistit i řadu detailnějších informací a respondentovi poskytla možnost vyjádřit podstatně komplexnější pohled na danou tematiku, než by bylo dosaženo například s pomocí dotazníkových šetření. Důvodem zvolení této metody výzkumu bylo tedy především získání většího množství informací a možnost okamžité reakce na odpovědi

Na základě tohoto pilotního šetření a odpovědí účastníků, by bylo teoreticky možné téma dále rozvinout a vytvořit například detailní dotazník, který by mohl snáze pokrýt široký výzkumný vzorek, ze kterého by bylo už možné usuzovat obecnější závěry.

Výzkumný vzorek

Pro zpracování práce bylo vybráno 11 obcí s různým počtem obyvatel ve Středočeském kraji. Obce byly vybrány s ohledem na to, aby bylo zastoupeno více kategorií od malé obce s několika stovkami obyvatel až po větší města s více než 10 000 obyvatel. Důvodem tohoto rozptylu bylo zjistit mimo jiné to, zda existuje možná souvislost mezi velikostí obce a postojem jejich zástupců k zálohovému systému.

Pro účely práce byly obce pojmenovány jako Obec A až J. Z důvodu zachování anonymity v práci nejsou uváděny jejich konkrétní názvy, ani jména respondentů.

Respondenti z jednotlivých obcí jsou pojmenováni stejným označením jako název obce, kterou zastupují. Např. pro obec A, se jedná o respondenta A.

Obce byly pro účely práce rozděleny do 3 základních kategorií dle počtu obyvatel:

Tabulka 2 Velikostní kategorie obcí pro praktickou část

Kategorie 1 – do 1500 obyvatel	
Obec A	cca 500 obyvatel
Obec B	cca 700 obyvatel
Obec C	cca 800 obyvatel
Obec D	cca 1400 obyvatel
Kategorie 2 – do 10 000 obyvatel	
Obec E	cca 2800 obyvatel
Obec F	cca 3200 obyvatel
Obec G	cca 4700 obyvatel
Obec H	cca 4700 obyvatel
Obec CH	cca 5 709 obyvatel
Kategorie 3 – nad 10 000 obyvatel	
Obec I	cca 12 000 obyvatel
Obec J	cca 17 000 obyvatel

Zdroj: vlastní zpracování

První kontakt s respondenty probíhal telefonicky s cílem zjistit, zda je dotyčný ochoten se rozhovoru účastnit. Následně byl respondentovi zaslán e-mail se základním představením tématu práce, na jehož základě byl zároveň domluven termín osobní popřípadě telefonické schůzky.

Prvotním záměrem bylo rozhovory provádět přímo se starosty zvolených obcí. To se ve většině případů podařilo, ve dvou případech byli pro rozhovor doporučení místostarostové, ve dvou pak ředitelé technických služeb daného města s tím, že tito lidé mají k dané problematice relevantnější informace.

Struktura respondentů tak vypadala následovně:

Tabulka 3 Struktura respondentů

Kategorie 1	
Obec A	starosta
Obec B	starosta
Obec C	starosta
Obec D	starosta
Kategorie 2	
Obec E	starosta
Obec F	starosta
Obec G	místostarosta
Obec H	ředitel TS
Obec CH	místostarosta
Kategorie 3	
Obec I	starosta
Obec J	ředitel TS

Zdroj: vlastní zpracování

Samotný rozhovor pak ve skutečnosti probíhal obvykle v délce přibližně 20 – 35 minut. Přepis rozhovorů je součástí přílohy I. Písmenem A je zde, je označen tazatel – já, písmeno B, pak označuje respondenta. Rozhovory byly přepsány doslovně tak, aby byla zachována jejich přesnost a autenticita.

Osnova rozhovoru

Základním krokem bylo vytvoření předběžné osnovy rozhovoru, s vytyčením základních bodů a otázek. Rozhovor byl rozdělen do 6 tematických kategorií, které pak obsahovaly 2-5 otázek.

Na základě těchto šesti kategorií je zpracována praktická část práce. V rámci každé z nich jsou zhodnoceny odpovědi respondentů k danému tématu.

Osnova rozhovoru vypadala následovně:

1. Současný stav oblasti třídění odpadu v obcích a případné problémy v této oblasti
 - Jakým způsobem u Vás aktuálně funguje třídění odpadu/odpadové hospodářství?
 - Potýkáte se v této oblasti s nějakými problémy?
2. Povědomí o tématu zálohování nápojových obalů (PET lahví a plechovek)
 - Setkali jste se už v souvislosti s Vaší obcí s řešením tohoto tématu? V jakém kontextu?
 - Jak hodnotíte informovanost obcí v tomto tématu?
 - Zaznamenali jste nějaké zkušenosti se zavedením zálohového systému ze zahraničí?
3. Dopady zavedení zálohového systému na obce
 - Obavy
 - Máte nějaké obavy ohledně zavedení zálohového systému ve Vaší obci?
 - Pozitiva
 - Očekáváte nějaké pozitivní dopady?
 - Potýkáte se ve Vaší obci s problematikou litteringu?
 - Myslíte si, že by mohlo být zavedení zálohového systému jeho řešením?
 - Myslíte si, že by mohlo mít zavedení zálohového systému dopad na současný systém třídění ve vaší obci?

4. Informovanost občanů

- Jakým způsobem plánujete informovat občany o novém systému.

5. Finanční stránka

- Předpokládáte nějaké náklady v souvislosti se zavedení zálohového systému? Jak se je případně chystáte pokrýt?
- Jak hodnotíte finanční podporu od státu pro obce?
- Obáváte se nějakých výpadků příjmů a víte o tom, že dle předpokladů zálohování může obcím přinést dodatečné finanční prostředky?
- Zaznamenali jste kalkulačku pro obce, spuštěnou na webu Ministerstva životního prostředí?

6. Případná doporučení a navrhované alternativy

- Myslíte, že by byly nějaké lepší alternativy, které by pro Vaši obec mohly být vhodnější, než zálohový systém?
- Za předpokladu, že jste proti, co by Vás přesvědčilo?

6 Praktická část

6.1. Výsledky

Tato část práce je zpracována do 6 kapitol dle základních kategorií rozhovoru, uvedených v osnově výše. Na základě rozhovorů jsou vyhodnoceny výsledky.

6.1.1 Současný stav oblasti třídění odpadu v obcích a případné problémy v této oblasti

Otázky první části rozhovoru měly za cíl stručně nastínit situaci aktuálního fungování odpadového hospodářství a třídění odpadu v obci. Tato otázka byla zvolena především pro stručný přehled v oblasti v dané obci.

Otázky, které byly v rámci této kategorie v rozhovorech zkoumány byly následující:

- Jakým způsobem v obci aktuálně funguje třídění odpadu?
- Potýká se obec v této oblasti s nějakými problémy?

Aktuální systém

Respondenti ve většině případů uvedli, že u nich v obci v současné době funguje sběr odpadu pomocí sběrných hnízd s kontejnerovými nádobami rozmístěných po obci a místních částech. Ve dvou z těchto případů mají pak obce navíc zavedené sběrné nádoby pro samostatný sběr PET lahví. Podrobně viz tabulka.

Ve třech případech využívají, alespoň částečně, systém door to door, Jedna obec zavedení systému door to door v blízké době hodlá realizovat.

Samostatný sběr PET lahví se dle odpovědí respondentů jeví jako účinný.

Například v obci B si veškeré nakládání s PET lahvemi v současné chvíli zajišťují sami na své náklady. Do budoucna uvažovali o dalších inovacích v této oblasti, například v podobě koupě lisu na PET lahve. Hlavním důvodem zavedení tohoto systému je především finanční stránka. Díky tomu, že dochází k separaci PET lahví, které se tak nedostanou mezi zbylý plastový odpad, výrazně to snižuje obecní náklady, především díky snížení četnosti svozů kontejnerů na plast. *„Asi 140 tisíc nás stojí jen vyvážení plastů. To je částka jen za svoz. To vychází zhruba na 2 700 Kč za jedno vyvezení plastů. A když*

bychom takhle svázeli ještě PETky, tak to by bylo možná ještě častěji a platili bychom pak dalších 140 tisíc.“ (Respondent B)

V obci I, kde je rovněž zaveden separovaný sběr PET lahví, se i přesto potýkají s čím dál tím větší přeplněností kontejnerů na směsný plast. U nádob na separované lahve, problém přeplněnosti vnímán není. *„Tam se to celkem stihá. Většina lidí PET lahve opravdu sešlápne, ty kontejnery jsou poměrně velký, takže tam se to vejde a ten problém takový není.“ (Respondent I)*

Rovněž také respondenti kladně hodnotí zavedení systému plateb za svoz komunálního odpadu v závislosti za objemu nádoby. Tento systém by měl občany lépe motivovat ke třídění odpadu. Díky tomu, že čím méně odpadu vyprodukují, tím menší poplatky následně zaplatí.

Respondent H: *„Myslím si, že díky tomu, že se tohle zavedlo, tak si myslím, že se to dost zlepšilo a snížil se i objem komunálního odpadu a jde to pořád níž.“*

Respondent CH: *„Od letošního roku jsme to nastavili tak, že si lidé koupili svoje popelnice nebo kontejnery a už teď víme, za ten půl rok, že se zvedl podíl vytríděného odpadu. To znamená, že máme větší objem plastů, větší objem kovu, větší objem papíru, který vlastně jsou vytríděný. A ty rozvážíme mimo skládku.“ (Respondent CH)*

Jako další vhodnou cestou, která by mohla občany může lépe motivovat ke třídění odpadu, vnímají někteří také systém door to door, tedy tzv. systém svozu tříděného odpadu tzv. „od prahu domu“. Pozitivní dopad na zvýšení motivace občanů ke třídění uvedli všichni tři respondenti, kde v současné chvíli tento systém funguje.

Kromě motivace, respondenti jako výhody uváděli například čistotu vytěženého odpadu.

Respondent D: *„Jedním z těch efektů toho systému je to, že ten vytěžený odpad je daleko čistší. Protože vy si hlídáte, co do té svojí popelnice dáte, což je daleko lepší.“* Podobný názor vyjádřila rovněž i respondentka G. Dalším pozitivním efektem je pak také to, že nedochází k přeplněnosti kontejnerů ve sběrných hnízdech.

Tabulka 4 Aktuální systém odpadového hospodářství v obcích

Obec	Systém sběru tříděného odpadu	Roční poplatek
A	Sběrná hnízda	1100 Kč/osoba
B	Sběrná hnízda + třídění PET samostatně	600 Kč/osoba
C	Sběrná hnízda	dle objemu nádoby 80 l nádoba - 2080 Kč 120 l nádoba - 3120 Kč 240 l nádoba - 6240 Kč
D	Door to door	150 Kč/osoba
E	Sběrná hnízda	900 Kč/osoba
F	Door to door	1 Kč/litr
G	Sběrná hnízda, v místních částech door to door, do budoucna kompletně door to door	700 Kč/osoba
H	Sběrná hnízda	1 Kč/litr
CH	Sběrná hnízda	dle objemu nádoby 60 l nádoba - 1560 Kč 120 l nádoba - 3120 Kč
I	Sběrná hnízda, PET samostatně, door to door na plast	900 Kč/osoba
J	Sběrná hnízda, do budoucna door to door	1100 Kč/osoba

Zdroj: vlastní zpracování

Aktuální problémy

Jednou z výzev, se kterou se některé vybrané obce aktuálně potýkají je finanční stránka odpadového hospodářství. V případě obce A, jsou to neustále se zvyšující se ceny za svoz a uložení odpadu. Respondent C vyjádřil obavy ohledně neustále se zvyšujících poplatků za skládkovné a s tím spojený další růst finančních nákladů. Obavy, týkající se rostoucích cen za skládkování odpadu vyjádřil i respondent CH. Problémy související s růstem cen za likvidaci opadů zmínil rovněž i respondent F.

Tři z vybraných obcí, konkrétně B, C a D se také nachází v turisticky zajímavých lokalitách a lokalitách s chatovými oblastmi. Všichni tři respondenti z těchto obcí se shodli na tom, že tento fakt pro ně představuje zásadní problém. Respondenti se jednak odkazují na to, že v těchto oblastech nefunguje systém třídění tak, jak by měl, vzhledem k tomu, že lidé zde nejsou ochotni odpad třídit a dalším problémem jsou ekonomické dopady na obec.

„Lidé v chatových oblastech nejsou zvyklí třídit, dělají nepořádek, kde můžou a ho sem vozí z Prahy. Takže to nejvíc, co doplácíme, je za likvidaci odpadu v chatových osadách, ale nemá to moc řešení.“ (Respondent D) Podobného názoru jsou i zbývající dva respondenti. *„Nacházíme se v turisticky zajímavé lokalitě, naši občané bohužel platí i za odpady, které zde do popelnic či košů vyhodí projíždějící turisté, cyklisté apod. Mimo to je zde hodně chatařů, návštěvníků kempů apod.“* (Respondent A)

Tento problém je pochopitelně specifický pouze pro takto zasažené obce, ovšem například respondent D vznesl námitku k tomu, že není toto téma v současnosti zákonem nijak řešené a řeší se namísto toho, dle jeho názoru, a v souvislosti s dopady na obec, méně podstatné věci, jako například právě zálohování. *„Já si osobně myslím, že v rámci odpadového hospodářství, by měl zákonodárce řešit úplně jiné věci, než je tohle (zálohování). Jsou tam mnohem větší problémy, například to, co jsem naznačil s těmi chataři.“*

Respondent B zmínil také, že u nich v obci potýkají i s černými skládkami a nepořádkem, kolem kontejnerových míst a dále také problematiku zpětného odběru zbytkového plastu ze žlutých kontejnerů. Jak již bylo zmíněno, v této obci je zavedený separovaný sběr PET lahví. *„U třídění, co se týče třeba plastů, tak vím, že je problém zase třeba se zpětným odběrem. Těch plastů je hrozné množství a problém je z tím zpětným odběrem, nikdo to nechce.“* (Respondent B) Podobný problém, tedy velké množství zbytkového plastu, vnímá i respondent I. V obci mají taktéž zavedený separovaný sběr PET lahví, přesto se často setkávají s přeplněnými kontejnery na ostatní zbytkový plast a tedy řeší náklady spojené s jejich častějším vyvážením.

Respondent J vnímá jako zásadní problém to, že lidé netřídí odpad tak, jak by měli. Domnívá se, že by v této oblasti měla být stále lépe řešena osvěta občanů. Další problémem spatřuje také v poklesu odbytu u vytríděného odpadu a stejně tak jeho cen.

6.1.2 Povědomí o tématu zálohování nápojových obalů

Druhá část rozhovoru byla zaměřena na informovanost zástupců jednotlivých obcí v tématu zálohování nápojových obalů.

Tato kategorie otázek měla za cíl zjistit, jakým způsobem a do jaké míry jsou obce informovány o připravované novele zákona. Jednak zda mají pocit, že se k nim, jako obcím, dostává dostatek informací a dále také z jakých prostředků tyto informace čerpají.

Otázky, které byly v rámci této kategorie v rozhovorech zkoumány byly následující:

- Setkali se již respondenti ve spojitosti s obcí s řešením tématu zálohování nápojových obalů?
- Popřípadě v jaké souvislosti/kde?
- Jak hodnotí respondenti informovanost obcí v tomto tématu?

Zdroj informací

V návaznosti na dotaz, zda se již respondenti setkali s tématem zálohování, v naprosté většině případů uvedli, že se s tématem setkali pouze prostřednictvím médií. Nedostalo se jim tedy žádných konkrétních cílených informací, například od Ministerstva životního prostředí ani jiných orgánů či organizací.

„Krom médií si nejsem jist, že bychom byli nějak více informováni“ (Respondent A)

„Víceméně to bylo jen z médií, nevzpomínám si na to, že by někdo z ministerstva nás kontaktoval, to si nepamatuju.“ (Respondent C),

„Já mám informace výhradně z médií, jako starosta“ (Respondent D)

„Dostávají se k nám informace jen z médií“ (Respondent F)

Podobným stylem odpovídali i ostatní respondenti B, G, H a CH.

Pouze v případě obcí E a J se k zástupcům obcí dostali informace i z jiných zdrojů. Konkrétně díky členství ve Svazu obcí a měst, v případě obce E a fungování respondenta v poradních orgánech ministerstva, v případě obce J.

„Myslím si, že jsem četl někde nějaké články, ale tím, že naše obec je členem Svazu měst a obcí a ten o tom diskutoval už dříve, cca v roce 2022.“ (Respondent E)

„Vzhledem k tomu, že já funguji i v nějakých poradních orgánech ministerstva, tak ty informace máme. Vím, že takhle kauza se táhne už někdy od roku 2017.“ (Respondent J)

Kromě toho respondent D pak také uvedl, že se k němu občas dostanou informace od zastánců, nebo naopak odpůrců zálohového systému, v podobě různých článků či petic.

Je tedy zřejmé, že cílená informovanost obcí tímto tématu, například ze strany státu, v současné chvíli neprobíhá. Obce jsou tak odkázány pouze na vlastní zjišťování informací z této oblasti.

Graf 3 Kde se respondenti setkali s tématem ZS?

Zdroj: vlastní zpracování

Zájem o dané téma

Respondenti v některých případech uvedli, že informace cíleně studují a vyhledávají a bylo zřejmé, že o daném tématu jisté povědomí mají.

„Tak samozřejmě. My to sledujeme. Nebo já určitě sleduji, co se chystá a co se plánuje. Já osobně ty informace, které k tomu potřebuju, sleduju na stránkách Ministerstva životního prostředí a to, co potřebuju vědět, vím. Pokud jsou nějaká zákulisní jednání, tak se to nedovím. Víím, že jsou další informace i na stránkách i Svazu měst a obcí, které do této diskuse taky poměrně silně vstupují. Tak tam opravdu oficiální informace budou až bude něco oficiálně schváleno. Takže já to sleduju jen takhle sama.“ (Respondent G)

„Poslouchal jsem nějakou online konferenci s ministrem a měl tam k tomu své lidi, kteří to samozřejmě obhajovali.“ (Respondent H)

O danou problematiku se rovněž více zajímal i starosta obce E, který již v minulém roce zveřejňoval článek na toto téma v místním zpravodaji. Informace k tématu čerpal jednak sám z médií a jak bylo již zmíněno výše, další informace má i díky členství ve Svazu měst a obcí ČR.

Řešením tématu se již zabýval také starosta obce F. *„Ano, s tématem jsem se již setkal. Probírali jsme to s naší svozovou firmou na PET lahve v plastu. Naše obec má i usnesení orgánu obce, ve kterém na toto nebezpečí v souvislosti se zavedením zálohování upozorňují.“* (Respondent F)

Rovněž u respondenta J bylo zřejmé, že se o toto téma již zajímal.

Z uskutečněného rozhovoru bylo patrné, že o téma zálohování se zajímal a byl pravděpodobně i nejlépe informován i respondent CH. Bylo zřejmé, že problematiku studoval na základě aktuálních informací, vydaných Ministerstvem životního prostředí týkající se připravované novely zákona.

Někteří respondenti naopak uvedli, že o dané téma zatím zájem nejeví a není pro ně momentálně aktuální.

„Vím o tom, že se o tom uvažuje, ale nevím nějaké podrobnosti, zatím jsem to vůbec neřešil nějak víc. Odpady celkově se snažím spíš delegovat na jinou osobu. Každopádně

ta to momentálně také nijak neřeší a informace má stejně jako já. Vím jenom, že třeba v Německu to zálohované je a ze zpráv z médií vím, že se to tady řeší také.“ (Respondent B)

U obce D byl rovněž projevem spíše nezájem o dané téma: *„Já si myslím, že pokud to projde, budeme postaveni před hotovou věc zákonem. Nemá tedy podle mě smysl, abychom se o to teď podrobněji zajímali, protože s tím stejně nic neuděláme. Od toho jsme členy třeba Svazu měst a obcí, aby naše zájmy hájili. Jsem přesvědčen o tom, že jestli shledají něco, co by bylo špatně, tak tam naše zájmy obhájí.“*

U zbývajících respondentů bylo z rozhovorů patrné, že o tématu jisté povědomí mají, problematiku však zatím nijak detailně nestudovali.

Graf 4 Zájem o téma zálohování

Zdroj: vlastní zpracování

Zhodnocení informovanosti obcí ze strany respondentů

Na dotaz, jak by respondenti zhodnotili jejich informovanost v tomto tématu, často zaznívala odpověď, že by uvítali větší množství cílených informací směřujících přímo na obce.

Respondent A například uvedl, že by uvítal například podobu různých seminářů či školení. Respondent C také není s aktuální informovaností obcí příliš spokojen.

Rovněž respondent E se domnívá, že by se měly informace k obcím dostávat i jinou cestou a být tak odkázáni pouze na sdělení zprostředkovaných prostřednictvím médií. *„Že by nás vláda informovala, to moc ne. Vláda spoléhá na to, že se to ti starostové a ty obce dozví z nějakých veřejných médií, což je samozřejmě pozdě většinou. Měli by se to dozvědět jinou cestou.“* Taktéž poukazuje na problém, který v návaznosti na nedostatečnou informovanost může vznikat, tedy dezinformace a domněnky, které si pak dotčené subjekty mohou samy vytvářet.

Na nedostatek informací pro města a obce pokazuje i respondent I. *„Informovanost je špatná. Nemáme žádné analýzy, které by říkaly bude to z tohoto důvodu výhodné a tak dále.“*

Podobně reagoval i respondent F. *„Mělo by být zvaženo to, jak to naruší ten stávající systém, což tady postrádám. Postrádám tu analýzu rizik.“*

Naopak zbývající respondenti si na nedostatek informací nestěžovali.

U respondentů G, H a CH došlo v podstatě ke shodě v tom, že informace, které jsou pro ně v současné chvíli důležité, si zjistili sami. Odkazují se především na to, že zatím ještě není nic zákonem řádně schváleno, tudíž jsou pro ně takto získané informace momentálně dostačující.

„Tak ono vlastně tím, že není nic schváleno. Já osobně ty informace, které k tomu potřebuju, sleduju na stránkách MŽP a to, co potřebuju vědět, vím. Víím, že jsou další informace i na stránkách i Svazu měst a obcí, které do této diskuse taky poměrně silně vstupují. Tak tam opravdu oficiální informace budou až bude něco oficiálně schváleno. Takže já to sleduju jen takhle sama“ (Respondent G)

„Tak já jsem si ty informace zajím zjišťoval takhle jen sám. Zaznamenal jsem tu online konferenci, a to mi teď asi stačí.“ (Respondent H)

Respondent CH i přesto, že sám uvedl, že „Informovanost pro nás o tom není v podstatě žádná, ale náš systém je tak nastavený.“, si taktéž na nedostatek informací nestěžoval, rovněž z důvodu, že není v momentálně ještě nic uzákoněno. V současném nastavení této oblasti mu naopak spíše vyhovuje to, že se k němu nedostává velké množství informací, které zatím nejsou oficiálně zákonem schválené a nepovažuje je tedy za důležité.

Respondent J uvedl, že i on informace v dané oblasti má, z důvodu členství v poradních orgánech ministerstva.

Z vyjádření respondentů, kteří se problematice prozatím nevěnovali podrobněji, tedy B a D, bylo patrné, že se současným stavem, týkajícím se informovanosti obcí, nemají výrazný problém.

Graf 5 Zhodnocení informovanosti obcí

Zdroj: vlastní zpracování

6.1.3 Dopady zavedení zálohového systému na obce

Třetí část byla věnována tomu, jaký by podle zástupců vybraných obcí, mohlo mít zavedení zálohového systému dopad na obec. Zda mají v souvislosti se zavedením zálohového systému nějaké obavy, které by na ně mohly dopadnout, zda od zavedení systému očekávají nějaké pozitivní dopady a to, zda se domnívají, že by v návaznosti na zavedení zálohového systému, mohlo dojít k nějakým změnám v oblasti třídění odpadu v obci.

Hlavní otázky, které v této kategorii otázek byly zkoumány:

- Vnímají respondenti nějaké negativní dopady na obec, v souvislosti se zavedením zálohového systému? Mají nějaké obavy?
- Očekávají nějaké pozitivní dopady zavedení systému na obec?
- Domnívají se, že by mohl mít zálohový systém vliv na problematiku litteringu?
- Očekávají nějaký dopad na současný systém třídění v obci?

Negativní dopady a obavy

První část byla zaměřena na možné negativní dopady na obec a obavy spojené se zavedením zálohového systému.

Celkem 6 respondentů uvedlo, že v souvislosti se zavedením nového systému mají jisté obavy, které by dle jejich názoru dopadly přímo na obec. Konkrétně A, C, E, F, H a J.

Odpovědi respondentů se víceméně shodovaly. Je zřejmé, že hlavní negativa, která v této oblasti panují, jsou především narušení stávajícího, dobře fungujícího systému. A dále také obavy o výpadek příjmů, z důvodu vyjmutí PET lahví z kontejnerů na tříděný plast.

„Mám z toho jednak určité obavy. Jednak že nám to prostě naruší ten systém toho hospodaření s odpady, který je zavedený a poměrně dobře u nás funguje, co se týče toho třídění a že nás to bude v podstatě stát víc peněz“. (Respondent C)

Podobný názor vyjádřil i respondent E, který jako jeden z problémů vnímá to, že současný systém se snaží jako obec neustále zdokonalovat, do čehož obec pochopitelně

investuje jisté finanční prostředky a nyní se bude muset přizpůsobovat novému systému „*Obce se na to musí připravit. Obce dělají všechno pro to, aby to těm občanům co nejvíce usnadnili, dělají více sběrných míst atd. A najednou přijde změna a zase změna, na kterou se ty obce zase musí přizpůsobit. A tím, že se přizpůsobují tak to samozřejmě stojí další peníze.*“ Jeho další obavy se týkaly výpadků příjmů díky vyjmutí PET lahví z aktuálního systému a v souvislosti s tím, i možného zvýšení poplatků za svoz komunálního odpadu.

Stejně tak i respondent F zastává názor, že zálohování bude pouhým narušením stávajícího systému a výpadku příjmů. „*Narušuje to nastavené financování systému. Část toho se vytrhne a pojede po vlastní ose a nikdo neřeší, co se stane s tím stávajícím systémem, který je nějak zavedený a jestli to ten systém nerozkolísá. Tohle se tady neřeší. „V okamžiku, kdy nám z plastového odpadu vypadne ta nejlépe obchodovatelná surovina, která jde nejlépe vytržít, tak to pro obce znamená, že se jim ten zbylý plastový odpad jen zdraží, jeho likvidace.*“

Obavy o výpadek příjmů rovněž vyjádřili i respondenti H a J. „*Ale ty PET lahve to je ta hlavní komodita těch plastů, které vybíráme. A ta cena za likvidaci je už teď dražší, než za likvidaci komunálního odpadu a když z toho teď vyjmete tu komoditu, která jim přidávala vlastně nejvíce, tak si myslím, že se to enormně zdraží.*“ (Respondent H)

„*Nehledě na to, že ta města přijdou i o část peněz, protože samozřejmě jsou to nějaké suroviny. Konkrétně třeba u PETu tam třeba s odbytem žádný problém není (protože tam to hodně bere třeba automobil nebo to berou zpět k recyklaci do nějakých jiných plastových materiálů). Ale ta města prostě přijdou o nějakou značnou část, samozřejmě ty společnosti si to u sebe nenechají a přenesou tu finanční zátěž na ta města jako zpátky. A promítne se to pak třeba v navýšení cen za svoz.*“ (Respondent J)

Respondent I také zmínil fakt, že díky zavedení separovaného sběru PET lahví do samostatných zvonových kontejnerů, by v případě zálohování prakticky pozbyly tyto kontejnery svého dosavadního významu. Nepovažuje to však za nijak zásadní problém a tyto kontejnery by v obci našly jiné využití na jiný tříděný odpad.

Tyto odpovědi potvrzují jeden z prezentovaných argumentů proti zavedení zálohového systému ze strany Svazu měst a obcí. I ten totiž ve svém postoji zmiňuje právě obavy

z narušení stávajícího systému, který je efektivní. A stejně tak poukazuje i na vyjmutí PET lahví, které jsou pro obce nejlépe tříditelnou a recyklovatelnou komoditou. (Svaz měst a obcí ČR, 2024)

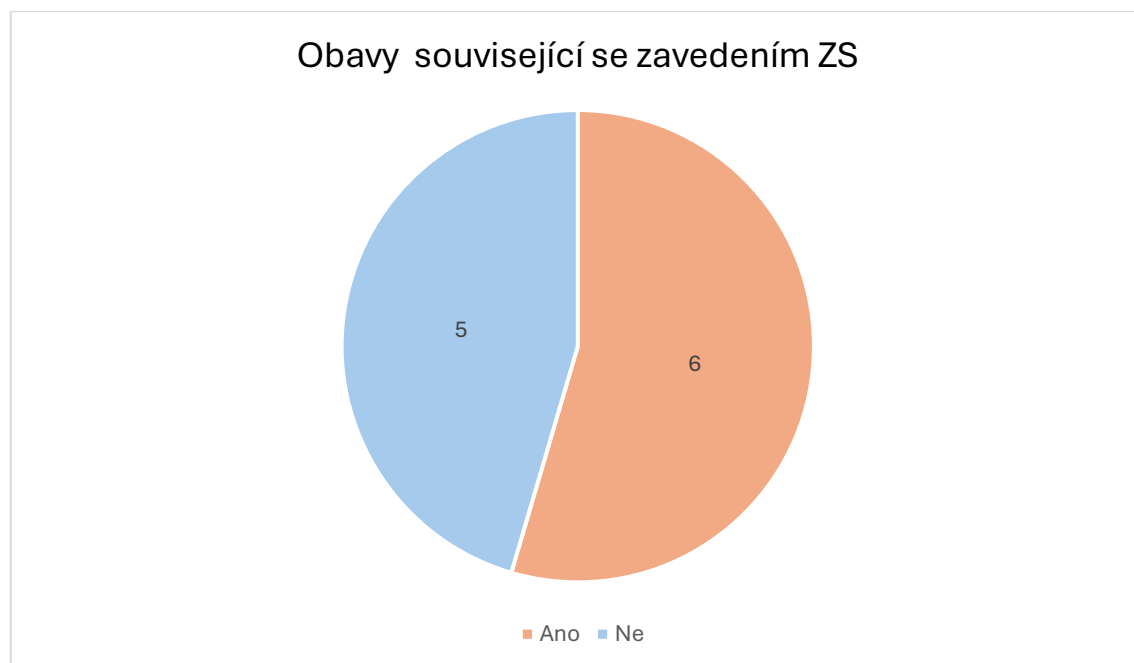
Kromě přímých dopadů na obec, celkem 9 z 11 dotazovaných zmínilo také určité obavy, týkající se dopadů na místní obchody. Ve všech vybraných obcích se nachází minimálně jeden obchod nad 50 m², který by sloužil jako sběrné místo.

„Pro nás dobrý, ale pro ty prodejny a svozy to vidím spíš jako neekonomické celkově. Obchody budou mít náklady na pracovní sílu a administrativní náklady, které sice ubydnou obcím, ale bude to přeneseno na ty prodejny.“ (Respondent B)

„Z pozice města se ani nějak neobávám. Spíš to bude mít dopad na obchody, které s tím budou mít starosti a na spotřebitele, kteří to budou muset vrátet.“ (Respondent I)

Možné komplikace, se kterými by se obchod, jako sběrná místa, mohly potýkat, vyplývají dle většiny respondentů především z nedostačujících skladovacích prostor a kapacit obchodů pro skladování vysbíraných obalů. Zmiňován byl také možný nárůst provozních nákladů dotčených obchodů.

Graf 6 Obavy související se zavedením ZS

Zdroj: vlastní zpracování

Zbývající respondenti uvedli, že ze zavedení zálohového systému, z pozice města žádné obavy nemají. Často jsou vědomi i toho, že je postihne určitý „výpadek“ příjmů z důvodu vyjmutí PET lahví ze systému, nepovažují ho však pravděpodobně za tak zásadní, aby ho vnímaly jako překážku bránící zavedení zálohového systému.

„Nemám z toho vůbec žádné obavy. Ti, co z toho mají obavy, tak tvrdí, že ten systém funguje dobře a tváří se, jako že obce na tom, že třídí plasty vydělávají. Ale to není pravda. My jsme sice zapojeni do EKO-KOMU, což je povinnost těch obcí, takže my sice část těch prostředků od EKO-KOMU získáváme zpátky, ale to je pořád zlomek toho, co nás to stojí, takže si myslím, že hlavním cílem je vůbec snižovat množství těch odpadů než se tvářit, že chci co nejvíc plastů, abych dostal co nejvíc od EKO-KOMU. Protože to, co od něj dostanu, stejně nikdy nepokryje to, co ten systém stojí.“ (Respondent D)

Stejně tak respondent I, se nedomnívá, že by odklon PET lahví ze současného systému, mohl být překážkou pro zavedení systému.

„Jako mluvilo se o tom, že těm obcím odpadne i nějaký ten příjem. Protože třeba za ty PET lahve se pořád nějaká koruna dostává, za to třídění se nějaká koruna dostává. Na druhou stranu ten příjem, který by z toho byl, když se zase odpočítají náklady na svoz a likvidaci, tak si nemyslím, že by to pro ty města bylo nějaké tragické.“ (Respondent I)

Respondenti B, G a CH taktéž žádné obavy nevnímají, naopak z jejich odpovědí je zřejmé, zálohový systém teoreticky vnímají pro obec spíše jako přínos. Viz další otázka.

Pozitivní dopady

Druhá kategorie se soustředila naopak na to, zda respondenti spatřují v zavedení zálohového systému nějaké pozitivní dopady na obec.

Respondenti A, D, G a CH se v odpovědích shodují na tom, že díky zavedení zálohového systému by došlo ke snížení množství odpadu v kontejnerech na tříděný odpad. To by pro ně teoreticky představovalo i možnou finanční úsporu.

Jedním z možných pozitivních dopadů, prezentovaných Ministerstvem životního prostředí, je také možnost optimalizace svozů, tedy snížení jejich četnosti, díky vyjmutí PET lahví a plechovek. Tento pozitivní dopad očekávají i respondenti E a G,

s očekáváním možných finančních úspor. Teoretickou možnost snížení četnosti svozů, avšak s jistou mírou nejistoty potvrdil i respondent A.

„Teoreticky by to možná bylo i možné, že by se na tom dalo ušetřit. Že by třeba ta četnost svozů nemusela třikrát týdně, ale mohla by být třeba jen dvakrát.“ (Respondent E)

Poukazuje však na skutečnost, že PET lahve dle něj tvoří podstatnou část kontejnerů na plast. Výrazně pozitivněji však toto vnímá u plechovek.

„Plechovky určitě. Plechovky by se svázeli možná tak jednou měsíčně.“ (Respondent E)

Velmi podobný názor mají i respondenti H a J. Rozdíl mezi PET lahvemi a plechovkami zde vnímají především v tom, kolik objemu kontejnerových nádob na tříděný odpad momentálně zabírají. PET lahve tvoří poměrně malou část obsahu žlutých kontejnerů, v porovnání se zbylým plastovým odpadem. Naproti tomu v případě kontejnerů na kov, tvoří dle informací respondenta J, plechovky cca polovinu obsahu těchto nádob. V tomto případě by byl pozitivní dopad díky jejich vyjmutí z kontejnerových nádob podstatně větší.

Respondent B vnímá zavedení zálohového systému v souvislosti s obcí, prakticky pouze pozitivně.

„Pro nás by to znamenalo v podstatě méně práce. Ten lis jsme zatím nekoupili, takže vlastně dobře pro nás, ten by ztratil hodnotu. Takže by nám to bylo jedno. Bude méně PETek v kontejnerech, jakože asi pár jich tam pořád bude, ale určitě ne tolik. Pro nás by to znamenalo menší pracovní zátěž a menší náklady na odvoz. Takže obavy tam žádné nemám.“ (Respondent B)

Respondenti C a E a F pak prakticky žádné pozitivní dopady na obec nevnímají. Odkazují se okrajově pouze na možnost zvýšení míry vytríděného odpadu.

Respondenti J a I jako možný pozitivní dopad uvedli také možné snížení volně pohozeného odpadu, tedy litteringu. Tato problematika je podrobněji zkoumána v další kapitole.

Littering

Jako jeden ze zmiňovaných pozitivních dopadů zavedení zálohového systému je často zmiňováno snížení litteringu. Další otázka směřovala tak směřovala k tomuto tématu.

Většina respondentů uvedla, že se v jejich obcích s problematikou setkávají, ale ne v nijak zásadní míře.

Od zavedení systému záloh 7 z 11 dotázaných určitě očekává v této oblasti jisté zlepšení. Zálohu vnímají jako vhodnou motivaci, která by mohla občany přimět k tomu, aby použitý obal skutečně vrátili na určené místo

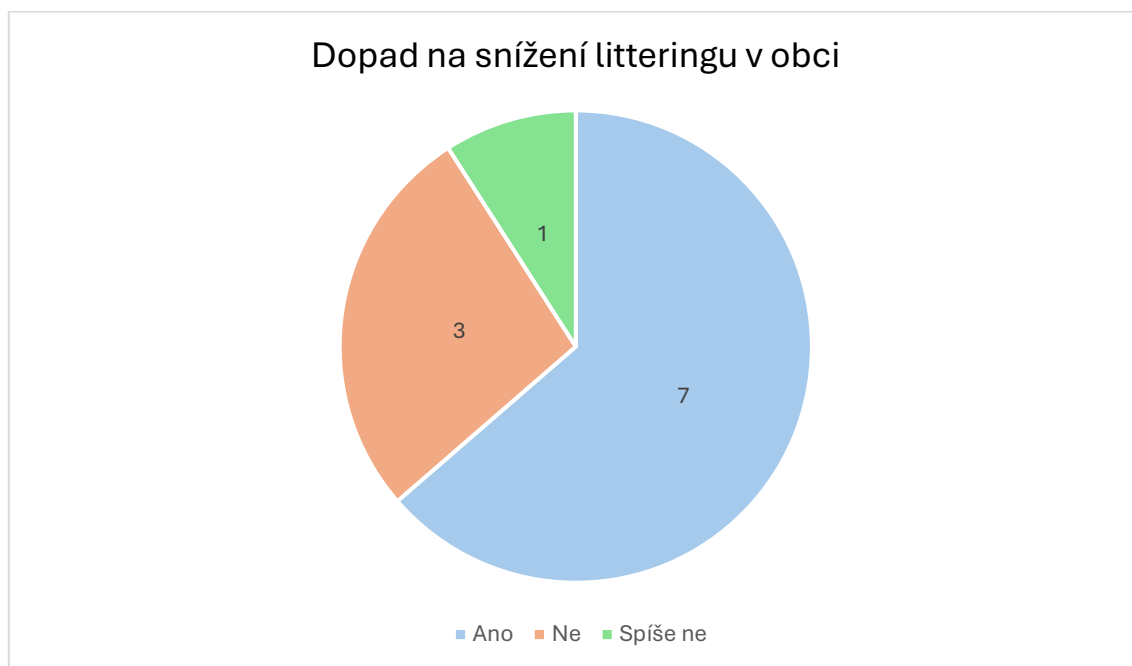
Respondenti D, F a CH se domnívají, že zavedení tohoto systému by na problematiku litteringu zásadní vliv nemělo.

„Ne, to vůbec. Ten, kdo způsobuje ten littering, se rozhodně nezajímá o tyto problémy a z osobní zkušenosti, co jsem viděl, tak vím, že to, co je volně pohozené, nejsou PETky. To jsou sáčky od chipsů, lahve od alkoholu a tak.“ (Respondent D)

„Já si myslím, že ne. Já si myslím, že pokud už tohle někdo dělá, tak mu to bude jedno.“ (Respondent CH)

Respondent B pak uvádí, že záloha 4 Kč není dle jeho názoru dostatečně vysoká. Domnívá se, že záloha nižší než 10 Kč není dostatečnou motivací k tomu, aby lidé použité obaly skutečně vrátili. Odkazuje se také na zkušenosti z Německa, kde je záloha vyšší.

Graf 7 Dopad na snížení litteringu v obci

Zdroj: vlastní zpracování

Dopad na současný systém třídění

Další otázka byla zaměřena na to, zda si respondenti myslí, že by mělo zavedení nového systému vliv na současný systém třídění v jejich obci.

Respondent A se domnívá, že zavedení systému na současný systém třídění v obci vliv nemělo, stejný názor pak zastávají i respondenti D, E, H a J.

Respondent E pouze vyjádřil jistou obavu ohledně třídění v malých přilehlých obcích, ve kterých se nebude nacházet sběrné místo pro zpětný odběr.

„I když možná v těch malých přilehlých obcích, kde nebude sběrné místo, by mohlo dojít k nějaké ztrátě motivace třídít PETky a plechovky. A lidé by to místo toho, aby to vezli na sběrné místo, hodili třeba do popelnice. Protože je tu pak také otázka nákladů na cestu k tomu místu“ (Respondent E)

Naopak respondenti B, C, F, G, CH, I předpokládají, že by zavedení systému mělo na třídění pozitivní vliv a vytrídilo by se tak více odpadu z důvodu motivace v podobě vratné zálohy.

6.1.4 Informovanost občanů

Na dotaz, zda vůbec, popřípadě jakým způsobem, by zvolené obce plánovaly informovat občany o zavedení zálohového systému, odpověděli takřka všichni respondenti identicky.

I přesto, že velká část respondentů téma považuje za dostatečně medializované, tudíž očekávají, že by se občané o zavedení systému dozvěděli i jinou formou, určitě by informace pro občany zveřejnili a o zavedení nového systému je informovali. Zpravidla by tak učinili formou článku v místním zpravodaji, na webových stránkách, popřípadě také na sociálních sítích obce a občany se tak snažili k využívání systému motivovat.

6.1.5 Ekonomická stránka

Otázky v páté části rozhovoru měly za cíl zjistit, zda se respondenti domnívají, že by mělo zavedení zálohového systému nějaké finanční dopady na jejich obec. Také zde bylo zjišťováno, zda mají respondenti informace o navrhovaných finančních kompenzacích ze strany státu.

Otázky, které byly v rámci této kategorie v rozhovorech zkoumány byly následující:

- Předpokládají respondenti nějaké náklady či výpadky příjmů v souvislosti se zavedením zálohového systému? Pokud ano, jak se je chystají pokrýt?
- Jak hodnotí respondenti finanční podporu od státu? Ví například o kalkulaci pro obec, spuštěné na webu MŽP?

Dodatečné náklady či výpadky příjmů

V diskusích o tématu zálohování často dochází k argumentům, že zavedení zálohového systému obce negativně finančně poznamená. Dle předpokladů MŽP a předloženým návrhům finančních kompenzací by tomu tak být nemělo.

První část otázek se zaměřovala na obavy respondentů ohledně možných nákladů nebo výpadků příjmů v souvislosti se zavedením zálohového systému

Obec A

Zde se respondent žádných negativních finančních dopadů na obec neobává. „*Domnívám se, že v souvislosti ZS se v našem případě nebudeme mít se zavedením žádné náklady*“ Zmínil sice potenciální výpadek příjmů od EKO-KOMU, ovšem také to, „*že čím méně PET lahví, tak tím menší náklady na uložení*“ Žádné výrazné finanční ztráty tedy neočekává.

Obec B

Zde respondent očekává naopak možný pozitivní dopad na obecní rozpočty. V souvislosti s tím, že obci ubydnou náklady na třídění a svoz PET lahví. „*Díky tomu, že nebudeme muset tak často vyvázet ty kontejnery a převážet to z těch našich sběrných nádob do těch kontejnerů.*“ Je si vědom určitého výpadku příjmů v souvislosti s tím, že nebudou již prodávat PET lahve (které třídí samostatně), ovšem uvádí, že tento výpadek rozhodně nebude nijak zásadní. „*Já si myslím, že nám to pokryje tak převoz a dopravu, ty PETky, které prodáme, díky tomu, jak nejsou slisované.*“

Obec C

Respondent C vyjádřil jisté obavy ohledně možného zdražení svozu plastů. „*Já si myslím, že za stejné peníze, které teď platíme té svozové firmě, budeme dodávat do toho objemu méně toho plastu, když z toho zmizí ty PETky a že bude mít ta firma pak problém to udat dál, do nějaké firmy, která se zabývá recyklováním a tak. Takže tam si myslím, že začnou problémy. Že možná ty firmy zdraží ty svozy plastů.*“ Mimo toho se však žádných zásadních výpadků příjmů či nákladů neobává. Za předpokladu, že by k této situaci skutečně došlo, náklady by byly pokrývat z obecního rozpočtu. Nemohou si dovolit zvýšit poplatky za svoz odpadu, protože jsou už momentálně na maximální možné hranici.

Obec D

Respondent D se žádných zásadních výpadků příjmů ani dodatečných nákladů neobává. Stejně jako ostatní respondenti, i on zmiňuje, že obce od EKO-KOMU získávají určité finanční prostředky právě díky PET lahvím, ovšem považuje tyto částky za zanedbatelné. „*My sice část těch prostředků od EKO-KOMU získáváme zpátky, ale to je pořád zlomek toho, co nás to stojí, takže si myslím, že hlavním cílem je vůbec snižovat množství těch odpadů než se tvářit, že chci co nejvíc plastů, abych dostal co nejvíc od EKO-*

KOMU. Protože to, co od něj dostanu, stejně nikdy nepokryje to, co ten systém stojí.“. Také uvádí, že cena PET lahví se za poslední roky výrazně snížila a díky tomu naopak za svoz plastů doplácí. „, Dřív nám svozová společnost platila za to, protože to vykupovali a prodávali dál. To dávno nefunguje a my platíme jim.“

Obec E

Respondent E naopak vyjadřuje obavy z výpadků příjmů právě kvůli snížení příjmů od EKO-KOMu. *„Peníze za to, co se vytrídí, tak ty jsou především z těch lahví, protože to je ten nejcennější materiál, který tam je.“* Jeho obava však pramení především z toho, že v současné chvíli nedokáže odhadnout, jak po zavedení ZS bude systém financování dále fungovat a jaké příspěvky budou dále dostávat. Za předpokladu, že by skutečně došlo k výpadkům příjmů pro obec, byli by pravděpodobně nuceni jít cestou zvyšování poplatků za svoz odpadu.

Obec F

Respondent F se obává zvýšení nákladů pro obec v souvislosti s výpadkem PET lahví, které považuje za nejlépe obchodovatelnou komoditu z plastového odpadu. A jak dále uvádí, *„to pro obce znamená, že se jim ten zbylý plastový odpad jen zdraží, jeho likvidace.“* Pokrytí nákladů, které by obci teoreticky vznikly by nemohly zabezpečit prostřednictvím zvyšování poplatků za svoz odpadu, protože stejně jako v případě obce C, i zde je aktuální poplatek za svoz komunálního odpadu na maximální možné hranici, kterou zákon umožňuje. *„Budeme je pokrývat z peněz, co má obec a znamená to, že se nerealizuje něco jiného, budeme muset šetřit někde jinde.“*

Obec G

Respondentka G se v této oblasti aktuálně negativních dopadů na obec neobává. *„Z těch informací, které mám, tak tam nepředpokládám, že by měly vzniknout nějaké náklady, ale jak říkám, v tuto chvíli vůbec nevíme, jak to bude fungovat, takže těžko předjímat“*

Obec H

Respondent H vyjádřil své obavy, týkající se výpadku PET lahví z aktuálního systému, jakožto hlavní komodity, kterou vybírají. Obává se výrazného zvýšení poplatků za likvidaci zbylého plastu. *„A ta cena za likvidaci je už teď dražší, než za likvidaci komu-*

nálního odpadu a když z toho teď vyjmete tu komoditu, která jim přidávala vlastně navíc, tak si myslím, že se to enormně zdraží.“

Obec CH

Respondent CH se výrazných výpadků příjmů či možných dodatečných nákladů neobává. Uznává, že EKO-KOM, jim díky výpadku příjmů přerozdělí méně peněz, ale vzhledem ke snížení objemu kontejnerových nádob, očekává na druhé straně nižší náklady na svoz.

Obec I

Ani respondent I se i přes vyjmutí PET lahví ze systému výrazných negativních dopadů na obec v této oblasti neobává. Tyto možné ztráty nepovažuje za zásadní. „...za ty PET lahve se pořád nějaká koruna dostává, za to třídění se nějaká koruna dostává. Na druhou stranu ten příjem, který by z toho byl, když se zase odpočítají náklady na svoz a likvidaci, tak si nemyslím, že by to pro ty města bylo nějaké tragické.“ Zároveň poukazuje na výrazně se snižující cenu za 1 kg PET lahví. Mimo jiné také zmiňuje jeden z problémů aktuálního systému třídění a likvidace odpadu, týkající se jeho cen. „Třeba dneska za směsný plast platíme 2500 za tunu, kdežto když to lidé hodí do popelnice a odveze se to na skládku, tak se zaplatí 1200 skládkovné. Takže sice třídíme, dbáme na to, je to potřeba z hlediska ekologie, ale zatím to vychází tak, že čím lépe se třídí, tím je to dražší.“

Obec J

Respondent J se výpadku příjmů pro obce obává. Uvádí, že právě PET lahve jsou jednou z velmi dobře obchodovatelných komodit. Bude to dle něj znamenat ztrátu finančních prostředků pro obce a města. Což by se pravděpodobně promítlo do cen za svoz odpadu. „Nám jako třídícím linkám dojde ke snížení výnosů z prodeje materiálu a samozřejmě to přeneseme na město. Protože také musíme z něčeho žít. Píše se, že městům to budou dofinancovávat ty nevrácené zálohy. Ale to nikdo neví, jak bude fungovat. Jsou to jen předběžné informace.“

Graf 8 Obavy o výpadky příjmů či dodatečné náklady

Zdroj: vlastní zpracování

Zhodnocení finanční podpory od státu

Část zisku z prodeje vyříděného materiálu, o kterou obce díky zálohovému systému přijdou, by měla být dle předpokladů pokryta díky přesunutí 15 % z nevybraných záloh a části příjmů za zpoplatnění komerčních tiskovin na obce. Viz teoretická část práce.

Zde tedy otázka směřovala ke zjištění, zda jsou respondenti o těchto předpokladech vůbec informováni a také zda zaznamenali „Kalkulačku pro výpočet finančních dopadů novely zákona o obalech pro jednotlivé obce“, zveřejněnou Ministerstvem životního prostředí.

7 respondentů, konkrétně z obcí A, D, F, G, H, CH, J, už se s kalkulačkou a finančními kompenzacemi setkali a minimálně věděli, že zde tyto možnosti jsou. Naproti tomu 4 respondenti, z obcí B, C, E a I, o těchto kompenzacích neměli žádné informace.

Respondent A však uvedl, že navýšení příspěvku, vypočteného na základě kalkulačky je v případě jejich obce zanedbatelné.

Respondenti, kteří o kalkulačce věděli, často také zmiňovali, že ji buďto úplně nerozumí, nebo ji nepovažují za objektivní a jejím výsledkům tak úplně nevěří.

Respondent D například uvedl srovnání s rozpočtovou kalkulačkou RUD. Odkazuje se na to, že tato čísla jsou skutečně jen předpoklady a nelze je považovat za závazná.

Podobný názor, tedy ne úplnou důvěru k předkládaným pozitivním výsledkům, sdílí i respondenti F a J, dle kterých je kalkulačka pouze „na efekt“ a nevzbuzuje v nich důvěru.

Respondent J fungování finančních kompenzací pro obce prakticky nevěří. Obzvláště pak z dlouhodobého hlediska. „*Jako ano, ono se mluví o kompenzacích v prvních letech. Nemluví se o tom, co bude potom, za 5 za 6 let.*“ Uvádí, že zde není zcela jasné, jak bude po tomto období dále systém financování fungovat.

Respondenti G a H zase uvedli, že i přesto, že kalkulačku zaznamenali, nerozumí číslům, která předkládá.

„Já o té kalkulačce vím, ale moc nerozumím tomu, z čeho se tam vlastně vychází, je to takový zvláštní. Já bych k tomu potřebovala nějaký výklad. Já nevím, jak k téhle částce vůbec někdo došel, když v tuto chvíli vůbec vlastně nevíme, kolik se bude distribuovat. Nevíme, kolik z těch záloh zbude peněz...Jsou to jen nějaké odhady.“ (Respondentka G)

6.1.6 Případná doporučení a navrhované alternativy

Poslední kategorie otázek v rozhovoru byla věnována čistě teoretickým poznatkům a možným alternativním návrhům, které by respondenti vnímali jako vhodnější než zálohový systém, v podobě, v jaké je nyní předkládán, a zároveň by mohly pomoci k vyšší míře třídění odpadu.

Podle respondenta A je v první řadě zásadní, že aktuální systém třídění funguje dobře, není proto zapotřebí hledat alternativy. Pokud už by však nějaké volil, jeví se mu jako vhodnější systémy, které již v ČR v řadě měst a obcí fungují a třídění podporují. Konkrétně uvádí například door to door systém či očipované popelnice.

Stejně tak respondenti C, D, F a J se domnívají, že k vyšší míře vytríděnosti by napomohlo i například pouhé zavedení door to door systémů, které se dle nich jeví jako vhodnější alternativa.

Jak bylo podrobněji uvedeno již u kapitoly týkající se pozitivních dopadů, pro tři z respondentů E, H a J, by zavedení zálohového systému dávalo větší smysl za předpokladu, že by byl zaveden pouze pro plechovky, nikoliv PET lahve.

Podle respondenta J, nedává zavedení zálohového systému smysl v současné době, kdy zde systém třídění odpadu funguje velmi dobře.

„Já si myslím, že kdyby se to tady zavedlo třeba před 6-8 lety, tak by to bylo lepší a určitě by to fungovalo. Ale v současné době mi to smysl nedává.“ (Respondent J)

6.2 Souvislosti

Na základě zjištěných skutečností byla vypracována tabulka se základními poznatky týkající se přístupu vybraných obcí k zavedení systému zálohování.

Z této tabulky je patrné, že velikost obce nemá v případě výzkumného vzorku zásadní vliv na postoj k tomuto tématu.

Z tabulky je také zřejmé, že i v případech, kdy obce často spatřují v zavedení systému překážky a obávají se možných negativních dopadů na obec, přesto uvedli i možnost pozitivních dopadů.

V konečném výsledku lze však říci, že více než polovina oslovených respondentů zaujímá k zavedení zálohového systému spíše negativní postoj.

Tabulka 5 Souhrn základních poznatků z rozhovorů

Obec	Velikost obce (kategorie)	Aktuální systém	Zájem o téma	Vnímané obavy	Možné pozitivní dopady	Finanční obavy	Základní postoj k ZS
A	1	kontejnery	neutrální	ano	částečně ano	ne	spíše proti
B	1	kontejnery + PET oděleně	ne	ne	ano	ne	pro
C	1	kontejnery	spíše ne	ano	spíše ne	ano	spíše proti
D	1	door to door	ne	ne	ano	ne	neutrální
E	2	kontejnery	ano	ano	částečně ano	ano	proti
F	2	door to door	ano	ano	ne	ano	proti
G	2	Kontejnery, částečně door to door	ano	ne	ano	ne	pro
H	2	kontejnery	ano	ano	částečně ano	ano	spíše proti
CH	2	kontejnery	ano	ne	ano	ne	pro
I	3	kontejnery + PET oděleně	spíše ano	ne	ano	ne	pro
J	3	kontejnery	ano	ano	částečně ano	ano	proti

Zdroj: vlastní zpracování

7 Závěr a diskuse

Cílem diplomové práce bylo zhodnocení přístupu k zavedení zálohového systému na jednorázové nápojové obaly – PET lahve a plechovky z pohledu vybraných obcí a měst ve Středočeském kraji. Práce se zaměřuje na identifikaci hlavních překážek možných pozitivních dopadů, v případě zavedení tohoto systému.

Na základě informací, zjištěných pomocí polostrukturovaných rozhovorů se zástupci vybraných obcí a měst vyplynulo, že jako jeden ze základních nedostatků v této oblasti se jeví nedostatečná informovanost obcí. Téměř všichni respondenti uvedli, že s tématem jsou obeznámeni pouze prostřednictvím médií, nefunguje zde tedy cílená informovanost obcí například ze strany státu. Téměř polovina dotázaných uvedla, že by v této oblasti uvítala větší informovanost. Konkrétně například v podobně různých seminářů atd.

Více než polovina respondentů uvedla, že se v souvislosti se zavedením zálohového systému obává negativních dopadů na obec. Tyto obavy se týkaly v zásadě dvou kategorií. A to sice negativních dopadů na rozpočty obcí, kterých se obává 5 z 11 dotázaných. V tomto případě se, především díky vyjmutí PET lahví z kontejnerů na tříděný plast, respondenti obávají určitých výpadků příjmů. Dalším zmiňovaným problémem je také narušení stávajícího systému třídění. Respondenti se obávají toho, že nový systém naruší stávající, který dle jejich názoru dobře funguje a často do něj a jeho zefektivňování investovali určité finanční náklady. Mimo zmíněných dopadů, souvisejících přímo s obcí, byly také často zmíněny jisté obavy týkající se místních obchodů, jakožto sběrných míst. Ty by se dle respondentů mohly potýkat například s nedostačujícími skladovacími prostory.

Obavy spojené s dodatečnými náklady či výpadkem příjmů vyjádřilo 5 respondentů. Ty se objevují především díky vyjmutí PET lahví z kontejnerů na tříděný plast, v důsledku čehož se obcím sníží příjem za vytríděný odpad od společnosti EKO-KOM. Respondenti uvádí, že právě PET lahve jsou pro ně nejlépe obchodovatelnou komoditou z plastového odpadu. Za předpokladu, že by skutečně došlo k negativním dopadům na obecní rozpočty, bylo by například nutné zvyšovat ceny za svoz komunálního odpadu, což by přineslo navíc negativní dopad na občany.

Více než polovina dotázaných však žádné výrazné negativní dopady na obecní rozpočty neočekává.

Co se týče pozitivních dopadů, které by zálohový systém mohl pro obec znamenat, byly zmiňovány především možnosti finančních úspor v souvislosti se snížením množství odpadu v kontejnerech na tříděný odpad, a tedy teoretickou možností snížení četnosti jejich svozů. V případě obcí, které mají aktuálně zavedený separovaný systém sběru PET lahví, je nový systém vnímán pozitivně především z důvodu úspory nákladů na odvoz této komodity, ale i snížení pracovní zátěže. Část respondentů jako možný pozitivní dopad zmínila také snížení litteringu, tedy volně pohozeného odpadu. Obecně je však většina respondentů v oblasti litteringu spíše kritická a nedomnívá se, že by mohlo mít zavedení zálohového systému výrazný dopad na jeho snížení.

V konečném výsledku lze však říci, že více než polovina z oslovených respondentů zaujímá k zavedení zálohového systému spíše negativní postoj, především z důvodu negativních dopadů na jejich obecní rozpočty.

Některé negativní postoje ze stran respondentů mohou pramenit i z jejich nedostatečné informovanosti. Jak však vyšlo najevo, ne všichni dotázaní si tyto informace cíleně vyhledávají a informování dostatečně nejsou. I z tohoto důvodu mohou pak vznikat různé domněnky, které způsobují jejich negativní postoj k systému. Jako vhodný postup by se v této situaci jevil například návrh na uskutečnění seminářů či školení pro obce. Ne všichni si totiž zjišťují informace cíleně sami. Řada respondentů neměla například vůbec informace o finančních kompenzacích. Ministerstvo životního prostředí na svých stránkách zveřejnilo již několik článků a dokumentů, které se navrhovanou novelou zákona zabývají. Rovněž je dostupný online webinář pro obce, který by měl základní informace v tomto tématu pokrýt.

V případě negativních postojů byla ovšem i přes dostatečnou informovanost, v některých případech zmiňována i nedůvěra vůči zavedení nového systému.

I Summary and key words

This thesis deals with the topic of the introduction of the deposit return scheme, namely for the PET drinking bottles and cans in the Czech Republic, and its impact on the towns and cities.

It's divided into a theoretical and practical part. The theoretical part is focused on the evaluation of present findings in the field and introducing a broader social and economical context. Basics from the following fields will be touched upon: circular economy, question of packaging waste, recycling, waste sorting and more. A substantial part of the thesis is designated to the explanation of the deposit return scheme and the introduction of the amendment to the law on packaging that should implement the system in the Czech Republic. The practical part is focused on the approach of the sample of towns and cities towards the new mandatory deposit system. This was done by performing a qualitative research in the form of semi-structured interview with chosen representatives from the regions in question.

The results are showing that the questioned representatives are often not well informed about the topic at hand and are usually forced to find the relevant information on their own accord. There seems to be none or at least very little targeted knowledge distribution from the side of the authorities.

Concerns arising around the topic within the local management is mostly focused on the negative economical impacts and the disruption of a nowadays functional and since long established waste sorting system.

On the other hand the respondents are expecting positive impact on the amount of littering as well as possible financial benefit coming from more available space in the waste sorting system.

However it has to be said that more than half of the respondents are pessimistic about the introduction of the new system and are taking a disapproving stance towards it mainly for economical reasons negatively affecting their administrative budgets.

Key words: deposit return scheme; circular economy; packaging waste; packaging recycling,

II Seznam použitých zkratk

CETA	Centrum ekonomických a tržních analýz
ČAOH	Česká Asociace Odpadového Hospodářství
ČR	Česká republika
EU	Evropská unie
MŽP ČR	Ministerstvo životního prostředí České republiky
PET	Polyethylentereftalát
SMO ČR	Svaz měst a obcí České republiky
SR	Slovenská republika
TS	Technické služby
ZS	Zálohový systém

III. Seznam použitých zdrojů a literatury

Odborná tištěná literatura

1. Kislingerová, E. (2021). *Cirkulární ekonomie a ekonomika: společenské paradigma, postavení, budoucnost a praktické souvislosti*. Grada Publishing.
2. Lehmann H., Nikolova A. S. a kol. (2023). *The Impossibilities of the Circular Economy Separating Aspirations from Reality*. Taylor & Francis
3. Slavíková L., Vejchodská E., Slavík J. a kol. (2012). *Ekonomie životního prostředí – teorie a politika*. Alfa Nakladatelství
4. Trevor M. L. (2020). *PLASTIC WASTE AND RECYCLING Environmental Impact, Societal Issues, Prevention, and Solutions*. Elsevier Science. str. 150

Legislativa

1. Zákon č. 477/2001 Sb. Zákon o obalech a o změně některých zákonů (zákon o obalech)

Internetové zdroje

1. Balcers O. a kol. (2019) DEPOSIT RETURN SYSTEMS FOR BEVERAGE CONTAINERS IN THE BALTIC STATES. [Online]. Dostupné z: https://www.researchgate.net/profile/Ojars-Balcers/publication/332242306_Deposit_Return_Systems_for_Beverage_Containers_in_the_Baltic_States_Riga_Green_Liberty/links/5ca898c692851c64bd538510/Deposit-Return-Systems-for-Beverage-Containers-in-the-Baltic-States-Riga-Green-Liberty.pdf
2. Balounová E., Kodatová Z. (2020) Systémy zálohování v EU – PET lahve, sklo a kovové (hliníkové) nápojové obaly na jedno použití. [Online]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=81949>
3. BCRS Malta. BCRS. Malta collects over 204 million beverage containers in debut year. [Online]. Dostupné z: <https://bcrsmalta.mt/news/bcrs-malta-collects-over-204-million-beverage-containers-in-debut-year/>
4. Bělohávková V. (2023). Albert zavádí zálohový systém: Peníze k nákupu pilotního projektu PET a plechovky. [Online]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/ekonomika/domaci/albert-zalohovy-system-penize-k-nakup-pilotni-projekt-pet-plechovky.A231004_104016_ekonomika_vebe

5. Bureš, M. (2023). Poplatky za svoz komunálního odpadu v českých městech 2023. [Online]. Dostupné z: <https://www.finance.cz/544873-poplatky-za-svoz-komunalniho-odpadu-v-ceskych-mestech-2023/>
6. Calabrese A. a kol. (2021). Operating modes and cost burdens for the European deposit-refund systems: A systematic approach for their analysis and design. [Online]. Dostupné z: https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0959652620356468?ref=pdf_download&fr=RR-2&rr=8589ea17c949b32a
7. Centrum ekonomických a tržních analýz (CETA). (2022). Dopady zavedení zálohového systému nápojových obalů na obce a města ekonomická analýza [Online]. Dostupné z: <https://eceta.cz/wp-content/uploads/2023/01/Studie-AKTUALIZACE.pdf>
8. Centrum ekonomických a tržních analýz, z.ú. (CETA). (2019). Studie dopadů zavedení zálohového systému na nápojové obaly z PET. [Online]. Dostupné z: [https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/news_190606-zalohovani-PET/\\$FILE/Studie_PET_CETA_2019.pdf](https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/news_190606-zalohovani-PET/$FILE/Studie_PET_CETA_2019.pdf)
9. Citizens Information. Deposit return scheme. [Online]. Dostupné z: <https://www.citizensinformation.ie/en/environment/waste-and-recycling/deposit-return-scheme/>
10. Cordle M. a kol. Eunomia. (2019) Systém záloh pro Českou republiku Závěrečná zpráva. [Online]. Dostupné z: <https://www.zalohujme.cz/wp-content/uploads/2019/01/Syst%C3%A9m-z%C3%A1loh-pro-%C4%8Ceskou-republiku.pdf>
11. ČAOH, (2022). Zhodnocení dopadů a rizik povinného zálohování PET lahví a hliníkových plechovek na segment odpadového hospodářství. [Online]. Dostupné z: <https://dfs.caoh.cz/p/souboryproclanky/CAOH---zalohovani.pdf>
12. ČAOH. (2019). [Online]. Historie zálohování PET lahví v ČR Dostupné z: <https://dfs.caoh.cz/p/datahistorie/action/caoh---zalohovani-pet-lahvi-v-cr-f-web.pdf>
13. Česká asociace odpadového hospodářství. (ČAOH). (2022) Zálohování PET lahví v ČR očima odborníků. [Online]. Dostupné z: <https://www.caoh.cz/aktuality/zalohovani-pet-lahvi-v-cr-ocima-odborniku.html>
14. Český statistický úřad. (2022). Produkce, využití a odstranění odpadů – 2021. [Online]. Dostupné z: <https://csu.gov.cz/produkty/produkce-vyuziti-a-odstraneni-odpadu-mgyqmwjyr8>

15. Český statistický úřad. Produkce, využití a odstranění odpadů – 2021 (2022). [Online]. Dostupné z: <https://csu.gov.cz/produkty/produkce-vyuziti-a-odstraneni-odpadu-mgyqmwjyr8> - dohledat konkrétní soubor
16. DPG Deutsche Pfandsystem GmbH. Environmental aspects. [Online]. Dostupné z: <https://dpg-pfandsystem.de/index.php/en/the-one-way-deposit-system/environmental-aspects.html>
17. EEIP a.s. (2020) Návrh modelu depozitního systému pro jednorázové nápojové obaly v ČR. [Online]. Dostupné z: https://www.zalohujme.cz/wp-content/uploads/2021/03/2020_06_EEIP_DRS-studie_FINAL.pdf
18. EEIP. (2020). Návrh modelu zálohového systému pro jednorázové nápojové obaly v ČR. [Online]. Dostupné z: https://www.zalohujme.cz/wp-content/uploads/2021/03/EEIP-studie-Executive-Summary_FIN_FIN_FIN.pdf
19. EKO-KOM. (2020) Cesta PETu: Z kontejneru zpět do lahve i do spacáku. [Online]. Dostupné z: <https://www.ekokom.cz/cesta-petu-z-kontejneru-zpet-do-lahve-i-do-spacaku/>
20. EKO-KOM. (2023). Pravidla vykazování v obecních výkazech a novinky v roce 2023. [Online]. Dostupné z: <https://www.ekokom.cz/pravidla-vykazovani-v-obecnich-vykazech-a-novinky-v-roce-2023/>
21. EKO-KOM. (2023). V ČR třídí odpady už 75 % obyvatel! Tisková zpráva. [Online]. Dostupné z: https://www.ekokom.cz/wp-content/uploads/2023/05/TZ_vysledky_ekokom_2022.pdf
22. EKO-KOM. (2023). Výroční shrnutí 2022. [Online]. Dostupné z: https://www.ekokom.cz/wp-content/uploads/2023/06/VS_2022.pdf
23. EKO-KOM. Povinnosti ze zákona. [Online]. Dostupné z: <https://www.ekokom.cz/cz/klienti/povinnosti-ze-zakona/>
24. EKO-KOM. Přehled dosahovaných výsledků. [Online]. Dostupné z: <https://www.ekokom.cz/cz/ostatni/o-spolecnosti/system-eko-kom/vysledky-systemu/>
25. EKO-KOM. Zapojení do systému. [Online]. Dostupné z: <https://www.ekokom.cz/cz/obce-a-mesta/zapojeni-do-systemu/>
26. ENVI – PAK. (2023). Vo voľne pohodenom odpade dominovali cigaretové ohorky, vyplynulo z jesennej analýzy ENVI – PAK. [Online]. Dostupné z: <https://envipak.sk/clanok/vo-volne-pohodenom-odpade-dominovali-cigaretove-ohorky-vyplynulo-z-jesennej-analyzy-envi-pak->

27. EUR-lex. (2018). SMĚRNICE EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY (EU) 2018/852 ze dne 30. května 2018, kterou se mění směrnice 94/62/ES o obalech a obalových odpadech. [Online]. Dostupné <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=celex%3A32018L0852>
28. EUR-Lex. (2019). SMĚRNICE EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY (EU) 2019/904 ze dne 5. června 2019 o omezení dopadu některých plastových výrobků na životní prostředí. [Online]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=celex%3A32019L0904>
29. European Commision. Packaging waste. [Online]. Dostupné z: https://environment.ec.europa.eu/topics/waste-and-recycling/packaging-waste_en
30. European Commission. (2022). Proposal for a REGULATION OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL on packaging and packaging waste, amending Regulation (EU) 2019/1020 and Directive (EU) 2019/904, and repealing Directive 94/62/EC. [Online]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52022PC0677>
31. Eurostat. Packaging waste statistics. (2021). [Online]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Packaging_waste_statistics#Waste_generation_by_packaging_material
32. Every can counts. 2024. [Online]. Každá plechovka se počítá se počtvrté vrací s International Recycling Tour ku příležitosti Světového dne životního prostředí. . [Online]. Dostupné z: <https://everycancounts.eu/kazda-plechovka-se-pocita-se-vraci-se-svoji-international-recycling-tour-ku-prilezitosti-svetoveho-dne-zivotniho-prostredi-generationrestoration/>
33. Evropská komise (European Commission) (2022). Proposal for a REGULATION OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL on packaging and packaging waste, amending Regulation (EU) 2019/1020 and Directive (EU) 2019/904, and repealing Directive 94/62/EC. [Online]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52022PC0677>
34. Evropská parlament. (2022). Návrh NAŘÍZENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY o obalech a obalových odpadech, o změně nařízení (EU) 2019/1020 a směrnice (EU) 2019/904 a o zrušení směrnice 94/62/ES. [Online]. Dostupné z: <https://op.europa.eu/cs/publication-detail/-/publication/1a0a7127-722d-11ed-9887-01aa75ed71a1/language-cs>

35. Evropský parlament (2024). Nová pravidla EU ke snížení množství obalů a k jejich opětovnému použití a recyklaci - Tisková zpráva. [Online]. Dostupné z: <https://www.europarl.europa.eu/news/cs/press-room/20240419IPR20589/pravidla-eu-ke-snizeni-mnozstvi-obalu-a-k-jejich-opetovnemu-pouziti-a-recyklaci>
36. Evropský parlament a Rada Evropské unie. (1994). Směrnice Evropského parlamentu a Rady 94/62/ES o obalech a obalových odpadech. [Online]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=celex%3A31994L0062>
37. Evropský parlament. (2023). ZPRÁVA o návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o obalech a obalových odpadech, o změně nařízení (EU) 2019/1020 a směrnice (EU) 2019/904 a o zrušení směrnice 94/62/ES. [Online]. Dostupné z: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-9-2023-0319_CS.html#_section1
38. Iniciativa pro zálohování. (2022). Jdeme o krok dál, Zálohováním PET lahví a plechovek k jejich skutečné recyklaci [Online]. Dostupné z: <https://jdemeokrokdal.cz/wp-content/uploads/2022/10/zalohovani-brozura-10-22-C-SML.pdf>
39. Iniciativa pro zálohování. (2023). Slovensko se díky systému záloh téměř zbavilo PET lahví a plechovek odhozených v přírodě. [Online]. Dostupné z: <https://jdemeokrokdal.cz/tiskove-zpravy/slovensko-se-diky-systemu-zaloh-temer-zbavilo-pet-lahvi-a-plechovek-odhozenych-v-prirode/>
40. Institut cirkulární ekonomiky. (2018). Zálohujme? Studie materiálových toků PET nápojových obalů v ČR za rok 2016. [Online]. Dostupné z: <https://www.zalohujme.cz/wp-content/uploads/2019/08/FINAL-STUDIE-MATERIA%CC%81LOVY%CC%81CH-TOKU%CC%8A-PET-NA%CC%81POJOVY%CC%81CH-OBALU%CC%8A-V-C%CC%8CR-ZA-ROK-2016-V-RA%CC%81MCI-PROJEKTU-ZA%CC%81LOHUJME.pdf>
41. Jacobsen L.F., Pedersen S., Thøgersen J. (2022). Drivers of and barriers to consumers' plastic packaging waste avoidance and recycling – A systematic literature review. [Online]. Dostupné z: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0956053X22000228>
42. Kaufland. (2023). Přes půl milionu obalů za sedm měsíců. Zpětný odběr PET lahví a plechovek zákazníky oslovil. Kaufland a Lidl teď rozšíří možnost zpětného odběru i. [Online]. Dostupné z: <https://spolecnost.kaufland.cz/pro-novinare/newsroom/2023/rijen/pres-pul-milionu-obalu-za-sedm-mesicu.-zpetny-odber-pet-lahvi-a-plechovek-zakazniky-oslovil.-kaufland-a-lidl-ted-rozsiri-moznost-zpetneho-odberu-i>

43. Kočí. V. (2018). Studie posuzování životního cyklu LCA nakládání s plastovými a hliníkovými obaly na nápoje. [Online]. Dostupné z:
<https://www.zalohujme.cz/wp-content/uploads/2019/01/Studie-posuzov%C3%A1n%C3%AD-%C5%BEivotn%C3%ADho-cyklu-LCA-nakl%C3%A1d%C3%A1n%C3%AD-s-plastov%C3%BDmi-a-hlin%C3%ADkov%C3%BDmi-obaly-na-n%C3%A1poje.pdf>
44. Komunální ekologie. (2023). Moravské obce a města 2023: Obce odmítají zálohování PET lahví, starostové se bojí negativních dopadů na rozpočty. [Online]. Dostupné z: <https://www.komunalniekologie.cz/info/moravske-obce-a-mesta-2023-obce-odmitaji-zalohovani-pet-lahvi-starostove-se-boji-negativnich-dopadu-na-rozpocety>
45. Komunální ekologie. Obce debatovaly o zavedení zálohového systému II. část. [Online]. Dostupné z: <https://www.komunalniekologie.cz/info/obce-debatovaly-o-zavedeni-zalohoveho-systemu-ii-cast>
46. Kopecká J. (2023). Karlovarský Lidl spustil automat na odběr PET lahví, brzy přibude i Kaufland. [Online]. Dostupné z:
https://karlovarsky.denik.cz/zpravy_region/karlovarsky-lidl-spustil-automat-na-odber-pet-lahvi-brzy-pribude-i-kaufland-2023.html
47. Lidl. (2023). Kaufland a Lidl podporují zavedení zálohového systému pro PET lahve a plechovky. [Online]. Dostupné z: <https://spolecnost.lidl.cz/pro-novinare/tiskove-zpravy/kaufland-a-lidl-podporuji-zavedeni-zalohoveho-systemu-pro-pet-lahve-a-plechovky>,
<https://spolecnost.lidl.cz/odpovednost/dobre-pro-planetu/plasty/reset-plastic>
48. Littering.cz. O litteringu a litteringovém chování. [Online]. Dostupné z:
<https://www.littering.cz/o-litteringu-a-litteringovem-chovani/>
49. Martinho G. A kol. (2024). Indicators and characteristics of PET packaging collected in a Deposit and Refund System pilot project. [Online]. Dostupné z:
<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2405844024012131>
50. Metal Packager. (2024). Latvia DRS return rate. [Online]. Dostupné z:
<https://metalphackager.com/2024/02/latvia-drs-return-rate/>
51. Millette S. a kol. (2019). Materials flow analysis in support of circular economy development: Plastics in Trinidad and Tobago. [Online]. Dostupné z:
<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0921344919303313>
52. Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky. (2023). Výsledky zálohovania za prvý rok prekonalí všetky očakávania, návratnosť prekročila 70%. [Online]. Dostupné z: <https://www.minzpz.sk/spravy/februar/vysledky-zalohovania-za-prvy-rok-prekonali-vsetky-ocakavania-navratnost-prekrocila-70.html>

53. MŽP ČR (2020). MŽP a EKO-KOM se dohodly na finanční podpoře sběru kovů v obcích. [Online]. Dostupné z: https://www.mzp.cz/cz/news_2020-MZP-EKO-KOM-se-dohodly-na-financni-podpore-sberu-kovu-v-obcich
54. MŽP ČR. (2007). Zpravodaj Ministerstva životního prostředí. Září 2007. [Online]. Dostupné z: [https://www.mzp.cz/web/edice.nsf/D71351AAA6A22DC4C12573870026F7F4/\\$file/26991374.pdf](https://www.mzp.cz/web/edice.nsf/D71351AAA6A22DC4C12573870026F7F4/$file/26991374.pdf)
55. MŽP ČR. (2023). Souhrnné údaje o obalech a obalových odpadech, jejich recyklaci a využití v ČR. [Online]. Dostupné z: [https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/informace_problematika_obalu/\\$FILE/OODP-Obaly_Recyklace_20240313.pdf](https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/informace_problematika_obalu/$FILE/OODP-Obaly_Recyklace_20240313.pdf)
56. MŽP ČR. (2023). Novela zákona o obalech zavede zálohování PET lahví a plechovek, rozpočty obcí si polepší o desítky korun v přepočtu na občana. [Online]. Dostupné z: https://www.mzp.cz/cz/news_20231107_Novela-zakona-o-obalech-zavede-zalohovani-PET-a-plechovek
57. MŽP ČR. (2023). Souhrnné údaje o obalech a obalových odpadech, jejich recyklaci a využití v ČR. [Online]. Dostupné z: [https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/informace_problematika_obalu/\\$FILE/OODP-Obaly_Recyklace_20240313.pdf](https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/informace_problematika_obalu/$FILE/OODP-Obaly_Recyklace_20240313.pdf)
58. MŽP ČR. (2023). Úspěšný odběr PET lahví a plechovek Čechy oslovil. [Online]. Dostupné z: https://www.mzp.cz/cz/news_20230606_Upetny-odber-PET-lahvi-a-plechovek-Cechy-oslovil
59. MŽP ČR. (2023). Zavedení zálohového systému – Webinar pro města a obce [Webinář] Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=w80Va-8KLdE>
60. MŽP ČR. (2024). MŽP vypořádává na sedm stovek připomínek k návrhu novely zákona o obalech, aby ji mohlo předložit vládě. Podle posledních průzkumů zálohování podporuje více než 80 % populace. [Online]. Dostupné z: https://www.mzp.cz/cz/news_20240125_MZP-vyporadava-na-sedm-stovek-pripominek-k-navrhu-novely-zakona-o-obalech-aby-ji-mohlo-predlozit-vlade-Podle-poslednich-pruzkumu-zalohovani-podporuje-vice-nez-80-populace
61. MŽP ČR. Jak bude fungovat zálohovací systém. [Online]. Dostupné z: [https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/news_20230516-MZP-predstavilo-teze-k-povinnemu-zalohovani-napojovych-plastovych-lahvi-a-plechovek/\\$FILE/Jak_bude_fungovat_zalohovaci_system.pdf](https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/news_20230516-MZP-predstavilo-teze-k-povinnemu-zalohovani-napojovych-plastovych-lahvi-a-plechovek/$FILE/Jak_bude_fungovat_zalohovaci_system.pdf)
62. MŽP ČR. Kalkulačka pro obce. [Online]. Dostupné z: https://www.mzp.cz/cz/kalkulacka_obce

63. MŽP ČR. Novela zákona o obalech zavede zálohování PET a plechovek. [Online]. Dostupné z:
[https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/news_20231107_Novela-zakona-o-obalech-zavede-zalohovani-PET-a-plechovek/\\$FILE/obaly%20FINAL_20231107.pdf](https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/news_20231107_Novela-zakona-o-obalech-zavede-zalohovani-PET-a-plechovek/$FILE/obaly%20FINAL_20231107.pdf)
64. MŽP ČR. Obaly. [Online]. Dostupné z: <https://www.mzp.cz/cz/obaly>
65. MŽP ČR. Otázky a odpovědi k zavádění zálohového systému na vybrané nápojové obaly v České republice. [Online]. Dostupné z:
[https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/zalohovani/\\$FILE/OK-otazky_a_odpovedi_k_zalohovani-20231114.pdf](https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/zalohovani/$FILE/OK-otazky_a_odpovedi_k_zalohovani-20231114.pdf)
66. MŽP ČR. Otázky a odpovědi zálohování. [Online]. Dostupné z:
https://www.mzp.cz/cz/otazky_odpovedi_zalohovani
67. MŽP ČR. Teze legislativní úpravy povinného zálohování vybraných jednorázových nápojových obalů v ČR. [Online]. Dostupné z:
[https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/news_20230516-MZP-predstavilo-teze-k-povinnemu-zalohovani-napojovych-plastovych-lahvi-a-plechovek/\\$FILE/Za%CC%81lohovy%CC%81%20syste%CC%81m%20FIN.pdf](https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/news_20230516-MZP-predstavilo-teze-k-povinnemu-zalohovani-napojovych-plastovych-lahvi-a-plechovek/$FILE/Za%CC%81lohovy%CC%81%20syste%CC%81m%20FIN.pdf)
68. MŽP ČR. Úspěšný odběr PET lahví a plechovek Čechy oslovil. [Online]. Dostupné z: https://www.mzp.cz/cz/news_20230606_Upetny-odber-PET-lahvi-a-plechovek-Cechy-oslovil
69. Němcová V., 2023. Češi se mají odnaučit házet PET láhve a plechovky do kontejnerů. Vybírat je budou sběrná místa. [Online]. Dostupné z:
https://www.finance.cz/549003-zalohovy-system-na-plastove-a-plechove-lahve/#google_vignette
70. Obaly21. Odpad a recyklace. [Online]. Dostupné z:
<https://www.obaly21.cz/odpad-recyklace/>
71. Pacheco D. A. J. a kol. (2024). From linear to circular economy: The role of BS 8001:2017 for green transition in small business in developing economies. [Online]. Dostupné z:
https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0959652624002348?fr=RR-2&ref=pdf_download&rr=85ec8bc61eb3411f
72. Reloop Platform. (2021). Fact Sheet: Deposit Return Systems Reduce Litter. [Online]. Dostupné z: <https://www.reloopplatform.org/wp-content/uploads/2021/06/DRS-Factsheet-Litter-long-14June2021.pdf>

73. Replastuj. 2022. Z lahve do lahve - z plechovky do plechovky [Online]. Dostupné z: <https://www.replastuj.cz/blog/z-lahve-do-lahve-z-plechovky-do-plechovky>
74. Samosebou.cz (2023) VÝSLEDKY TRÍDĚNÍ ODPADU ZA ROK 2022 – JAK JSME NA TOM? [Online]. Dostupné z: <https://www.samosebou.cz/2023/05/31/vysledky-trideni-odpadu-za-rok-2022-jak-jsme-na-tom/>
75. Samosebou.cz. (2023). Náklady obcí na směsný a tříděný odpad. [Online]. Dostupné z: <https://www.samosebou.cz/2023/11/15/naklady-obci-na-smesny-a-trideny-odpad/>
76. Samosebou.cz. 5 zajímavostí o PET lahvích. [Online]. Dostupné z: <https://www.samosebou.cz/2018/10/25/5-zajimavosti-o-pet-lahvich/>
77. Sdružení komunálních služeb. (2021) Systém třídění odpadů v ČR oslaví příští rok 25 let. [Online]. Dostupné z: <https://sdruzeniiks.cz/system-trideni-odpadu-v%E2%80%AFcr-oslavi-pristi-rok-25-let/>
78. Schneider D. R. a kol. (2021). Economic Viability of the Deposit Refund System for Beverage Packaging Waste – Identification of Economic Drivers and System Modelling. [Online]. Dostupné z: <https://hrcak.srce.hr/file/384250>
79. SMO ČR. (2024). 7 důvodů, proč u nás nedává smysl zavádět povinné zálohování PET lahví a nápojových plechovek. [Online]. Dostupné z: <https://www.smscr.cz/pracovni-skupiny/ps-pro-zivotni-prostredi-a-zemedelstvi/aktuality/7-duvodu-proc-u-nas-nedava-smysl-zavadet-povinne-zalohovani-pet-lahvi-a-napojovych-plechovek-3824cs.html>
80. Spěvák P. (2023). Povinné zálohování? Výpadek příjmů pro obce, míní místopředseda Svazu měst [Online]. Dostupné z: <https://www.denik.cz/ekonomika/povinne-zalohovani-drahovzal.html>
81. Správca zálohového systému. (2023). Správa o činnosti Správce zálohového systému za prvý polrok 2023. [Online]. Dostupné z: <https://www.spravcazaloh.sk/sprava-o-cinnosti-2023>
82. Svaz obchodu a cestovního ruchu ČR. (2023). Zavedení systému zálohování PET lahví a plechovek musí být připraveno kvalitně a s minimálními náklady. [Online]. Dostupné z: <https://www.socr.cz/zpravodajstvi/tz-socr-cr-zavedeni-systemu-zalohovani-pet-lahvi-a-plechovek-musi-byt-pripraveno-kvalitne-a-s-minimalnimi-naklady>
83. The aluminium Association. Infinitely Recyclable. [Online]. Dostupné z: <https://www.aluminum.org/Recycling>

84. TOMRA. (2023). Deposit return scheme in Germany: the world's highest-performing drink container recycling system. [Online]. Dostupné z: <https://www.tomra.com/en/reverse-vending/media-center/feature-articles/germany-deposit-return-scheme>
85. Tugran T. (2023). Deposit Refund Systems in the EU. ACR+ 2023. [Online]. Dostupné z: https://www.acrplus.org/images/technical-reports/2023_ACR_Deposit_Refund_Systems_EU_Report.pdf
86. UNESDA. Deposit refund systems. [Online]. Dostupné z: <https://www.unesda.eu/deposit-refund-systems/>
87. Zálouhujme. (2023). Je dobře, že MŽP už neřeší, zda zálohový systém ano nebo ne, ale jak. [Online]. Dostupné z: <https://www.zalohujme.cz/je-dobre-ze-mzp-uz-neresi-zda-zalohovy-system-ano-nebo-ne-ale-jak/>
88. Zálouhujme. Jak fungují zálohové systémy v Evropě. [Online]. Dostupné z: <https://www.zalohujme.cz/jak-funguji-zalohove-systemy-v-evrope/>
89. Zalohujme.cz. Nejčastější omyly a jak je to doopravdy. [Online]. Dostupné z: <https://www.zalohujme.cz/faq/>
90. Zhou G. a kol. (2020). A systematic review of the deposit-refund system for beverage packaging: Operating mode, key parameter and development trend. [Online]. Dostupné z: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0959652619345305>
91. Zhou K. a kol. (2023). Comprehensive environmental performance of bottle-to-bottle recycling of PET bottles based on deposit-refund system in China. [Online]. Dostupné z: https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0956053X23006281?ref=pdf_download&fr=RR-2&rr=8626c3c93a57b354

IV Seznam grafů, tabulek a obrázků

Seznam grafů

Graf 1 Dosažená míra recyklace a energetického využití odpadů z obalů za rok 2022 .	11
Graf 2 Porovnání množství litteringu dle druhu obalu v SR.....	33
Graf 3 Kde se respondenti setkali s tématem ZS?.....	57
Graf 4 Zájem o téma zálohování	59
Graf 5 Zhodnocení informovanosti obcí	61
Graf 6 Obavy související se zavedením ZS	64
Graf 7 Dopad na snížení litteringu v obci	68
Graf 8 Obavy o výpadky příjmů či dodatečné náklady.....	73

Seznam tabulek

Tabulka 1 Evropské země se zavedeným zálohovým systémem a jeho účinnost	30
Tabulka 2 Velikostní kategorie obcí pro praktickou část.....	48
Tabulka 3 Struktura respondentů	49
Tabulka 4 Aktuální systém odpadového hospodářství v obcích	54
Tabulka 5 Souhrn základních poznatků z rozhovorů.....	76

Seznam obrázků

Obrázek 1 Návrh fungování zálohového systému v ČR	23
Obrázek 2 Kalkulačka pro výpočet finančních dopadů novely zákona o obalech pro jednotlivé obce.....	40

V Seznam příloh

Příloha 1: Přepis rozhovorů s respondenty

VI Přílohy

Příloha 1

Přepis rozhovorů

Obec A

A: Jakým způsobem u Vás aktuálně funguje odpadové hospodářství a třídění odpadu? Potýkáte v této oblasti s nějakými problémy?

B: U nás v obci probíhá běžný svoz směsného komunálního odpadu i tříděného či košů vyhodí projíždějící turisté, cyklisté apod. Mimo to je zde hodně chatařů, návštěvníků kempů apod. Jinak se dlouhodobě v soutěži „My třídíme nejlépe“ umísťujeme v rámci Středočeského odpadu. V obci máme instalované kontejnerové nádoby na směsný komunální odpad, papír, plast, sklo (čiré i směsné/barevné), použitý olej, tetrapak (nápojový karton), textil a kovové obaly. Ve sběrném dvoře je možné u nás odevzdat vše kromě stavebního materiálu a sutě. Vybíráme tedy i dřevo (nábytek), železo, elektrospotřebiče apod. Sami si svážíme a třídíme papír a plasty a aktuálně přemýšlíme, zda si svépomocí nesvážet i směsný komunální odpad či tetrapak. Problém, se kterým se potýkáme je neustálé zvyšování cen za svoz a uložení odpadu. A z důvodu toho, že se nacházíme v turisticky zajímavé lokalitě, naši občané bohužel platí i za odpady, které zde do popelnic kraje umísťujeme na prvních příčkách. Zároveň získáváme ocenění i za sběr elektroodpadu.

A: Setkali jste se již v ve spojitosti s Vaší obcí s řešením tématu zálohování nápojových obalů?

B: Nesetkali.

A: Jak byste zhodnotili informovanost obcí v tomto tématu?

B: Krom médií si nejsem jist, že bychom byli nějak více informováni. Ale asi bych uvítal větší informovanost. Třeba nějaké semináře, školení a podobně.

A: Zaznamenali jste nějaké zkušenosti se zálohovým systémem ze zahraničí?

B: Nezaznamenali. Celkově mi vadí, že je to jen další příklad toho, že máme potřebu pouze slepě kopírovat něco ze zahraničí, tam dělají to a tam zas tohle a asi jim to funguje, tak to uděláme taky. Nejsme schopni vymyslet něco svého a vůbec nám nedochází, že u nás je situace v třídění odlišná od sousedních států. Neměli bychom neustále být jako někdo, jako nějaký jiný stát, spíše bychom měli chtít, aby ostatní chtěli být jako my. Zkoušet přicházet s vlastním řešením, které je vhodné pro naše prostředí a naše občany.

A: Máte nějaké obavy, vnímáte ve Vaší obci nějaké překážky v oblasti zavedení zálohového systému?

B: Obavy nemám, domnívám se, že u nás budou plechovky a PET lahve vykupovat obchody v naší obci a pevně doufám, že obec v tomto případě nebude muset nic řešit. Samozřejmě v případě, že bychom museli řešit nějaké automaty či prostory na skladování těchto vratných obalů, tak by to pro obec bylo problematické.

A: Vidíte zde pro obec nějaká pozitiva? Očekáváte nějaké pozitivní dopady na obec?

B: Pozitiva vidím pouze v tom, že se nám sníží množství plastů, za jejichž uložení v současnosti platíme nemalé částky. Otázka jaké budou náklady na zálohový systém a nebo zda tento nový systém nezvýší ceny v případě současného systému odpadového hospodářství.

A: Myslíte si, že by mělo zavedení zálohového systému vliv na současný systém třídění ve vaší obci?

B: Nemyslím si, že by se něco nějak výrazně změnilo, kromě toho, že by v těch kontejnerech bylo méně odpadu.

A: Vnímáte ve Vaší obci problematiku litteringu? Myslíte, že by mohlo být zavedení ZS jeho řešením?

B: Myslím, že u nás toto problém není, ale samozřejmě se domnívám, že v případě plechových obalů či PET lahví může dojít v jednotlivých obcích ke zlepšení.

A: Jakým způsobem plánuje informovat občany o novém systému? Plánujete je nějak motivovat k aktivnímu zapojení?

B: Jakmile vejde zálohový systém v platnost, tak je budeme informovat. Občany motivujeme k třídění dlouhodobě formou sociálních sítí či formou obecního zpravodaje. Od července 2024 jsme změnili financování směsného komunálního odpadu za tunu, tedy čím bude v obci více směsného komunálního odpadu, tím více obec zaplatí za svoz a uložení odpadu a tím větší budou mít pak občané poplatek. Věřím, že tato změna bude lidi motivovat více k třídění odpadu.

A: Předpokládáte nějaké náklady nebo výpadky příjmů v souvislosti se zavedení zálohového systému?

B: Problematiku jsem nestudoval tolik do hloubky, ale domnívám se, že v souvislosti ZS se v našem případě nebudeme mít se zavedením žádné náklady. Samozřejmě v případě, že bychom byli nuceni řešit nějaké výkupní automaty či skladovací prostory, tak by tím pro nás vznikly pravděpodobně nemalé náklady.

A pak leda tak, že bychom přišli o peníze od EKO-KOMU, ale myslím, že čím méně PET lahví, tak tím menší náklady na uložení, takže si myslím, že k žádným výrazným ztrátám by docházet dle mého nemělo, ale nevím.

A: A myslíte si, že by se mohla snížit třeba i četnost svozu kontejnerů?

B: Těžko říct. Teoreticky by mohla. Takže by se pak snížily náklady nejen na uložení, ale i na svoz. Ale to záleží, jaký podíl v kontejnerech na plast tvoří PET lahve a někde i plechovky

A: Jak hodnotíte v této oblasti finanční podporu od státu pro obce?

B: Jestli je na mysli navýšení příspěvku, tak to je zanedbatelné, v naše případě je to dle kalkulačky nárůst asi o cca 20 tis. Kč, tedy téměř neznatelná částka. A taky už někdo tu kalkulačku napadl, že je to nesmysl, tak nevím. Upřímně jsem ještě neviděl předběžnou kalkulačku, která by počítala správně, většinou počítá tak, aby snížila kritiku a odpor. Ale nejsem na to odborník, tak nevím. Hlavně to navýšení je asi jen na 5 let a pak to bude méně peněz.

Na druhou stranu si vážně myslím, že se sníží ty náklady na uložení odpadu, takže sice přijdeme možná o peníze, ale zase budeme platit za uložení plastů méně. V tomto případě se plně shoduji s názorem Sdružení místních samospráv

A: Myslíte si, že by případně byly nějaké lepší alternativy, které by pro Vaši obec mohly být vhodnější?

B: Otázka je, jestli musíme za každou cenu hledat alternativy, aby to bylo lepší. Domnívám se, že u nás třídění odpadů v rámci možností funguje velmi dobře. Samozřejmě máme i určité nemalé procento obyvatel, které třídít nebudou nikdy, a naopak do kontejneru na papír klidně nalijí guláš jenom proto, že chtějí a je demokracie, takže si mohou dělat co chtějí apod. Ale tyto lidi jsou i v jiných státech. Myslím, že náš systém není špatný, existují door to door systémy, očipované popelnice apod. Myslím, že v ČR máme několik systému, které podporují třídění a nevidím důvod pro zálohový systém ani žádné jiné jemu podobné alternativy.

Obec B

A: Jak u Vás v současné době funguje třídění odpadu? Potýkáte se třeba s nějakými problémy v této oblasti?

B: My to bereme tak, že co se týče odpadů, tak vždycky nahoře něco vymyslí. Teď naposled to byla ta novela zákona o odpadech, kdy to vlastně hodili na obce. Předtím to za nás účetně řešili a kasírovali technické služby a teď to vlastně přenesli i na ty sebemenší obce zákonem. Takže jsme se s tím museli nějak poprat. Řešili jsme například, jestli to zavedeme na obyvatele, nebo na množství odpadu. Tam zase je u technických služeb problematické to vážení. Že se jim tam vždycky zhoupne popelnice a pak to špatně váží. Mají váhu na autě, takže teď se zvaží, když vjíždí do vsi a pak kolik váží když vyjíždí ze vsi a pak jde o to, kolik má celá vesnice. Takže konkrétní popelnici, kolik váží, to se nezjistí. Poplatek je teď 600 na hlavu. Takže samozřejmě doplácíme na odpadech.

Teď to. Že máme poplatek na hlavu, samozřejmě nahrává ještě chatařům, kteří mají trvalý pobyt nahlášený jinde a bydlí tu, protože platí za odpad jen majitel nemovitosti, i když jsou tam třeba čtyři. A měli by platit vlastně 600 x 4, tak platí pak jen jeden. A my tohle nemůžeme nijak postihnout.

A: Ještě nějaké problémy?

B: Jsou tu černé skládky. Pak kolem kontejnerových míst je nepořádek, když se to tam nevejde a lidé to hází vedle. Přitom tady máme pro tyto případy sběrná místa. A hází tam i věci, které tam vůbec nepatří. Díky tomu, že nás teď stát tlačí i do ukončení skládkování, zdražuje se sazba za tunu na skládce, nutí to lidi ke třídění a měli by to zajišťovat obce, nejbliž k lidem. Vnímám to tak, že to teď stát hodil na obce. Protože dřív to dělali technické služby a my jsme o to měli méně starostí a účtování. Teď to všechno řeší obec.

U třídění, co se týče třeba plastů, tak vím, že je problém zase třeba se zpětným odběrem. Když se to všechno doveze na skládku, tak to jde akorát na hromadu vedle ty plasty. Těch plastů je hrozné množství a problém je z tím zpětným odběrem, nikdo to nechce. Jinak PETky ty u nás ale fungují dobře to třídění. My je třídíme zvlášť, máme kontejnery jen na PETky. Tam si ty kontejnery třídíme a přebíráme kontejnery sami a vyváží se čistě už jen PETky bez příměsí. Svážíme si to na jeden kontejner. V pondělí a v pátek objednou tady kluci kontejnery s PET, protřídí to, kdyby tam bylo něco jiného, než PETka a ty lahve pak nahází do jednoho kontejneru. Protože těch by bylo jinak tolik, že by sem technický nezvládali kapacitně ani jezdit. Neřešili jsme zatím žádný lis na ty PETky, ale přemýšleli jsme nad tím, protože pak je za to slisované asi i víc peněz.

Naplní se nám kontejnery a my voláme, aby si pro to přijeli.

A: Takže kontejnery na PETky opravdu takhle fungují a není tam nic jiného?

B: Jo, to funguje dobře. Občas něco málo se tam objeví, ale funguje to.

A: A tohle byla Vaše iniciativa?

B: Ano, protože ta doprava na svoz kontejnerů, je drahá. A když máme pak naplněný kontejner jen PETkama tak by se muselo jezdit vícekrát. Asi 140 tisíc nás stojí jen vyvážení plastů. To je částka jen za svoz. To vychází zhruba na 2 700 za jedno vyvezení plastů. A když bychom takhle sváželi ještě PETky, tak to by bylo možná ještě častěji a platili bychom pak dalších 140 tisíc. Kdežto takhle si to zajistíme sami. Jen tedy zatím nemáme ten lis, protože bychom ho teď neměli kam dát. Ale výhledově o tom přemýšlíme.

Ten PET pak prodáváme přes technický, vytříděné čisté PETky.

A: Setkali jste se už v souvislosti s obcí s tématem zavedení zálohového systému?

B: Víím o tom, že se o tom uvažuje, ale nevím nějaké podrobnosti, zatím jsem to vůbec neřešil nějak víc. Odpady celkově se snažím spíš delegovat na jinou osobu. Každopádně ta to momentálně také nijak neřeší a informace má stejné jako já. Víím jenom, že třeba v Německu to zálohované je a ze zpráv z médií víím, že se to tady řeší také.

A: Takže informace máte pouze z médií?

B: Ano.

A: Máte nějaké obavy ze zavedení zálohového systému?

B: Ne, to ne. Pro nás by to znamenalo v podstatě méně práce. Ten lis jsme zatím nekoupili, takže vlastně dobře pro nás, ten by ztratil hodnotu. Takže by nám to bylo jedno. Bude méně PETek v kontejnerech, jakože asi pár jich tam pořád bude, ale určitě ne tolik. Pro nás by to znamenalo menší pracovní zátěž a menší náklady na odvoz. Takže obavy tam žádné nemám.

A: Pozitiva jste mi vlastně rovnou vyjmenoval. Viděl byste tam ještě nějaké další teoretické přínosy?

B: No nebudeme s tím mít tolik práce jako obec. Pro nás určitě. Nebudeme muset svážet PETky a navážet to na ten jeden kontejner. Takže to beru asi jako pozitivní věc.

A: Myslíte, že by to mohlo mít dopad na snížení litteringu?

B: Asi jo. Záležít na výšší zálohy. Jako když bude ta záloha třeba 5 korun....Třeba v Německu to bylo asi 0,5 Eura, tedy nějakých 12 korun. Takže myslím, že když to bude 10 Korun, tak to bude mít smysl, ale myslím, že když třeba 5 a méně, tak už asi tolik ne. Třeba lahve od piva taky někdo hází do odpadu a neřeší, že jsou to 3 koruny.

A: Záloha by podle předpokladů měla být 4 koruny.

B: No tak pod 5 Kč to podle mě ztrácí smysl. To bude podle mě slabší. Samozřejmě že to lidé budou vracet, ale pořád si myslím, že to není tolik.

Taky to bude zatěžovat obchody, které to budou vybírat. Takže já tomu asi nejsem úplně nakloněný, že to bude všechno tak v pohodě. Spousta lidí, co netřídí, tak kvůli tomuhle, když to bude pod 5 Kč, třídít nebudou a možná že ty PETky budou dál

končit u nás a třeba ten lis nakonec ještě koupíme. Ale těžko říct, co všechno ukáže praxe. Nevím, jaké jsou výstupy ze zahraničí.

A: Z dlouhodobého hlediska myslíte, že by to mělo nějaký dopad na třídění v obci?

B: Určitě nějaké PETky pořád v kontejnerech končit budou, ti co dělají littering teď, tak to podle mě stejně zahodí i když bude zálohování, ale rozhodně ten zpětný odběr a čísla kolem toho byl pozitivní. Protože dost lidí by se určitě zarazilo a chtělo tu zálohu zpět, ale všechny člověk nepředělá. Je to určitě o té výchově lidí.

Taky to je jinak určitě u plechovek. Lidé nejsou tolik zvyklí ty plechovky řídit a dost jich skončí v komunálu. I když tady taky....třídí to jak kdo.

A: A máte kontejner na kov?

B: Máme a pak máme ještě velkou sběrnou nádobu na kovový odpad. Ale jinak ty plechovky a kovy se začaly oproti PETkám třídit pozdě, takže tam si myslím, že to určitě smysl má větší. Je to i menší a skladnější, takže to bude i pohodlnější na to vracení. U těch PETek je tu ten systém dost zažitý a nevím, jestli je donutí ty 4 Kč to opravdu vrátit.

Hlavně také jestli se budou ty PETky vracet z obchodů neslisované, tak to bude velká ekologická zátěž, protože se bude vozit vzduch. To je i s plasty, protože ty se tu také neslisují.

A: Plánovali byste nějakým způsobem informovat občany, v případě zavedení nového systému?

B: To děláme i teď. Ve zpravodaji. Že se má třídit, co kam patří a lidi to stejně nedělají.

A: Předpokládáte nějaké dodatečné náklady nebo výpadky příjmů v souvislosti se zavedením?

B: Ne. Nám ubudou náklady. Díky tomu, že nebudeme muset tak často vyvážet ty kontejnery a převážet to z těch našich sběrných nádob do těch kontejnerů. Nevím takhle přesně čísla, kolik dostaneme za ten kontejner těch PETek, ale určitě nám to nevypadne z nějakých základních příjmů. Já si myslím, že nám to pokryje tak převoz a dopravu, ty PETky, které prodáme, díky tomu jak nejsou slisované. A ještě případně ušetříme na tom, že bychom nekoupili ten lis.

A: Sběrné místo byste u Vás měli pokryté obchody?

B: Ano, to tady máme obchod nad 50 metrů. Ale na ten to určitě bude mít nějaký dopad. Budou muset řešit ty skladovací prostory, možná ten lis a tak, budou s tím mít víc práce a bude je to zdržovat. Přesunou to z obcí na obchody a prodejny.

My se toho jako obec zbavíme, nám poklesnou náklady, ale těm prodejcům se zvednou. Buďto budou muset mít automat, to bude určitě nějak z dotací, ale to určitě nepokryje celé a pak to bude muset také někdo obsluhovat.

Teď také lidé jsou naučení to teď vyhazovat sešlapané a teď to zase budou muset odevzdávat nesešlapané.

Takže z pohledu obchodů to zase vidím negativně. Tam si myslím, že ty náklady u obchodů předčí to snížení nákladů u obcí.

A: Podle předpokladů Ministerstva životního prostředí by měla novela zákona zavádějící zálohový systém, obcím přinést nějaké dodatečné finanční prostředky, Víte o tom?

B: Ne, to vůbec nevím. Vlastně jsem se o to vůbec nezajímal. Asi je to něco jiného, když je ve větších městech třeba odbor životního prostředí, tak tam se tímto zabývají, ale tady na tohle není čas. Určitě je to něco jiného ve městech, kde řeší úředníci speciálně odpadové hospodářství. Ale na běžné obci na tohle čas nezbyvá.

A: Předpokládám, že tedy nevíte ani o kalkulačce pro obce, na stránkách Ministerstva životního prostředí?

B: Nevím.

A: Byly by podle Vás nějaké lepší alternativy?

B: To nevím. Ten systém, který funguje teď je tu zažitý a teď to zase měnit a jít nějakou jinou cestou, nevím. Pro nás dobrý, ale pro ty prodejny a svozy to vidím spíš jako neekonomické celkově. Obchody budou mít náklady na pracovní sílu a administrativní náklady, které sice ubudou obcím, ale bude to přeneseno na ty prodejny. Takže celkově jsem k tomu spíše skeptický. Z celkového pohledu ta likvidace bude dražší, možná to bude efektivnější, ale zase si nemyslím, že o tolik procent, protože lidé jsou tu zvyklí třídit. Takže těžko říct, co ukážou pak statistiky.

Na odpadech vybereme nějakých 390 tisíc a pak dáme 140 tisíc jenom za plasty, kde je směsný, který se vozí jednou za 14 dní a platí se skládkovně. Takže na tom odpadu hodně proděláváme. Budeme muset pravděpodobně i ještě zdražovat. Není to uzpůsobené na to vážení a spíš by stát měl tlačit na svozové firmy, než na obce. Nedá se tak snadno zvážít každá popelnice.

Obec C

A: Mohl byste mi nejdříve nějak stručně popsat, jakým způsobem u Vás funguje systém odpadového hospodářství?

B: My máme asi 16 místních částí, od nějakých 5 až po cca 300 obyvatel. V těch větších částech máme sběrná místa (papír, plast, sklo). Sváží nám to externí firma a do plastů můžeme házet i nápojové plechovky a krabice od mléka. Plus ještě sbíráme oleje a oděvy, elektromateriál, baterie a jeden velký kontejner na bioodpad (na větve a trávu) a pak jeden velkoobjemový kontejner, kam mohou lidé dávat nějaké větší kovové věci a dvakrát do roka máme svoz velkoobjemového nebezpečného odpadu. Takhle to u nás funguje s tím, že jako starosta mám spoustu jiných zajímavých myšlenek. Chtěl jsem zavádět door to door na plasty a v tom momentálně probíhá ve mně takový zmatek v tom, že v okamžiku, kdy nám ministerstvo životního prostředí zavede zálohování PETek, tak nám vlastně z těch hnízd zmizí jediné, po čem ty firmy sáhnou a zbyde tam spousta plastů, které už nikoho nezajímají, ale zaplať pánbůh se vytrídí, to je fajn. Ale jinak se kolem toho tak jako dohadujeme.

A pak jde také o to, že stát nás tlačí ke snižování produkce odpadů, což je v pořádku, ale tlačí nás tím, že víceméně každým rokem se snižuje kvóta na hlavu na obyvatele a zvyšuje se naopak ten poplatek za skládkovné. A bude se to šplhat ještě výš. A zkrátka odpad bude čím dál tím větší a dražší problém.

A: Setkali jste se už ve spojitosti s vaší obcí s řešením tématu zálohování?

B: Víceméně to bylo jen z médií, nevzpomínám si na to, že by někdo z ministerstva nás kontaktoval, to si nepamatuju.

A: Jak byste zhodnotil tu informovanost Vás, jako obce?

B: Nedokážu to úplně zhodnotit, protože si nemyslím, že by byla nějaká cílená informovanost. Takže spíš negativně. A mám z toho jednak určité obavy, že nám to jednak naruší ten stávající systém a že nás to bude v podstatě stát víc peněz a obecně nevím jak třeba obchodníci. My tu máme jednoho obchodníka, kam to tyhle malé obchůdky budou dávat, to netuším.

A: Máte tedy nějaké obavy v souvislosti se zavedením.

B: Jednak že nám to prostě naruší ten systém toho hospodaření s odpady, který je zavedený a poměrně dobře u nás funguje, co se týče toho třídění. A pak ten obchod, který to bude muset někam dávat a to opravdu nevím kam, aby se k tomu pak nemuselo třeba ještě něco dostavovat, to bych byl nerad.

Takže si myslím, že to prostě bude posouvat ten aktuální systém, ale otázkou je, jestli k horšímu nebo lepšímu. To nikdo neví. Byť si myslím, že by ministerstvo nějaký model mohlo mít. Myslím si, že pro ty obce to není úplně jednoznačné, jestli to bude přínos. Spíš si myslím, že ne.

A: A nějaké pozitivní dopady na vás, jako obec byste v tom našel?

B: Já myslím, že ani ne. Já doufám, že to bude mít třeba pozitivní dopad, že ti lidé, když za to budou mít 4 koruny, tak že to nebudou vyhazovat, ale budou je dávat zpátky do těch obchodů, takže to nebude končit někde třeba v černé popelnici.

A: Myslíte si tedy, že by to mohlo teoreticky zvýšit třídění?

B: Já si myslím, že jo. Z druhé strany si myslím, že by podobně zafungovalo třeba door to door, že by lidé měli ty popelnice u domů. Tak by to mohlo být úplně na stejno.

A: Setkáváte se u Vás s litteringem?

B: Jako ano, něco málo na to vynaložíme. Ale není to nic zásadního. Jendou za čas to přijdou brigádníci. Věřím, že u větších měst je to problém, ale u nás, jako vesnice, si to tady hlídáme.

A: Myslíte si, že by zavedení zálohového systému mohlo mít teoreticky dopad na něj?

B: No teoreticky si myslím, že díky těm 4 korunám ano.

A: K finanční stránce. Předpokládáte tedy jako obec nějaké náklady nebo finanční výpadky v souvislosti se zavedením?

B: Ano i ne. Náklady navíc asi ne, ale já si myslím, že za stejné peníze, které teď platíme té svozové firmě, budeme dodávat do toho objemu méně toho plastu, když z toho zmizí ty PETky a že bude mít ta firma pak problém to udat dál, do nějaké firmy, která se zabývá recyklováním a tak. Takže tam si myslím, že začnou problémy. Že možná ty firmy zdraží ty svozy plastů. Nedokážu předjímat, ale myslím, že by se to mohlo stát.

A: Takže se ale neobáváte nějakých výrazných finančních výpadků?

B: Asi ne, ale říkám, může se stát, že pak bude dražší ten odvoz těch plastů.

A: V případě, že by k tomu zdražení tedy došlo, jak byste se chystali tyto náklady pokrýt?

B: My jsme už asi před 2 lety zavedli platbu za objednaný objem popelnice, protože jsme každým rokem dopláceli asi 700-900 tisíc. Protože vyberete od lidí a ještě 900 tisíc doplácíte za svoz odpadu. Tak jsme letos zavedli maximální hranici a lidé platí korunu za litr, to znamená, že platí poměrně velké peníze, takže ze zákona už to nemůžeme ani nechceme navýšit, protože už to je na hraně. Takže pokud by došlo k nějakým nákladům, tak by to obec musela opět dotovat z rozpočtu, jako v předchozích letech.

A: Mluví se o tom, že dle předpokladů, by novela zákona měla příjmy obcí naopak zvýšit. Víte o tom, co si o tom případně myslíte?

B: Ne, to nevím a nedovedu si to vůbec představit.

A: Podle aktuálních předpokladů by mělo jít obcím 15 % z nevybraných záloh a také určitá částka za zpoplatnění reklamních tiskovin. Na webu Ministerstva životního

prostředí webu je pak také taková kalkulačka pro obce, kam si zadáte název obce a pak vidíte, jak by se mohly ty příjmy zvýšit. Víte o ní?

B: Tak o tomhle vůbec nevím, ale děkuju za informaci. To jsem vůbec netušil.

A: Sběrné místo byste tedy měli pokryté tím zmíněným obchodem?

B: Ano, máme tu jeden obchod, který by to teoreticky měl umět zajistit. Protože jinak jsem četl, že by to měla zajistit obec. Ale jak konkrétně, to nevím.

A: Mělo by to být povinně zavedeno v obchodech nad 50 m².

B: Tak to máme tedy tenhle jeden. Ale myslím si, že by musel pak omezit tu prodejní plochu a mělo by to dopad na něj.

A: Plánujete nějakým způsobem informovat občany o zavedení nového systému?

B: Určitě budeme muset. Aby to ti lidé dávali na ta správná místa. Byť by to bylo svým způsobem proti obci, tak bychom to ale určitě zveřejnili. Ať už na webovkách, nebo ve zpravodaji.

A: Je ještě něco, co byste mi rád sdělil k tomuto tématu?

B: Já si myslím, že to není dobré pro obce a možná ani pro to třídění.

Třeba teď jsem viděl, jak to funguje v Rakousku, kde mají jednu popelnici, kam sypou všechno a pak to roztrídí na třídících linkách. Tam je otázka, jestli by to k nám taky došlo. Ale tam musí mít stát nebo kraje vyřešené tyhle třídící linky, což tady je podle mě tak jedna v republice.

A: Zaznamenal jste nějaké zkušenosti ze zálohovým systém ze zahraničí?

B: Já vím, že to má Chorvatko, ale vůbec nevím, jak to funguje. Nemám žádné bližší informace.

A: Myslíte si, že by byly nějaké vhodnější alternativy pro vaši obec?

B: Já bych zůstal u tohoto systému, tak jak to je. Maximálně ten door to door systémna plast, sklo a papír a zachovat hnízda pro zbytek.

A: Bylo by něco, co by vás přesvědčilo?

B: To nevím. Ale třeba se to zavede a bude to fungovat a pak si člověk bude říkat, že byl blázen, že tomu nevěřil, ale to ukáže až čas.

Obec D

A: Jak u Vás aktuálně funguje třídění odpadu? Potýkáte se v současné době například s nějakými problémy v této oblasti?

B: Tak jednak my na tom systému odpadového hospodářství pracujeme intenzivně už od roku 2008, kdy jsme vyměnili svozovou společnost, od té doby jsme vždycky ve všem byli první. Budťo v celé republice nebo v širokém okolí. Ať už to v roce 2010 bylo zavedení třídění bio popelnicemi na ty hnědé popelnice, nebo potom v roce 2015 jsme byli jedni z prvních, kde se zaváděl door-to-door systém na plasty a papír. To je dneska ale už naprosto běžná věc.

A: Takže to vám tady funguje dobře?

B: To nám funguje naprosto skvěle. To jsou jakoby ty základní opatření. Kromě toho máme služby typu kdykoliv odvoz takového toho nebezpečného nebo velkoobjemového odpadu zdarma od domu lidí. Máme 3 sklápěcí kontejnery na multikáru, který zdarma zapůjčujeme lidem do domácností na trávu listí větve a tyhle věci. To jim zdarma přistavíme na zahradu nebo odvezeme, takže ten systém máme poměrně velmi dobře nastavený. Přitom místní poplatek tady všichni platí jenom 150 korun na osobu za rok, takže to je jako zdaleka nejmíň v širokém okolí. To znamená, že na to pochopitelně doplácíme, ale pořád si myslíme, že se nám to jednak vyplatí v tom smyslu, že držíme to množství toho netříděného odpadu na přijatelné úrovni. To množství, které jsou obce a města povinny rok od roku snižovat. Sice nedosahujeme toho množství, které bychom měli mít, ale zase ne o tolik ve srovnání s jinými obcemi. Ale co je velkým problémem naší obce, a nejen naší obce, ale všech, které jsou nějak turisticky zasažené, tak to jsou chaty a chataři. To je obrovský problém, protože nejsou zvyklí třídít, dělají nepořádek, kde můžou a ho sem vozí z Prahy. Takže to nejvíc, co doplácíme, je za likvidaci odpadu v chatových osadách, ale nemá to moc řešení. To je tedy asi takový specifický problém, pro nás a další turisticky zasažené oblasti.

A: A nějaké jiné problémy kromě chatařů?

B: Ne, to ani ne.

A: Setkal jste se již v souvislosti s Vaší obcí s tématem zálohování nápojových obalů? A případně kde?

B: Já mám informace výhradně z médií, jako starosta. Potom čas od času dostáváme informace z jednoho či druhého tábora, různé petice, či články, které si samozřejmě protirečí v tom, co je výhodné, nebo není. Přiznám se, že to tedy pouštím tak nějak jedním uchem dovnitř, druhým ven.

A: Jak byste tedy zhodnotil informovanost vás, jako obcí, v tomto tématu?

B: Já si myslím, že pokud to projde, budeme postaveni před hotovou věc zákonem. Nemá tedy podle mě smysl, abychom se o to teď podrobněji zajímali, protože s tím stejně nic neuděláme. Od toho jsme členy třeba Svazu měst a obcí, aby naše zájmy hájili. Jsem přesvědčen o tom, že jestli shledají něco, co by bylo špatně, tak tam naše zájmy obhájí.

A: Zaznamenali jste nějaké zkušenosti se zálohovým systémem ze zahraničí?

B: Ne. Nezajímá mě se o zálohování v zahraničí. Nesleduji to.

A: Máte nějaké obavy ohledně jeho zavedení ve Vaší obci?

B: Nemám z toho vůbec žádné obavy. Ti, co z toho mají obavy, tak tvrdí, že ten systém funguje dobře a tváří se, jako že obce na tom, že třídí plasty vydělávají. Ale to není pravda. My jsme sice zapojeni do EKO-KOMU, což je povinnost těch obcí, takže my sice část těch prostředků od EKO-KOMU získáváme zpátky, ale to je pořád zlomek toho, co nás to stojí, takže si myslím, že hlavním cílem je vůbec snižovat množství těch odpadů než se tvářit, že chci co nejvíc plastů, abych dostal co nejvíc od EKO-KOMU. Protože to, co od něj dostanu, stejně nikdy nepokryje to, co ten systém stojí.

A: Chce tedy vlastně říct, že mají některé obce pocit, že vydělávají na plastech, ale není to tak?

B: Ano. Jenom to doplácí. A dneska dokonce ceny plastů, to všechno šlo dolů. Taková ta doba před x lety, kdy to byl zlatý důl, to je pryč, nikdo to nechce ty plasty. Takže my dokonce i platíme za ty svozy. Dřív nám svozová společnost platila za to, protože to vykupovali a prodávali dál. To dávno nefunguje a my platíme jim. Teď zrovna to přišlo emailem, kde nám každý měsíc všem obcím hlásí, jaká je aktuálně předávací cena papíru a plastu a furt za to platíme. Nejsou to statisíce, třeba za tunu dva a půl tisíce, ale ještě za to platíme, že si to od nás někdo milostivě vezme. Takže s tím nemám problém a nemyslím si, že jako je problém to vykupovat. Nemyslím si, že nás to poškodí, když to bude fungovat.

A: A naopak nějaká pozitiva byste od toho očekával?

B: Tak pozitivum, které od toho očekávám a pravděpodobně si ho od toho slibuje i zákonodárce je, že se obecně sníží množství v těch popelnicích a tak dále.

A: Myslíte, že by to mohlo mít pozitivní vliv třeba na to, že by nebyly tak přeplněné kontejnery?

B: Kde ty kontejnery ale dnes jsou? Možná ve městech, ale 99 % obcí, má už ty door to door systémy, jako my a ty přeplněné nejsou. To si každá domácnost hlídá. Jedním z těch efektů toho systému je to, že ten vytěžený odpad je daleko čistší. Protože Vy si hlídáte, co do té svojí popelnice dáte, což je daleko lepší. To funguje tak, že svoz toho plastu je jednou za měsíc, což samozřejmě větší rodině nestačí, ale je to nastavené tak, že Vy vedle té popelnice můžete v den svozu dát jakékoliv množství svázaných pytlů a oni to všechno vyvezou. Takže my vůbec neřešíme problém přeplněnosti nádob. My žádné nádoby po obci nemáme, jen každý má tu svojí, kterou si hlídá a co je vedle ní a v ní, se vyveze.

A: A jak řešíte kontejnery na kov/plechovky?

B: Plechovky se dají dávat do těch žlutých popelnic, to je smíšené a pak se to z toho třídí magnetem. A máme po obci několik takových těch šedivých popelnic,

které se vyváží jednou za tři týdny a ty nejsou přeplněny. Protože většina těch kovů končí v těch žlutých.

A: Myslíte si, že by mohlo mít zavedení záloh pozitivní dopad na problematiku litteringu?

B: Ne, to vůbec. Ten, kdo způsobuje ten littering, se rozhodně nezajímá o tyto problémy a z osobní zkušenosti, co jsem viděl, tak vím, že to, co je volně pohozené, nejsou PETky. To jsou sáčky od chipsů, lahve od alkoholu atd.

A: Myslíte si, že by mělo zavedení nějaký dopad na současný systém třídění ve Vaší obci?

B: Ne, nemyslím si, že se nás to nějak významně ač pozitivně, či negativně nedotkne. Nemám proto ani zapotřebí se tím nějak intenzivně zabývat.

A: Sběrná místa zde budete mít pokrytá obchody?

B: Ano, máme tu dva obchody, které splňují tu podmínku, že jsou nad 50 m².

A: Jak byste řešili informovanost občanů v případě zavedení zálohového systému? Přijde Vám důležité je informovat?

B: Ve chvíli, kdy by začal zákon platit, tak bychom to řešili pravděpodobně nějakou mírnou formou článkem ve zpravodaji, ale rozhodně bychom tomu nedělali nějakou masivní kampaň.

A: Když se ještě vrátím k té finanční stránce. Vy už jste to vlastně naznačil. Nemyslíte si tedy, že by to pro Vás znamenalo nějaké dodatečné finanční náklady nebo ztráty?

B: Dodatečné finanční náklady to pro nás mít nebude. Pokud jsem dobře informován, tak my s tím žádný náklad neponeseme. My nebudeme vybírat ty lahve atd. A co se týče snížení těch příjmů od EKO-KOMU, tak to bude logicky znamenat, že odpadu by bylo méně a pokud bude méně odpadu, tak bude levnější jeho likvidace. Tak uvažuji. Nebojím se tedy ani toho, že toho plastu bude méně.

A: Víte o tom, že podle předpokladů by to naopak mělo obcím přinést dodatečné finanční prostředky. Víte například o kalkulačce pro obce zveřejněné Ministerstvem životního prostředí?

B: Myslím si, že dokonce tu kalkulačku jsem i viděl, ale to má asi stejný význam, jako každý rok zveřejňuje Ministerstvo financí rozpočtovou kalkulačku RUD a to je jak věštění z křišťálové koule. Ale kdyby to opravdu přineslo nějaké dodatečné finance, tak tím lépe, to bychom samozřejmě byli rádi, kdyby to tak opravdu bylo.

A: Měl by podle vás zálohový systém dopad na místní obchody?

B: Teoreticky ano, spíš negativní. Ti s tím nějaký náklad určitě ponесou, pokud budou muset ty obaly vybírat, skladovat a manipulovat s nimi, tak ti s tím určitě nějaký náklad, na rozdíl od nás, mít budou.

A: Myslíte si, že by byly nějaké lepší alternativy, které by mohly být pro obec lepší, než zálohový systém, co se týče třídění?

B: Tak nám tu dobře funguje ten door to door. Myslím si, že to by mohlo být i dostačující.

Já si osobně spíš myslím, že v rámci odpadového hospodářství, by měl zákonodárce řešit úplně jiné věci než je tohle. Jsou tam mnohem větší problémy, například to, co jsem naznačil s těmi chataři. Když se k tomu vrátím, tak problémem, proč my neplníme ten limit na občana a rok, tak je ten, že tam nejsou nijak zohledněni chataři a chaty. Do toho množství odpadu, celkového ročního, ze kterého se to přepočítává, tak se to zprůměrovává jen na trvale hlášené občany, ale ne na chataře. Takže každá obec, která má chatové osady, je na tomto systému bita a nikdy ty zákonné limity státu nemůže splnit, a to se vůbec neřeší. Takže pro naši situaci je tohle v podstatě zbytečnost a myslím si, že jsou důležitější věci, které se neřeší.

Obec E

V tomto případě mi byl starostou předem zaslán jeho článek, ze kterého byl vyrozuměn jeho základní postoj k tématu, který byl spíše negativní.

A: Potýkáte se v současné době s nějakými problémy v oblasti odpadového hospodářství a třídění odpadu?

B: My máme problémy jen individuální, například že se skládkovací vůz nedostane na místo, protože tam před tím stojí auto. Nebo z nějakého jiného důvodu to nevyvezou, když je třeba po povodních, nebo něco takového. Ale ti naši občané ví, kde ty třídící místa jsou, ví, kam to mohou odvézt, když je to plné, ví, že to nemusí nechávat u těch kontejnerů a odvezou to na jiná místa. Takže ty problémy nejsou. Jsou problémy v chatových oblastech, kde ty Pražáci a ti, co nejsou místní přijedou a představují si, že budou mít kontejnery u obydlí. Pak individuálně řešíme třeba přeplněné kontejnery, po nějakých kulturních akcích, ale to jsou jednorázové věci, které se během týdne napraví. A potom třeba svoz u plechovek, u skla nebo oblečení, se řeší na zavolání, když je plný kontejner. A pokud se to naplní přes víkend a my zavoláme v pondělí, tak ta firma přijede až ve středu. Ale jinak ne. Jinak to funguje dobře.

A: Máte tedy klasicky kontejnery rozmístěné po obci?

B: Ano, máme klasický kontejnery po obci a v místních částech. Ty větší místní části mají až 3 kontejnerová sběrná hnízda a máme i sběrný dvůr.

A: To, že jste o tématu zálohování již slyšel a zajímal se o něj už tedy samozřejmě vím, ale zajímalo by mě, v jakém to bylo kontextu, odkud se k Vám informace dostaly?

B: Myslím si, že jsem četl někde nějaké články, ale tím, že naše obec je členem Svazu měst a obcí a ten o tom diskutoval už dříve, cca v roce 2022.

A: Jak byste zhodnotil informovanost Vás, jako obce v tomto tématu?

B: Že by nás vláda informovala, to moc ne. Vláda spoléhá na to, že se to ti starostové a ty obce dozví z nějakých veřejných médií, což je samozřejmě pozdě většinou. Měly by se to dozvědět jinou cestou. A tím, že se ty vlády střídají, tak někdy když je nějaké sezení, kde jsou starostové, tak samozřejmě vláda na to zapomíná, neřeknou nám informace nebo řeknou okrajově. Já to chápu, nechce se jim něco vyhodit ven, protože pak z toho vznikají další dezinformace a domýšlení, ale bylo by fajn, kdyby bylo nějaké oficiální prohlášení. To většinou nedostáváme

A: Zaznamenali jste nějaké zkušenosti ze zahraničí?

B: Ano, vím, že na Slovensku zálohování funguje. Tam když jedeme, tak to vím. Ale tam byl ten výchozí systém úplně jiný, než je u nás. U nás to třídění a recyklace fungovala spoustu let, takže u nás ten výchozí stav byl úplně jiný než na Slovensku. Ono je samozřejmě dobře, že se zavádí nějaké nové systémy, ale takovéhle složité systémy trvají spoustu let. Obce se na to musí připravit. Obce dělají všechno pro to, aby to těm občanům co nejvíce usnadnili, dělají více sběrných míst atd. A na-

jednou přijde změna a zase změna, na kterou se ty obce zase musí přizpůsobit. A tím, že se přizpůsobují tak to samozřejmě stojí další peníze.

A: Z Vašeho článku jsem vyrozuměla nějaký Váš základní postoj k zálohování. Obáváte se tedy především té finanční stránky?

B: Vzhledem k tomu, že dostáváme peníze z EKO-KOMU za to, co se vytřídí, tak ty peníze jsou především z těch lahví, protože to je ten nejcennější materiál, který tam je. A pokud to v těch kontejnerech nebude, tak my nevíme, jestli pořád ty příspěvky za to, že tady máme ta sběrná místa, budeme dostávat. To zatím nikdo neřekl. U nás je to asi 700 000 Kč a pokud o tohle přijdeme a nebudeme mít příspěvky, tak samozřejmě těm obcím zase budou vzrůstat náklady a pak to odnesou zase občané, protože dneska se náklady za tříděný odpad nepromítají vlastně do poplatku za popelnici, ale může se to změnit. Může se to stát, že tím, že se nám nebudou vracet nazpátek peníze, tak my to budeme muset promítnout do toho. Zaplatí to občan.

A: Takže za předpokladu, že by tam byly nějaké výpadky, zvyšovali byste poplatky za odpad?

B: Ano, my jinou možnost nemáme. Není možné, abychom tolik dopláceli odpadové hospodářství, ono to dělá každá obec, já vím, že některé ty obce nemají vůbec ty poplatky, ale to rozhodně není řádné hospodářství a takhle to být nemůže. Chápu nějaké úlevy, ty máme třeba pro důchodce nebo děti.

A: Kolik u Vás máte poplatky za odpad?

B: Máme 900 Kč na osobu a jinak pak doplácíme částku asi 3 000 000 Kč.

A: Podle předpokladů, by novela zákona, zavádějící systém záloh, měla obcím přinést dodatečné finanční prostředky. Víte o těchto předpokladech?

B: A jak?

A: Do rozpočtu obcí by mělo jít 15 % z nevybraných záloh plus určitá částka za zpoplatnění reklamních tiskovin. Přepokládá se tedy, že by to na obce nemělo mít negativní dopad a příjmy by se naopak mohly zvýšit. Na webu Ministerstva životního prostředí je kalkulačka pro obce, kde poté, co si zadáte název Vaší obce, vidíte konkrétní předpoklady, jak by se mohly zvýšit vaše příjmy. Víte o ní?

B: Tak jestli tam je taková kalkulačka, tak je jasný, že z těch PETek nebudeme nazpátek dostávat nic, takže je jasný, že s tím se zřejmě počítá. Ono je hezké, že tedy něco dostaneme, ale to může být v neporovnání s tím, co nám zase vezmou. To já nevím. Je mi jasné, že když je to takhle prezentované, že něco dostaneme, tak na to jsme zvyklí, že když něco někde dostaneme, tak na oplátku nám zase dvojnásobek nebo trojnásobek někde vezmou. To nebude asi tak růžové, jak to vypadá. Naše obec má sice dost peněz a má zásoby udělané, ale obávám se, že v případě nějakých výpadků financí, bychom to museli promítnout do poplatků pro občany.

A: Vidíte v tom nějaká pozitiva?

B: Samozřejmě každý systém, který je nový, má svoje mouchy. Když se zavádělo třídění a sběrná místa, tak ty lidi taky byli nespokojení a taky to stálo spoustu peněz, takže je možný, že to fungovat bude. Ale mělo by to pro ty obce být nastavené rozumně. Neříkám obce typu naší obce nebo větší, ty to zvládnou. Ale ty menší, když mají třeba tři místní části a musí tam mít to sběrné místo, tak ty na to šíleně doplatí z rozpočtu.

Ale když bych to vzal jako občan, tak to pozitivně nevidím. Víím, že doma budu muset mít nějaké místo, kde budu schraňovat PETky a plechovky v nezmačkaném stavu a jednou za čas je odvezu někam na sběrné místo. Takhle to můžu odvézt do kontejneru kdykoliv a nestojí mě to vůbec nic, nedávám žádnou zálohu, nemusím se o to starat a víím, že se to dostane na stejné místo, jako když do dám do systému zálohování. Nebo alespoň tak by to být mělo. Já třídím hodně, naše domácnost třídí všechno. Tím, že to budu muset skladovat v nezmačkaném stavu, tak budu muset hledat nějaký prostor a čas, kdy to odvézt. Takže se mi to moc nelíbí, ani z pohledu občana.

A: A něco z pohledu obce?

B: Z pohledu starosty to určitě vidím negativně. Já nevím, co bych řekl za pozitivum, Já za tím vidím prostě ta negativa.

A: Myslíte, že by to mohlo mít vliv třeba na to, že byste například nemuseli tak často svážet kontejnery na tříděný odpad?

B: To asi jo. To asi určitě. Že by tam toho bylo méně a ten svoz by mohl být méně častější.

A: A myslíte, že byste díky tomu mohli nějak ušetřit?

B: Teoreticky by to možná bylo i možné, že by se na tom dalo ušetřit. Že by třeba ta četnost svozů nemusela třikrát týdně, ale mohla by být třeba jen dvakrát. Ale ty PETky zrovna, i když je jich tam hodně, tak tím, že jsou zmačkané, tak netvoří úplně podstatnou část toho kontejneru. Toho plastu je všude strašně moc. Takže ano, to by mohlo být pozitivum, že se to vyváží méně často. Plechovky určitě. Plechovky by se sváželi možná tak jednou měsíčně. Zase tam je problém v tom, že když se tam hodí třeba plechovky od psího jídla, tak nevím, jak to bude za měsíc vypadat, ale ano, ta četnost by se snížila.

A: Potýkáte se u Vás s problematikou litteringu?

B: Littering tady moc neřešíme. To řešíme třeba jen po nějakých větších akcích. A jinak řešíme akorát nedopalky od cigaret. Ale jinak to není nějak hrozné, jsou to spíš výjimečné situace.

A: Myslíte si, že by na něj mohlo mít zavedení zálohového systému vliv?

B: Nevím, jestli se to nějakým výrazným způsobem změní. Lidé jsou naučeni třídít, to je vidět a ten kdo nechce třídít, tomu je to jedno. Ten možná vrátí tu svoji PETku a plechovku, ale nebude řešit to ostatní. Ale možná že to, že tam bude ta záloha, tak

to možná někoho spíš přiměje to vrátit. Ale ten, kdo netřídí, tomu to asi bude stejně jedno.

A: Domníváte se, že by mohl mít zálohový systém dopad na současný systém třídění ve Vaší obci?

B: Myslím že ne, lidé jsou tu opravdu zvyklí třídít a myslím, že to tak zůstane. I když možná v těch malých přilehlých obcích, kde nebude sběrné místo, by mohlo dojít k nějaké ztrátě motivace třídít PETky a plechovky. A lidé by to místo toho, aby to vezli na sběrné místo, hodili třeba do popelnice. Protože je tu pak také otázka nákladů na cestu k tomu místu.

A: Sběrná místa byste tu měly pokrytá obchody. Myslíte si, že by je to nějak zasáhlo?

B: Ano, to je většina obchodů, která tu je. Nevím, jestli to bude pak stát nějakým způsobem dotovat a platit, tak by je to asi nějak zasáhnout nemělo, ale budou si na to muset vyčlenit ty prostory, a to už je pak asi na nich.

A: Jakým způsobem plánujete informovat občany? Motivovali byste je nějak k aktivnímu zapojení?

B: To určitě, samozřejmě. Máme tu zpravodaj, internetové stránky, infocentrum. Takže určitě bychom zveřejnili seznam, kam to vracet i na nějakém pevnějším místě, aby se tam mohli vždycky podívat. A zpravodaj, se dostává do každé domácnosti, takže tam by byl seznam těch míst po celé obci a okolí.

A: Myslíte si, že by byly nějaké lepší alternativy, které by byly vhodnější než zálohování?

B: Ten systém, který je, je dlouholetý, lidé ho znají, jsou na něj naučení, chtějí ho využívat, tak teď dostanou zase nějakou další změnu a ti lidé nemají rádi změny. To, co je, to funguje a vy jim to zas vezmete, tak nemají rádi tyhle změny. Ano, oni si časem zvyknou. Každý si na to zvykne a budeme se muset tomu přizpůsobit, nebudeme mít jinou možnost. My se přizpůsobíme, město se přizpůsobí. Ty peníze se na to budou muset najít. Ale je škoda, že nám někdo něco slibuje a je to nedomyšlené.

A: A bylo by něco, co by Vás přesvědčilo o tom, že je systém zálohování skutečně dobrou volbou?

B: Statistiky nevím, statistiky nejsou, že by mi někdo něco ukázal. Když už nějakou statistiku vydají a řeknou, že se zvýší návratnost těch lahví do toho systému, tak to stejně není pravda, protože to já vím, že lidé ty lahve odnáší. My víme, že v klasických popelnicích PETky nejsou, to samé třeba i papír. Já jsem prostě přesvědčen o tom, že to funguje a poukazují na to i statistiky od EKO-KOMU. A tím, že třeba před čtyřmi lety, jsme začali rekonstruovat sběrná místa, aby vypadala lépe, děláme tam například zámkovou dlažbu a tak., vidíme, že to prostě funguje.

Obec F

A: Jak u Vás v současné době funguje systém třídění. Potýkáte se v této oblasti s nějakými problémy?

B: Naše obec zavedla door to door systém. Máme aktuálně 4 popelnice u baráku. To samozřejmě ten systém zdražilo. Protože to se dělo kvůli těm, pro které bylo obtížné dojet do těch separačních míst. Takže teď je to fakt u domu a je to lepší, ale je to dražší. Ale určitě se toho vytrídí víc. Ale to je v podstatě úplně ta samá situace, jako když se zavede zálohování, akorát tady to za obce rozhodne stát a ty náklady na obce hodí taky stát a zároveň z druhé strany jim neumožní si na to vybrat peníze od těch původců.

A: Kolik u Vás máte poplatky za komunální odpad?

B: Máme korunu za litr. Máme odpad na nemovitost.

A: S tématem zálohování už jste se tedy setkal? V jakém kontextu?

B: Ano, setkal. Probírali jsme to s naší svozovou firmou na PET lahve v plastu. Tak je to ta nejlépe obchodovatelná komodita toho komunálního odpadu a obava obce, ta mě tíží. Je to zprostředkované od té svozové firmy. V okamžiku, kdy nám z plastového odpadu vypadne ta nejlépe obchodovatelná surovina, která jde nejlépe vytrídít, tak to pro obce znamená, že se jim ten zbylý plastový odpad jen zdraží, jeho likvidace. Naše obec má i usnesení orgánu obce, ve kterém na toto nebezpečí v souvislosti se zavedením zálohování upozorňují.

A: Dokázal byste mi říci, jak hodnotíte informovanost Vás, jako obcí v tomto tématu? Jaké se k Vám dostávají informace?

B: Dostávají se k nám informace jen z médií, to není nic moc. Ti, co nakládají nyní s komunálním odpadem a mají ty plastové lahve jako zdroj suroviny pod vlastní kontrolou, tak tohle chtějí zachovat, pak jsou tady ti, co by se do jejich bussinesu chtěli dostat místo nich, ti přicházejí s prezentací, jak to bude nové lepší a účinnější. A pak jsou tady obce a ty tedy musí řešit jaký to bude mít dopad na hospodaření s odpady. S komunálními odpady. A zatím stav je takový, že stát přijímá předpisy, má zákon o místních poplatcích a spousta obcí je na těch maximálních stropích, co za odpady lze od občanů vybírat a stát je nepustí vybírat vyšší poplatky. I naše obec je na tom stropě. A nám stát na druhé straně tu likvidaci odpadu zdražuje. A zhruba to tak je, že obce cca třetinu nákladů na komunální odpad doplácí ze svého. Někdy je obce platí i úplně celé sami. Například za rok 2022 jsme vybrali něco pod 3 miliony a okolo 4,5 milionu obec zaplatí, takže ten rozdíl je docela podstatný. A pak mi lehce vadí, že se neřeší kolik bude stát ta likvidace zbylého komunálního odpadu plastu obce. Bavíme se o tom, jak ten nový systém bude skvělý, že vytrídí víc, ale díky tomu, že to bude mít tyto náklady, tak to za mě pak takhle nezní.

A: Takže se dá říci, že co se týče nějakých obav, které máte ze zavedení zálohového systému, bál byste se tedy, že by se Vám zvýšily náklady.

B: No ano, teď je recyklační poplatek aktuálně 2500 korun za tunu a říká se, že může několiknásobně stoupnout.

A: A jsou tam ještě nějaké věci, kterých se obáváte v případě zavedení zálohového systému?

B: No asi jen tohle. No vždycky se hledá, komu zůstane ten černý Petr a v případě, že zůstane někomu výrazně, tak pak to není dobré řešení. Ještě někomu, kdo k tomu přijde jako slepý k houslím.

A: Máte na mysli obce.

B: Ano.

A: A vadí vám, že Vám tedy systém vyjme snadno obchodovatelný materiál?

B: Ano, v podstatě se to tak dá říci. Zopakoval bych to, že to narušuje to nastavené financování systému. Část toho se vytrhne a pojedě po vlastní ose a nikdo neřeší, co se stane s tím stávajícím systémem, který je nějak zavedený a jestli to ten systém nerozkolísá. Tohle se tady neřeší. Řeší se, jestli je zálohování skvělý nebo ne. To, jak to naruší ten stávající stav by mělo být zváženo při rozhodování o reformách, ale to zvažování tady já postrádám. Postrádám tu analýzu rizik. Ta představa, že stačí přikázat zákonem a bude to fungovat, je hrozně naivní, když to bude jen ten příkaz.

A: Máte tedy pocit, že jste byli pouze postaveni před hotovou věc.

B: Ano, určitě.

A: Sběrná místa byste měli pokryté obchodníky, ty byste nijak neřešili?

B: Ano. Ale pak to dopadne samozřejmě i na ně. Ti budou muset zřídit minimálně skříň, kam to budou muset dávat.

A: Vidíte v zavedení zálohového systému nějaké pozitivní dopady, které by to na Vaši obec mohlo mít?

B: Přímo na obec tam nevidím žádné. Nejspíš patrně se vytrídí víc. Otázka ale je, kolik to bude stát. Někde ta hranice efektivity je. Ale nevím, jestli je to ještě před hranicí, nebo po hranici. Ale vypadá to, že obce, pokud bude zálohování, tak slíznou toho černého Petra ve zvýšených nákladech.

A: Jak byste tyto náklady, o kterých mluvíte, pokrývali?

B: Budeme je pokrývat z peněz, co má obec a znamená to, že se nerealizuje něco jiného, budeme muset šetřit někde jinde.

A: Nezvyšovali byste už tedy poplatky za odpad?

B: Ne, ty my už nemůžeme zvyšovat, my už jsme na to stropě a stát nám nedovolí vybírat víc.

A: Jak hodnotíte finanční podporu od státu? Víte o tom, že dle předpokladů, by to naopak mohla novela zákona přinést obci dodatečné finanční prostředky? Víte o kalkulačce na stránkách Ministerstva životního prostředí?

B: Tak jak jsem to pochopil, tak se to týká jen těch PET lahví a plechovek, ale neřeší to tu likvidaci toho zbylého plastového odpadu. Takže ano, možná to zaplatí likvidaci PETek a plechovek, co lidi nahází jinam, než že by je vrátili do obchodu, ale neřeší to ten zbylý plastový a kovový odpad. O kalkulačce vím, ale ta je podle mě jen tak na efekt.

A: Jako problém tedy vidíte ten zbylý odpad?

B: Ano, ten není nijak řešen.

A: Pokud se systém zavede, informovali byste nějak občany a například je nějak motivovali k aktivnímu zapojení?

B: To asi klidně. Myslím, že to bude zřejmé hlavně při nákupu, kde se dozví, jak to funguje. Ale dali bychom to třeba asi stránky nebo do zpravodaje.

A: Myslíte, že by mohl mít zálohový systém vliv na problematiku litteringu?

B: To si nemyslím.

A: Myslíte si, že by byly nějaké lepší alternativy, které by pro vás byly vhodnější.

B: Asi takhle nedokážu nic říct. Nám funguje dobře ten door to door systém, díky tomu se určitě vytřídí víc.

Obec G

A: Jakým způsobem u Vás aktuálně funguje třídění odpadu? Potýkáte se v této oblasti třeba s nějakými problémy?

B: My co se týká třídění, tak jsme nechávali si na podzim zpracovávat novou odpadovou analýzu, právě v souvislosti té nové odpadové strategie, kde nám v takovém tom celorepublikovém průměru vyšlo asi 40 % bioodpadu. Takže ta naše ambice samozřejmě je třídít a vytrídít ten bioodpad, aby se nám to odkládání neprodražovalo, takže v tom komunálu byl samozřejmě zastoupen i plast a plastové obaly a to také nebylo úplně malé množství, ale nevím teď úplně přesná čísla. Takže i přesto, že si myslím, že ten počet sběrných míst u nás je dostačující a myslím si, že občané tu mají velice dobře řešeny ty možnosti třídění, tak je ještě potřeba na tom zapracovat a právě s tím souvisí to zavádění nové odpadové strategie a svoz odpadu od prahu domu – door to door. Takže během ledna byly do osad distribuovány popelnice na papír a plast, takže v osadách v tuto chvíli už tento svoz probíhá, čímž se za mě zkvalitnilo to třídění. Protože přeci jen lidé když mají tu popelnici u domu, tak ten plast i papír je čistě vytríděný a není kontaminovaný žádným dalším odpadem a tím se i ulevuje tím hnízdům a toto plánujeme zavést i ve městě.

A: Takže teď to máte jen v těch osadách?

B: Ano, teď je to v osadách a čekáme na další várku popelnic, které získáváme prostřednictvím dotace, takže až dorazí i ty popelnice i pro město, tak pak zavedeme tohle komplet pro město i osady – svoz od prahu domu.

A: Kolik máte poplatky za odpad?

B: 700 Kč paušální poplatek. A když se zavede svoz od prahu domu, tak se ten poplatek bude nejspíše měnit za litr.

A: Takže neřešíte teď žádné zásadní problémy? Tohle vám funguje dobře?

B: Já musím říct, že tohle funguje dobře, ten největší problém je teď v tom bioodpadu. To potom budeme mít také, že bude mít každá domácnost popelnici na bioodpad.

Ale jinak si myslím, že to funguje dobře a že po zavedení tohoto systému se ta vytríděnost ještě zvýší. Ale je nutno říct, že každé to řešení toho třídění je svým způsobem dočasné, protože nevíme, s čím přijde vláda a jaké budou změny do budoucna, jaká vůbec bude strategie toho odpadového hospodářství vůbec. Uvažujeme i o tom, že by se stavěla třídička, takže uvidíme, jakým způsobem se to bude do budoucna posouvat. Ale v tuto chvíli je tohle pro mě to nejlepší řešení z ekonomických důvodů.

A: Když přejdu k tomu zálohování...Zajímalo by mě, jestli jste se jako město, už s tímto tématem setkali. V jaké souvislosti?

B: Tak samozřejmě. My to sledujeme. Nebo já určitě sleduji, co se chystá a co se plánuje. Takže je to teď téma. Je to i mediálně poměrně diskutované, takže čekáme, co bude. Ale zatím vlastně nic konkrétního nevíme.

A: Informace máte tedy jen takto z médií. Nepředal vám nikdo nic konkrétního.

B: Přesně tak. Čekáme. Víme, že na tom není shoda na vládě, takže zatím nic není schváleno. Všechno jsou to jen takové obecné informace, které probíhají médii a konkrétního vlastně nevíme nic. Jestli se to panu ministrowi opravdu podaří prosadit do konce období. Příští rok jsou volby. Takže to je asi ve hvězdách

A: Jak byste tedy zhodnotila takhle tu informovanost Vás, jako obce. Postrádáte například nějaké informace?

B: Tak ono vlastně tím, že není nic schváleno, tak asi já nevím. Já osobně ty informace, které k tomu potřebuju, sleduju na stránkách MŽP a to, co potřebuju vědět, vím. Pokud jsou nějaká zákulisní jednání, tak se to nedovím. Víím, že jsou další informace i na stránkách i Svazu měst a obcí, které do této diskuse taky poměrně silně vstupují. Tak tam opravdu oficiální informace budou až bude něco oficiálně schváleno. Takže já to sleduju jen takhle sama.

A: Zaznamenala jste například nějaké zkušenosti ze zahraničních států?

B: Tak pokud já víím, tak to zálohování zaváděli na Slovensku. Z toho máme informace od jedné naší partnerské společnosti, tam jsou s tím poměrně spokojeni. Ale to se hovoří o tom, že ten systém sběru odpadu tam byl nastavený úplně jinak. Takže ono je to téma asi k širší diskusi, proč to jinde funguje a jinde ne. To bych se asi nechtěla pouštět do nějakých hlubších úvah.

A: Myslíte si, že by to na vaše město mělo nějaké výrazné negativní dopady? Máte nějaké obavy ohledně zavedení nového systému?

B: Ne. Obavy nemám. Já si myslím, že v každé obci to mají tak, že vítají každou iniciativu, která tomu třídění nějakým způsobem pomůže. Takže já vůbec nevím, jakým způsobem bychom do toho mohli my, jako obec vstupovat nebo zasahovat. Vlastně v tuto chvíli není ještě úplně jasno v tom, jakým způsobem by se ty PET lahve měly vracet. Jestli nafouknuté, nebo přes načtení toho kódu, to jsou pořád věci, které nejsou dořešené.

Každopádně my budeme rádi za každý odpad, který ním ubyde a který neskončí někde v přírodě nebo někde jinde, než má. Pokud bychom se bavili o businessové stránce, tak tam v tuto chvíli nemám čísla, jakým způsobem by to bylo obchodováno. Takže jestli by to na nás mělo nějaký finanční dopad, to Vám nedokážu v tuto chvíli říct, protože ta čísla nemám.

A: To jsem se právě chtěla zeptat, jestli předpokládáte nějaké náklady, nebo výpadky příjmů v souvislosti se zavedením systému.

B: Náklady pro obec nepředpokládám. Z těch informací, které mám, tak tam nepředpokládám, že by měly vzniknout nějaké náklady, ale jak říkám, v tuto chvíli vůbec nevíme, jak to bude fungovat, takže těžko předjímat. Tak jak zatím ty informace jsou, jakým způsobem by se ty lahve měly vracet, tak zatím nemám žádné informace, že by v tom měla být obec nějak součinná, že by například měla něco vybudovat.

A: Některé obce vyjadřují obavy o výpadek finančních prostředků v souvislosti s vyjmutím PET ze žlutých kontejnerů. Tyto obavy nemáte?

B: To je naprosto legitimní a správná otázka. Protože ty obce, které mají své vlastní technické služby, tak ty peníze jsou pro ně potom zajímavější, pokud si to dobře třídí a pokud ty PET lahve si dokáží vytřídit už od občanů tak, že jim je přímo odevzdávají. My jsme tu také měli pilotní sběr PET lahví, který se osvědčil a lidé toho plastu opravdu odevzdali hodně. Takže pokud to v některých obcích už mají takto zavedeno a vím, že to tak spousta obcí má a že se obce vůči tomu vymezují, vůči tomu zálohování, protože tím opravdu přijdou o PET lahve, které jsou jediný plast, který můžete nějakým způsobem dobře zobchodovat. Takže pokud to v některých obcích mají dobře vytříděno a mají tvoje technické služby, takže ten zisk případně jim, tak opravdu mohou o ten zisk přijít. Ten Svaz obcí a měst to tak také vnímá.

A další téma, které se řeší jsou ty kompenzace z těch nevrácených záloh. Jak je distribuovat tak, aby nezůstali těm firmám, ale aby se nějakým způsobem distribuovali právě i do těch obcí. Ale to také ještě není dořešeno, takže těžko o tom mluvit. Ale víme, že se to také uvažuje. Víme, že by tam ty kompenzace měly být, ale v jakém rozsahu, to také v tuhle chvíli nevíme.

A: Takže ty kompenzace jste také zaznamenala. Na stránkách Ministerstva životního prostředí je kalkulačka pro výpočet finančních dopadů pro obce. Zaznamenala jste ji?

B: Já o té kalkulačce vím, ale moc nerozumím tomu, z čeho se tam vlastně vychází, je to takový zvláštní. Je tam tuším 39 korun plus ještě k těm bonusům od EKO-KOMu, by tam ještě měla takto být vypočítaná kompenzace. Ale jak se k té částce došlo, to netuším.

A: Nevnímate jí tedy úplně objektivně?

B: Já bych k tomu potřebovala nějaký výklad. Já nevím, jak k téhle částce vůbec někdo došel, když v tuto chvíli vůbec vlastně nevíme, kolik se bude distribuovat. Nevíme, kolik z těch záloh zbude peněz...Jsou to jen nějaké odhady.

A: A naopak nějaké pozitivní dopady na obec? Něco už jste zmínila. Ale co byste viděla, jako takové zásadní. Myslíte, že by Vám to mohlo nějak pomoci?

B: Já bych asi mluvila o tom, že je potřeba pomoci tomu třídění, tomu systému celkově. S čím méně plastem budeme nakládat a odvážet a zpracovávat nebo nějakým způsobem obchodovat, tak jestli tam bude finanční úspora, to jsou v tuto chvíli taky jen nějaké mé domněnky. A ukáže se to reálně až praxí.

A: Myslíte, že by to mohlo nějakým způsobem pozitivně ovlivnit například četnost svozů kontejnerů?

B: To určitě. Pokud se tato část toho plastu vyndá, tak si trůfám říci, že by to mohlo ovlivnit četnost svozů. A pak by tam byly díky tomu významné finanční úspory, protože ten svoz je poměrně drahý.

A: Vnímáte ve vaší obci problematiku litteringu? Myslíte, že by na něj mohlo mít případně zálohování vliv?

B: Máme tady sice jednu takovou problémovou lokalitu, ale jinak se to hodně zlepšilo ta situace, lidé tu ten odpad odkládají tam, kam mají a nemáme s tímhle nějaké velké problémy. Ale ano, asi by to na to nějaký pozitivní vliv mít také mohlo.

A: Myslíte si, že bude mít zavedení zálohování dopad na současný systém třídění v obci?

B: Určitě. Ono už to samotné zálohování. Je tam určitě pro lidi motivační ta záloha 4 koruny. Takže já si myslím, že ti lidé budou mít určitě tu motivaci ty PET lahve vrátet a vůbec se do toho svozového systému nedostanou. Takže já v tom ten pozitivní dopad vidím. Pro obec jako takovou určitě ano. Teď už je jen otázka, aby to bylo nastaveno tak, aby měli motivaci to vrátet. Třeba přes ty čárové kódy. Aby mohli načíst ty kódy a pak tu lahev sešlapat. Ale určitě se tomu plastovému odpadu výrazně uleví. A plechovkám také. Tam musím říct, že ty se tedy také dobře třídí. Co se týče kovů, tak v komunálu toho kovu tolik není. My máme normálně kontejnery na kov a to lidi třídí.

Pro mě je tedy hrozná představa toho, že někam tahám tašky s nesešlapanými lahvemi. Ideální by asi bylo, kdyby se mohly sešlapat a načíst ten kód. Dejte si 10 flašek do tašky a běžte do Lilu.

A: Sběrná místa byste měli takto pokrytá obchody.

B: Tam záleží, jak to bude nastaveno. Víím, že v tuhle chvíli by se to mělo vrátet do obchodů, tak uvidíme.

A: Plánujete nějakým způsobem po zavedení zálohování, informovat občany o novém systému?

B: Tak určitě. Já předpokládám, že to určitě půjde přes Ministerstvo životního prostředí, že to bude široce zmedializováno a tedy pokryto. Ale my určitě ještě plánujeme osvětu ze stran třídění odpadu na podzim. Tak uvidím, třeba se to pohne a zařadíme to rovnou k tomu.

Jinak určitě bychom využili naše periodikum, stránky města...

A: Je ještě něco, co byste mi mohla nebo chtěla k tématu sdělit?

B: Pro mě to je zatím celé tak abstraktní, že úplně nevím. Nedokážu teď asi říct nějaké konkrétnější informace. Je to tak, že všichni víme, že zatím nic moc nevíme. Že se něco chystá a plánuje ale vlastně vůbec není ještě jisté, jestli to opravdu bude schváleno a dotaženo do konce.

Pořád tady probíhají boje a lobby. Ty společnosti, které s PET lahvemi obchodují, se tomu samozřejmě brání. A jestli to má být zaváděno od poloviny příštího roku, tak taky ještě musíme brát v potaz to, že budou ještě volby a otázka je, jak se to bude potom vyvíjet dál. Jestli se to nezavede do konce volebního období, tak nevím.

A: Myslíte si, že by byly třeba nějaké lepší, vhodnější alternativy, pro vaši obec z hlediska této problematiky? Jak zajistit vyšší procento vytříděnosti?

B: Tady mě nic nenapadá. Já si myslím, že lidé se naučili dobře třídit. My u nás ve městě máme velmi dobře zasíťováno sběrnými hnízdy. Máme jich 50, takže lidé mají tu docházkovou vzdálenost ke hnízdům v řádu pár minut. Takže ti lidé, pokud je tam prostor a místo v těch hnízdech, tak to tam prostě donesou.

Samozřejmě nejlepší léčba by byla úplně předcházení vzniku toho odpadu. Takže třeba nápoje ve skle. To by byla podle mě cesta. Aby se ty obaly vůbec neprodukovaly a hledaly se jiné cesty, jak zboží zabalit. Ale to asi není do budoucna úplně reálné.

Obec H

A: Jako první bych se ráda zeptala na aktuální situace u Vás s odpadovým hospodářstvím, tříděním odpadu, a také jestli se například potýkáte s nějakými problémy.

B: My tu máme svoz komunálního odpadu na základě nádob. Platí se 1 Kč za litr odpadu. A myslím si, že díky tomu, že se tohle zavedlo, tak si myslím, že se to dost zlepšilo a snížil se i objem komunálního odpadu a jde to pořád níž. Takže si myslím, že třídění tady určitě funguje a nijak jsem ani nezaznamenal, že by v komunálním odpadu bylo enormní množství PET lahví, nebo že bychom to nacházeli někde v přírodě. Třeba v koších na náměstí se občas objeví, ale to je minimální množství oproti tomu, kolik se toho vytřídí normálně v plastech.

A: Takže žádné zásadní problémy v této oblasti nezaznamenáváte?

B: Asi ne. Jinak á si myslím, že léta se tady snaží lidem vtoukat do hlavy, aby třídili a zmačkali PET lahev a teď je budeme zase učit, ať ji nemačkají, aby jim ji vzal zálohový automat.

A: A setkali jste se již se zálohovým systémem ve spojitosti s obcí?

B: Úplně přímo jsme se s tím nesetkali. Jen jsem poslouchal nějakou online konferenci s ministrem a měl tam k tomu své lidi, kteří to samozřejmě obhajovali, protože to jsou velcí zastánci.

A: Jak byste zhodnotil informovanost obcí v tomto tématu?

B: Tak já jsem si ty informace zajím zjišťoval takhle jen sám. Zaznamenal jsem tu online konferenci a to mi teď asi stačí.

A: Zaznamenal jste nějaké zkušenosti ze zahraničí, kde to funguje? A proč to jinde funguje a tady by nemohlo?

B: Víím, že to mají třeba v Chorvatsku a dalších zemích. A přesně jsem viděla, jak to tam funguje, lidé vozili v autě obrovský pytel plechovek a dávali pozor, aby to náhodou nezmačkali. Nevím, oni se pořád srovnávají se západní Evropou, ale my tady podle mě tu mentalitu máme trochu spíš východnější. Ale to je jen můj názor, jak to pozoruju.

Oni ty PET lahve se také vrací zpět k recyklaci, akorát se nevrací zpět k těm nápojářům asi, protože tady to pro ně bude daleko lepší cesta. Nedají se zrecyklovat úplně všechny plasty znovu, spousta se jich stejně spálí, nebo vyhodí na skládku. Ale ty PET lahve to je ta hlavní komodita těch plastů, které vybíráme. A ta cena za likvidaci je už teď dražší, než za likvidaci komunálního odpadu a když z toho teď vyjmete tu komoditu, která jim přidávala vlastně nejvíc, tak si myslím, že se to enormně zdraží. Říkají o tom, že to budou nějakým způsobem kompenzovat, nevím, jestli to bude zase přes EKO-KOM, jako teď. Ale nejsem si úplně jistý, kam až ta cena vyskočí. Takže se asi zdraží odpady, tady ta tříděná složka, ale teď záleží na tom, jak to budou kompenzovat, jestli to opravdu vynahradí to, kolik to doopravdy bude stát.

A: Takže o finančních kompenzacích pro obce jste slyšel?

B: Jojo, to jsem zaznamenal.

A: A o tom, že by to obcím, mělo přinést spíš ještě dodatečné finance?

B: Hmm, tak to nevím. No zaplatí to ti lidé. Protože ne každou lahev se podaří zachránit, oproti třeba skleněné.

A: Zaznamenal jste kalkulačku pro výpočet finančních dopadů pro obce na stránkách MPŽ?

B: Ano, to jsem už viděl, to bylo myslím, i na tom online webináři.

A: Myslíte, že by to mohlo obci třeba i finančně nějak uškodit?

B: Já vůbec nevím, na základě čeho se budou ty kompenzace počítat.

A: Podle předpokladů, by v případě zavedení záloh mělo obcím jít 15 % z nevybraných záloh a k tomu určitá částka za zpoplatnění reklamních tiskovin.

B: Jo, tak to jsem asi pro, u těch letáků, to je určitě potřeba.

B: Pak jsou tady ještě ty plechovky. Tam mi to zálohování dává větší smysl z hlediska ekologie. Protože hliník je neomezeně recyklovatelný, protože my, když ho teď vozíme, když ho sesbíráme, tak v kontejnerech na plech je teď jak hliník, tak železo. Těžko se to pak třídí, pokud na to nemáme linku s magnetem, která by z toho vytáhla ty plechovky. A ten hliník je zase objemný. Když to vezeme do kovošrotu, tak z toho nejsou úplně nadšený a byť je to hliník, tak za to dostáváme úplně minimální peníze. Takže z tohoto hlediska, se sníží pro obec četnost svozů kontejnerů na kov, protože ubudou ty plechovky a myslím si, že ten hliník se snáz dostane na recyklaci. Tam se mi to zamlouvá mnohem víc, než u těch PETek. Ale u těch PET lahví to беру z hlediska toho, kolik my platíme za tu likvidaci na té třídící lince. Ta cena je šílená. Tam uvidíme, co to přinese.

A: Myslíte si, že by to mohlo snížit třeba četnost svozů i u těch PET lahví?

B: To si úplně nemyslím, protože v každém tom hnízdě jsou tak 2-3 kontejnery, někde i 5. Takže si myslím, že oni třeba nevezmou všechny ty kontejnery, ale vezmou z těch pěti jen čtyři třeba. Takže sníží to asi objem, to jo. Nedokážu to asi teď úplně říct. Nemyslím si, že bychom na tom ušetřili tunu na svozu, ale něco možná jo. On je ten plast spíš objemný, než těžký.

A: Takže teoreticky tam nějaké pozitivní dopady vidíte?

B: Něco asi jo. Hlavně ale tedy u těch plechovek. Tam je zase otázka takhle v létě, řešíme to, že jsou všude vosy. Jak jsou ty nápoje sladké, tak na to jdou vosy a hned si tam udělají hnízdo. To je jak ve skle, tak v plechovkách. A taky když tam v létě budou třeba konzervy od masa, tak jde o to, jak to bude vypadat, když se ta četnost sníží a bude to tam ležet dlouho.

A: Myslíte, že by to mohlo mít dopad na třídění v obci?

B: Nemyslím si, že by se to třídění a vracení PET lahví nějak zásadně změnilo. Všude se chlubíme, jak jsme v tom nejlepší, pomalu na světě. A vždycky tam nějaká ta lahev někde zmizí, nebo se třeba strhne ta etiketa.

Sám jsem na to zvědavý. Je tady spousta zastánců i odpůrců. Odpůrci jsou především ty firmy, co s tím obchodují a některé ty obce. A taky jde o to, jak se na to budou tvářit ti obchodníci, ti s tím budou mít starosti. Tady když dáme třeba do malého obchodu automat, který zabere půl obchodu, tak se to tam nevejde. A když by to bylo manuálně, tak to pro ně budou další náklady. Tam budou také nějaké kompenzace, ale jde o to, kolik to bude celé ve finále stát. Abychom nezachránili 10 lahví a nezaplatili 20 miliard.

A: Setkáváte se u Vás s problematikou litteringu? A myslíte si, že by zálohování mohlo mít nějaký vliv i na něj?

B: Nevídám, že by takhle někde ležely PET flašky. Když tohle člověk dělá, tak zahodí všechno. To spíš někde leží zahozený třeba pytlík od svačiny, nebo sušenky. Takže si nemyslím, že by to na to mohlo mít vliv.

To máme problém třeba i s tím, že se u kontejnerů válí nějaký odpad, který tam nepatří. Tam je v kontejnerech na plast kolikrát takový bordel, že to musíme odvézt do komunálu, protože by nám to na tříděnce ani nevzali.

A: Řešili byste nějakým způsobem informovanost nebo osvětu občanů?

B: Až to zavedou, tak toho určitě budou plný média. Ale jinak bychom to určitě dali do zpravodaje, na webové stránky a tak. Ale to je i s tím tříděním. Kolikrát se někdo ptá, co má kam dát. Je to na stránkách EKO-KOMU a dalších, různě na internetu, na každém kontejneru to je napsané a stejně se na to lidé pořád ptají.

A: Viděl byste třeba nějakou lepší alternativu?

B: Těžko. Možná tak sklo. Ale jinak si myslím, že ten systém třídění teď docela dobře funguje, lidé se naučili třídít. Takže já mám v tom takový skeptický názor a nedokážu teď asi úplně říct ani A ani B. Nevím, co to přinese. Chvástají se čísla ze zahraničí, ale jiný kraj, jiný mrav. To má také určitě vliv.

Takže já jsem na to zvědavý, jak rychle se na to lidi naučí. Je tam samozřejmě motivace v podobě těch peněz. Na druhou stranu vysypeme kontejner na sklo a ty flašky od piva, které jsou normálně zálohované, tam jsou taky. Takže sem tam se určitě objeví i nějaká PET lahev. Víc určitě fandím těm plechovkám, ty jsou sice třeba horší pro lidi na to skladování, ale ten hliník můžeme recyklovat do nekonečna. U těch PET lahví teď jde o to, když se jim vrátí 99 %, tak oni stejně neudělají 100 % recyklovanou lahev, tam bude jen nějaký poměr toho recyklovaného granulátu, který do toho budou vracet.

Obec CH

A: Jak u Vás funguje v současné době systém třídění? Potýkáte se například nějakými problémy v této oblasti?

B: My jako město máme naše technické služby, které pro nás zabezpečují všechny tyhle služby týkající se odpadového hospodářství. To znamená, že tady ta organizace pro nás dělá svoz odpadů a my jsme letošního roku přešli na svoz odpadu s tím, že máme to evidovaný na objem toho odpadu. Trošku jsme to předělali a máme a teď vlastně o letošního roku se snažíme, aby každý měl vlastně měl tu svoji kapacitu přesně stanovenou, to znamená rodinný dům, bytový dům, panelák, aby věděli, jakou kapacitu vlastně potřebují využívat. Aby začali třídit, protože čím menší kapacita popelnice, tím taky menší peníze ročně do toho systému se platí. Zatím nám to vychází. Od letošního roku, my jsme to nastavili, takže lidé si koupili svoje popelnice nebo kontejnery a už teď víme, za ten půl rok, že se zvedl podíl vytríděného odpadu. To znamená, že máme větší objem plastů, větší objem kovu, větší objem papíru, který vlastně jsou vytríděný. A ty rozvážíme mimo skládku. Protože myslím, že v roce do roku 2035 by mělo být vyřešené skládkové hospodářství, mělo by být uzavřené a bude se řešit, co s těmi odpady. My všechny obce tady v okolí spíš trneme, co bude vlastně dít celkově s tím odpadem, protože spalovnu tady nejbližší máme ve Vysočanech, v Praze nebo na Mělníce. A to je všechno hodně daleko a pro nás to bude několikanásobně dražší. Takže zatím tohle je pro nás jakoby zásadní.

A: Setkal jste se už v souvislosti s Vaší obcí s řešením tématu zálohování?

B: My jako město máme povinnost se o ty odpady postarat, ale nemáme povinnost se postarat o zálohování. To bude povinnost spíš těch organizací a obchodníků, kteří mají od těch 50 metrů výš a my jako město jsme zatím nedostali žádnou informaci třeba ze Svazu měst a obcí nebo z těchto organizací. Nebo z MAS nebo z MŽP, z kraje. Zatím jsme nedostali žádný pokyn co dělat, nebo na co se připravovat. A teď čekáme, co se bude dít konkrétně, bychom na to nějakým způsobem zareagovali. Protože pokud vím, tak by se to mělo zavádět v polovině roku 2025 a pokud to nastane, tak my asi můžeme dát součinnost někomu, ale nedokážu si moc představit v čem.

Protože pro nás pak asi bude rozdíl v tom, jestli bude ten stav ideál, tedy že se ty PET lahve nebudou dostávat do kontejnerů, to znamená, že pro nás to bude výhoda v tom, že se sníží objem v těch kontejnerech. Nevím tedy úplně, co se bude dít. My máme dohodu se společností EKO-KOM, které dáváme ty informace ohledně vytríděných odpadů, dostáváme za to nějaké finanční plnění. Takže pokud se tohle bude dít, nevíme, jaké to bude mít dopady. Takže my budeme mít ten netříděný odpad, který budeme muset vyvážet. A teď je otázka, co se bude dít. Jestli někdo řekne „hele, my už tohle nechceme, to si odvezte na skládku“. Ale to doufám, že ne, protože pořád to bude tříděný plastový odpad, takže EKO-KOM to od nás snad bude brát dál.

Ale myslím, že nás by se to dotknout nemělo. Já vím, že tam jsou nějaké ty informace že ty zálohy půjdou do nějakého budgetu té organizací, která bude řídit ten

zálohový systém. A pokud se ty zálohované obaly nevrátí a někde zůstanou třeba sešlapané ve žlutých kontejnerech, tak města nebo obce by měly dostávat nějaký podíl z těchto částek. Pokud to bude, tak uvidíme, jaký my třeba budeme mít náklad s těmi zbylými plasty.

Vím, že obce proto tomu říkají, že proti tomu bude odpor, kvůli tomu, že se ty plasty nebudou likvidovat stejně. Že ty lidé nebudou mít ty prostory, kde to skladovat a kam to dávat.

Já tedy úplně nevím, ale když jsem koukal na nějaké tabulky, tak všude okolo nás to funguje, i třeba na Slovensku, tak já nevím, proč by to byl problém u nás. Úplně mi to není jasné. Jestliže to teď funguje třeba u basy piva, která je těžká, tak stejně tak to může fungovat i u plastových lahví. Úplně nechápu, v čem by měl být ten problém. Možná je to objemnější, ale zase si nemyslím, že ti lidé mají za týden doma 100 plastových lahví. Když jdu do obchodu, tak s sebou pokaždé vezmu 4 lahve a je to vyřešené. Jestli musí mít ti lidé všechno v plastových lahvích, možná. Ale tak ať pijí vodu. My tady teď dáváme stamiliony na rekonstrukci ČOV, opravy vodních zdrojů, děláme rekonstrukce vodovodů a úpraven vody. Takže já si myslím, že ta naše voda je velice kvalitní, že se dá normálně pít. Takže já si myslím, že to může i donutit lidi snížit ten podíl plastů. No a nebo si prostě pokaždé, když půjdou do obchodu vezmou třeba čtyři plastové lahve. Nebo možná nějaké procento lidí nakupuje balíky nápojů v plastových lahvích, ale to už je trochu bláznovství.

Já bych v tom problém vůbec neviděl, já si myslím, že je to dobrá věc. My jako město s tímhle nemáme problém, nás se zatím nic nedotýká, s námi nikdo zatím nic neřeší, pokud někdo bude připravený my na to máme přímo technické služby. Máme nakoupená nová vozidla, máme teď od EKO-KOMU nové kontejnery, které jsme rozmístili. Takže my jako město jsme na ten zbylý plastový odpad připraveni.

Jak to budou dělat ti obchodníci, to mi tedy není úplně jasné. Protože když si tady vezmu naše potraviny, co jsou soukromníci, nebo i Lidl, tak tam zas nejsou nějaké velké prostory na nějakou tu drtičku, kontejner, automat. Ale zase díky tomu, že by se to tam po tom, co se ta lahev vhodí, mělo zmačknout, tak si nemyslím, že by kvůli tomu musely denně být nějaké nákladáky. Když tam někdo bude něco zavážet, nápoje, tak si jednou za týden ten balík odveze.

A: Takže jste zaznamenal, že se k tomu řada měst a obcí staví spíše negativně?

B: Ano, zaznamenal jsem to. Že někdy tam bude třeba ohromný nárůst těch svozových vozidel a ty plasty se budou všude válet a budou vyšší náklady měst a obcí. Já tedy úplně nevím v čem. Protože my když to máme dneska nějak nastavené a máme tady nějaké svozové a EKO-KOM nám to platí a to odpadové hospodářství nám funguje. Lidé třídí a my jsme s tímhle spokojení. Tímhle vlastně budou třídít jakoby možná ještě víc. Budou se třeba rozmýšlet, jestli si opravdu musí koupit třicet balíčků vody.

A: Takže si myslíte, že by to tady mělo na třídění spíše pozitivní vliv a lidé by třídili více?

B: Já si myslím, že ano. A pro lidi to bude určitě zajímavé, protože se jim vrátí ty peníze. Čtyři koruny na lahev to už není málo.

A: Žádných výpadků příjmů, nebo nějakých dalších nákladů, se tedy neobáváte?

B: Ne. Já tedy předpokládám, že to lidé nebudou házet do lesa. Pokud to vyhodí stále do žlutých kontejnerů, co my máme po městě a svážíme je, tak my dostaneme od EKO-KOMU peníze. To už záleží potom na tom, kolik toho bude. Že jestli se ty lahve budou vozit jinam, tak my třeba nebudeme muset jezdit tolikrát.

A: Takže si naopak myslíte, že byste mohl třeba teoreticky ušetřit díky tomuto?

B: No to asi nedokážu úplně říct, ale teoreticky ano. EKO-KOM má peníze z toho, že má ty třídící linky a za ty recyklovatelné plasty, dostává peníze. Teď když to nepůjde EKO-KOMU, tak nevím, kolik bude přeúčtovávat EKO-KOM. A ty ostatní drobné plasty, co tam budou, tak ty půjdou nejspíš do spaloven a nebude z toho nic. Ale zase ty výrobci těch lahví musí dávat peníze do toho fondu, a ty by se pak měli přerozdělit těm obcím. Já jsem viděl i nějakou tabulku, tu kalkulačku a podle toho bychom vlastně měli dostat nějaké peníze. A podle toho by se na tom dokonce mělo i vydělat. Ale k tomu jsem zase trochu skeptický, protože oni se zase objeví nějaké jiné náklady někde jinde. To půjde posoudit spíš až se to zavede. Ale když to vezmu selským rozumem, jestliže to funguje skoro v celé Evropě, tak my budeme ta malá zemička, která pro to nic neudělá? Lidi na to nadávají, ale měli by si uvědomit a přehodnotit, jestli to opravdu potřebují (pití v PET lahvích). Ta voda z vodovodu je nezávadná.

Určitě z toho pro města nebude plynout větší produkce nebo větší zatížení města plasty. K tomu myslím nedojde. Naopak nám to ubude. Spíš jde o to, jaké budou pak ty výnosy a náklady z toho procesu. Kolik nám bude dávat EKO-KOM, kolikrát budeme muset vyvážet žluté a šedé kontejnery.... My jsme tedy zavedli i šedé kontejnery na kov. Byla po nich poptávka, tak jsme je zavedli i ve spádových oblastech. Ale jestliže teď každý tu plechovku vrátí, tak jestli tam vůbec něco bude, protože tam se skoro nic jiného nevyhazuje. Takže bychom pak měli ty kontejnery v podstatě prázdné, nebo by tam čekaly déle na naplnění a odvod. Z toho by pro nás mohly plynout menší náklady, protože je méněkrát vyvezeme. Zavedené už je máme, tu prvotní investici jsme do toho už dali, takže tady také nebudou žádné dodatečné náklady. A takhle to mají nastavené všechny a obce a města. Mají to připravené, tak já úplně nevím, co tam je za problém.

Dává tady podle mě logiku to, že by se díky tomu opravdu mohlo produkovat celkově méně plastů.

A: Jak byste zhodnotil informovanost Vás, jako obce v tomto tématu?

B: Informovanost pro nás o tom není v podstatě žádná, ale náš systém je nastavený. Já, co si tak sám načítám, tak si myslím, že města se to nedotkne. Takže já s tím nemám problém a zas na druhou stranu, aby do mě zase někdo valil každý měsíc tisíce informací, tak mi to zaplevelí hlavu a defacto ještě rok se nic dít nebude. Kdyby tam byla nějaká zásadní zákonná povinnost, tak ano. Ale zatím nic není, tak

proč bych o tom měl mít tisíce informací. Podle té kalkulačky na tom ještě vyděláme, takže zase mě to až tak moc nezajímá a nikdo po mě zatím nic nechce.

Možná by bylo lepší dát více informací obyčejným lidem. Aby si uvědomili, kolik potřebují těch PET lahví a jak by je to mohlo zatížit, že to vlastně nemusí být až tak hrozný problém.

Nás by to mohlo finančně ohrozit třeba kdyby to byl nárůst objemu, ale to nehrozí. Teď by se naopak mohl ten objem snížit. Jinak ano, EKO-KOM nám přerozdělí méně peněz a nevíme kolik. Ale já zase předpokládám, že budeme mít menší náklady na svoz.

A: Takže si myslíte, že by Vás to nemělo nějak zásadně poznamenat?

B: Tak. Myslím, že ne.

A: Myslíte, že by to mohlo mít pozitivní dopad na littering v obci?

B: Já si myslím, že ne. Já si myslím, že pokud už tohle někdo dělá, tak mu to bude jedno. Ale nám se tohle tady třeba moc neděje. Máme tu rozmístěné koše a lidé to do toho opravdu hází. A nějaké to procento lidí, které tohle dělá, to bude dělat vždycky.

A: Jakým způsobem plánujete informovat občany v případě zavedení?

B: My tu máme naše městské sdělovací prostředky a o všech těchto věcech lidí informujeme a postupně jim předáváme informace. Máme tady listinný deník, facebookové stránky města. A tam bychom to určitě dali. Kdyby byla třeba nějaká tisková zpráva od MŽP s nějakým postupem a vysvětlením, tak by bylo dobré, kdyby to třeba rozeslali samosprávám a my bychom to potom předali občanům. Nemusíme to psát my, to by si podle mě mělo ošetřit Ministerstvo životního prostředí.

Obec I

A: Potýkáte se v současné době s nějakými problémy v oblasti třídění odpadu a odpadového hospodářství?

B: My máme oddělený systém třídění PET lahví a směrného plastu. PET lahve se dávají zvlášť do zvonu a pak máme žluté kontejnery na ostatní směsný plast, kam se nedávají PETky. Máme tady asi 65 hnízd. A toho ostatního plastu je obrovské množství, takže my jsme teď dokupovali tyhle kontejnery a dodávali jsme je do těch hnízd. A dřív jsme to vyváželi třeba jednou týdně a teď už to musíme vyvážet dvakrát týdně. Jsou pořád plné. Takže ti lidé ten směsný plast opravdu třídí. Takže se potýkáme s tím, že ty kontejnery jsou pořád hodně plné, i když tam nejsou ty PETky. My jsme museli dokoupit i nějaká auta s rukou a auta na výklop, protože jsme to počtem techniky, kterou jsme měli, nestíhalo.

A: Máte podobné problémy i u kontejnerů na PET lahve?

B: Tam ani ne. Tam se to celkem stíhá. Většina lidí PET lahve opravdu sešlápne, ty kontejnery jsou poměrně velké, takže tam se to vejde a ten problém takový není.

A teď jsme řešili ještě jednu věc. Nakoupili jsme několik stovek 200 litrových popelnic na papír a plast a dáváme je lidem zdarma k rodinným domům. To je ještě navíc, kromě těch hnízd a to svážíme jednou za měsíc a to tak stačí na ten měsíc. A tím si děláme naději, že ta přeplněnost těch kontejnerů na směsný plast v těch hnízdech se sníží.

A: Setkali jste se již s tématem zálohování nápojových obalů v souvislosti Vaším městem?

B: Nesetkali, zatím čekáme, co vymyslí ve sněmovně.

A: Jak byste tedy zhodnotil informovanost Vás, jako města v tomto tématu?

B: Informovanost je špatná. Nemáme žádné analýzy, které by říkaly bude to z tohoto důvodu výhodné a tak dále. Jediné, o čem se mluví, je nějaká procentuální výtěžnost těch plastových a kovových obalů na nápoje. Přitom si myslím, že my jsme jako republika na špici EU v tom třídění, protože co jsem tak četl, tak se u nás vytřídí 7 nebo 8 PETek z 10 a nějaký požadavek EU je teď 9 z 10, ale to je až někdy v roce 2029. Takže si myslím, že jsme v tom dobrý a že do toho roku 2029 by se to dalo i dodržet i bez zálohování. Ale rozumím tomu, že když se dá záloha 4 koruny na PETku, že už to ty lidi vyhazovat nebudou vůbec.

A: Máte tedy informace pouze z médií?

B: Ano, jen z médií.

A: Zaznamenali jste nějaké zkušenosti ze zahraničí?

B: Víím, že to funguje třeba na Slovensku, ale neznám detaily toho, jak to tam funguje. Tady jde o to, jestli u nás se to bude kopírovat to, jak to dělají tam, nebo tu budou trochu jiná pravidla. Mám třeba obavy z toho, jak se k tomu budou stavět ty obchody. My tady máme třeba 4 takové malé samoobsluhy, tak jakým způsobem

to budou pak skladovat, když se ty PET lahve nesmí zmačkat a benzínky na to také nebudou vybavené. Samozřejmě řetězce, ty toho budou mít obrovské množství, tam to budou ty lidi vracet nejvíc. Ale nevím, jak na to budou vybavené.

A: Vnímáte nějaké překážky v zavedení zálohového systému z pozice města?

B: Z pozice města se ani nějak neobávám. Spíš to bude mít dopad na obchody, které s tím budou mít starosti a na spotřebitele, kteří to budou muset vracet.

Jako mluvilo se o tom, že těm obcím odpadne i nějaký ten příjem. Protože třeba za ty PET lahve se pořád nějaká koruna dostává, za to třídění se nějaká koruna dostává. Na druhou stranu ten příjem, který by z toho byl, když se zase odpočítají náklady na svoz a likvidaci, tak si nemyslím, že by to pro ty města bylo nějaké tragické.

A: Nepředpokládáte tedy žádné dodatečné náklady v souvislosti ze zavedení zálohového systému.

B: Myslím si, že ty ztráty z hlediska výkupu těch PET lahví nebudou tak velké.

A: Podle předpokladů MŽP by to naopak novela zákona, zavádějící zálohový systém, měla obcím přinést nějaké dodatečné finanční prostředky, Víte o tom?

B: V jakém smyslu?

A: Do rozpočtu obcí by mělo jít 15 % z nevybraných záloh a také určitá částka za zpoplatnění reklamních tiskovin. Ministerstvo životního prostředí má pak na webu takovou kalkulačku pro obce, kde si zadáte název obce a pak vidíte, jak by se mohly ty příjmy pro obec zvýšit. Zaznamenal jste ji?

B: Tak o tom jsem nevěděl, ale uvidíme no. Ale žádných výpadků nebo nákladů se neobávám. Spíš očekávám trochu negativní přístup těch, kteří to budou vybírat a trochu negativní přístup lidí. Možná i ti výrobci toho trochu zneužijí. Řeknou musíme zálohovat, tak to zdražíme ne o 4 koruny, ale o 6.

A: A nějaké pozitivní dopady jako obec očekáváte?

B: No. Nevím. Občas existují místa, kde se třeba tvoří nějaký nepořádek, tak to by se třeba mohlo zlepšit. Jinak tam u těch PETek je výhoda, že jsou neustále recyklovatelný, takže je dobře, že by potom neměly končit někde na skládkách a podobně a že by se ten materiál neustále dokola a dokola používal. Jinak přímo na obec takhle nevím.

A: Myslíte si tedy, že by to mohlo mít dopad na littering?

B: Z tohohle hlediska si myslím, že to taky určitě nějaký vliv mít bude. Občas se stane, že někdo vypije limonádu nebo něco a zahodí to. A ty 4 koruny už by lidi mohlo motivovat. Stejně jako je to třeba u lahví od piva. Za ty 4 koruny už jim to bude stát za to, to vracet.

A: Myslíte si, že by zavedení mohlo mít vliv na současný systém třídění u Vás?

B: Dopad to bude mít, že v těch hnízdech, kde máme ty zvony na PET lahve, tak budou plonkové, budou se tedy využívat na nějaký jiný tříděný odpad. A snížení

toho svozu tříděného odpadu a také odpadne hledání odběratele na nejuvhodnější cenu. Já si pamatuju dobu, kdy se prodávalo kilo PETek za 8 korun a teď se pohybujeme u bílých PETek asi na 2 korunách. Ono vůbec ten tříděný odpad je problém v tom smyslu, že tam povinnosti třídít předbíhá technické možnosti nebo technologické využití toho tříděného odpadu. My vytřídíme směsný plast a ten skončí buď ve spalovně nebo na skládce. Technologické využití odpadu neodpovídá té současné kvalitě toho třídění. Ono totiž je to vlastně tak, že čím lépe ta obec třídí, tím je odpadové hospodářství dražší. Třeba dneska za směsný plast platíme 2500 za tunu, kdežto když to lidé hodí do popelnice a odveze se to na skládku, tak se zaplatí 1200 skládkovně. Takže sice třídíme, dbáme na to, je to potřeba z hlediska ekologie, ale zatím to vychází tak, že čím lépe se třídí, tím je to dražší.

Já abych řekl pravdu, tak jsem v tomhle směru trochu rozpolcený. Protože na jednu stranu dobře, je to ekologicky. Na druhou stranu to bude poměrně velká zátěž pro ty občany. Protože v současné době, když potřebovali vyhodit PET lahev, tak ji sešlápli, dali do nějaké tašky a potom zastavili u hnízda a tam to naházeli, tak to určitě bylo jednodušší, než celé ty obaly zdeformované nosit do obchodu. To bude určitě pro občany zátěž a myslím si, že jich na to spousta bude nadávat. Jinak ale ze strany města myslím, že celkem v pohodě, tam by žádný problém neměl být, ale určitě to bude negativně vnímané od těch, co budou muset ze zákona vybírat. Takže já musím hledět na zájem občanů, ale i na zájem té ekologické stránky. Takže jsem takový rozpolcený tak 50 na 50. Ale říkám, ještě neznám úplně ty detaily toho zákona. Ale jak je tradicí v naší sněmovně, tak když ten zákon projde prvním čtením, tak ve druhém čtení se tam vyrojí přes 1000 pozměňovacích návrhů a bude se o tom diskutovat a tak dále, takže se tam ještě třeba může spousta věcí změnit. To je to samé jako třeba se sdílenou energií, jak se to prezentovalo od začátku, tak to najednou dostává úplně jiné rozměry a jiné podmínky, takže tohle možná bude trochu podobné.

A: Plánujete nějak informovat občany o novém systému a motivovat je například k aktivnímu zapojení?

B: Tohle bude tak mediálně informované, že myslím, že ani nebude potřeba ty občany nějak speciálně informovat. O tom se bude všude psát a povídat. A občané budou podle mě moc dobře informovaní. Každopádně až bude rozhodnuto a budou známy konkrétní údaje, tak to určitě dáme do zpravodaje, na Facebook a Instagram.

A: Myslíte si, že by byly třeba nějaké lepší alternativy, které by mohly být pro Vaše město lepší?

B: Já myslím, že asi jiné alternativy moc nejsou. Buď se ti lidé budou nadále a více vychovávat, aby opravdu ten odpad třídili, takže dosáhneme opravdu nějaké té 90 % nebo i lepší vytříděnosti těch PETlahví a plechovek, nebo se to udělá touhle zálohovou formou.

Obec J

A: Jak u Vás v současné době funguje systém třídění a odpadového hospodářství? Řešíte v této oblasti nějaké problémy?

B: Nepořádek. Lidé se dodneška nenaučili pořádně třídit. Takže spíš takové jako nějaké povědomí. Ale já říkám, že to by mělo jít od státu, že by to měl těm lidem cpát, místo nesmyslných reklam tohle, to, co je nutné. Aby to ti lidé dostali do toho povědomí a nevymlouvali se na to, že to neví a neznají.

Jinak máme svou třídičku, překladačku, sběrný dvůr. Jsme v tomhle soběstační. Spíš je problém s odbytem. Ten odbyt není takový, jaký bychom si představovali a ty výkupní ceny taky nic moc.

A: Máte zde zavedené klasické kontejnery po městě? Nebo máte door to door?

B: Máme kontejnery po městě, door to door systém chceme zavádět teď od září. Nepůjdeme zatím cestou nádob, ale zatím jen pytle. Nejdřív potřebujeme ty lidi trochu vycepovat a naučit je to třídit. A pokud by o to pak byl zájem, tak přejdeme i na nádoby. Ale zatím to vidím takhle.

A: Kolik máte poplatek za svoz odpadu?

B: 1100 Kč

A: Když přejdu k zálohovému systému.... Už jste o tom tedy slyšel, předpokládám. Zajímalo by mě, v jaké to bylo souvislosti? Jestli už jste to řešili nějak konkrétně z hlediska města, zda se k vám dostali nějaké oficiální informace.

B: Vzhledem k tomu, že já funguji i v nějakých poradních orgánech ministerstva, tak ty informace máme. Víím, že takhle kauza se táhne už někdy od roku 2017. V té době to třídění ještě nebylo na takové úrovni, ale v dnešní době, když dokážeme vytřídit 8 lahví z 10, tak zavádět systém za nějakých 5 miliard a další miliardy bude stát provoz, tak mi to přijde jako naprosto zbytečné. Nehledě na to, že ta města přijdou i o část peněz, protože samozřejmě jsou to nějaké suroviny. Konkrétně třeba u PETu tam třeba s odbytem žádný problém není (protože tam to hodně bere třeba automobil nebo to berou zpět k recyklaci do nějakých jiných plastových materiálů). Ale ta města prostě přijdou o nějakou značnou část, samozřejmě ty společnosti si to u sebe nenechají a přenesou tu finanční zátěž na ta města jako zpátky. A promítne se to pak třeba v navýšení cen za svoz. Ale je to opravdu předběžný. Protože co máme tak informace nebo se proslýchá, že ti lidé to do obchodů nosit nebudou a nebudou třídit a bude to stejně končit v normálních kontejnerech....tak pak jsou tady dvě možnosti. Pokud to skončí v kontejnerech, tak by mohlo docházet třeba i k tomu, že do toho budou lidé lézt a vybírat to z nich, tak pak bude nepořádek kolem kontejnerů ještě větší. Druhou variantou je to, že to v těch kontejnerech zůstane a my to dokážeme vytřídit a normálně se to jako surovina prodá.

A: Když jste zmínil ty finance, tak se tedy obáváte nějakých nákladů pro obec.

B: Pro nás, jako pro třídící linky...tak nám dojde ke snížení výnosů z prodeje materiálu a samozřejmě to přeneseme na město. Protože také musíme z něčeho žít. Píše

se, že měštům to budou dofinancovávat ty nevrácené zálohy. Ale to nikdo neví, jak bude fungovat. Jsou to jen předběžné informace a podle toho, jak se chová dnešní vláda, tak jim nevěřím ani nos mezi očima.

A: Podle předběžných informací a podle kalkulačky ministerstva životního prostředí, by obce naopak měly být díky novému systému v plusu. Co si o tom myslíte? Zaznamenal jste tuto kalkulačku?

B: Jojo, kalkulačku jsem viděl a tohle jsem zaznamenal. Ale. Stůjme nohama na zemi. Úplně tomu nevěřím.

A: Jde vám tedy především o ten PET materiál?

B: Ano. Protože ničeho jiného se to netýká. Když se budu bavit o plechovkách, na které se ten systém bude vztahovat také. Tak fajn, dobře. To ať klidně funguje, s tím nějaký problém není, že by z toho ubyly nějaké velké výnosy za rok, to si nemyslím. To jsou úplně minimální částky, které z toho dostaneme zpětně v tomhle. Ale já si myslím, že když už se to na něco má zavádět, tak proč se to vztahuje jen na tyhle dvě komodity, na kterých se dá vydělat? Proč to není třeba ně něco jiného.

Určitě v tom takhle budeme nápomocní, ale všechno to odnese občan, jako spotřebitel.

A: Pokud tedy u Vás dojde k nějakým výpadkům příjmů, bude to přenesené na město, šlo by se tedy tou cestou zvyšování poplatků za odpady?

B: Ano.

Já mám pocit, že nikdo neřekl, že všechno stojí nějaké peníze, a i když se některá města chválí tím, jak to mají všechno krásné a jak jim to funguje, musí na to doplácet. Jednoznačně na to musí doplácet. Když stáhnete komunál, to jsou náklady, za separaci další náklady. Ano, něco dotuje EKO-KOM, něco se dostane za prodej surovin, tak pořád stejně ty náklady na tu recyklaci a vrácení zpět, to nepokryjí všechno. A tak je to i u nás.

A: Když jste mluvil o těch plechovkách, v tom tedy vidíte větší smysl? Myslíte si, že by bylo lepší, kdyby to bylo například jen na plechovky?

B: Určitě jo. Já to vidím třeba v zahraničí. V Chorvatsku jsem byl svědkem toho, kdy lidé šli vracet ty PETky v pytlích a za nimi byla obrovská fronta. A to mi přijde nemyslitelné. Dokážu si to představit někde u rodinných domů, ale v panelácích lidé bojují s místem, tak nevím. Přijde mi to nereálné. Nehledě na to, že se zvedne i dopravní zátěž, protože bude muset jezdit více aut do obchodů. Budou na to nadávat i obchodníci. A co máme informace od výrobců automatů, konkrétně například ze Slovenska, kde to funguje, tak to se každý den musí umýt a vyčistit. A někdy i dvakrát za den. A ono když se to odstaví třeba na půl hodiny, než se to vyčistí, tak to pak také není ideální. A ta zkušenost tam není rozhodně dobrá. A ze Slovenska si k nám jezdí pro PETky. Přijedou za hranice a odvezou si to. Některým výrobcům už mají systém údajně připravený na zálohování tak, že to bude na obou dvou stranách stejné. Takže už se to začíná přetahovat přes hranice.

A: Takže obavy, co se týče města, máte především z té finanční stránky?

B: Ano, hlavně finanční. Vždycky je to o penězích.

A: A ještě nějaké jiné?

B: Pro nás jako pro město asi ne. Na druhou stranu nikdy jsme to nevyzkoušeli, takže o tom nemůžeme s jistotou mluvit.

Otázkou je, jak se k tomu postaví obchodníci. Pro které to bude asi celkově náročné. Není to také jen o městech, ale má to dopad na všechny.

Ale může být pak pozitivum i to, že těch PET lahví se bude v tom okolí válet méně po zemi. Myslím, že na to by to mohlo mít možná vliv. Říkají, že i na tom Slovensku se to opravdu snížilo. V tom vidím přínos v tomhle. Ale já říkám, že ten littering si děláme jen sami. To je jen o uvědomění lidí. A taky to nejsou jen PETky a plechovky.

Jinak žádná jiná pozitiva v tom asi nevidím.

A: Myslíte si, že by to mohlo napomoci třeba snížit četnost svozů?

B: Ne. To si rozhodně nemyslím. Protože zkušenosti ze Slovenska dokazují, že se bavíme o snížení podílu PETek v kontejnerech o 10 %, což je nic.

A: A u plechovek?

B: U plechovek ano. Tam pokud by se stáhly kontejnery, tak tam by to snížení četnosti bylo. Ale bavíme se o tom, že ten kov svážíme jednou za měsíc, měsíc a půl.

A: Dokážete říct, co tvoří teď největší podíl těchto kontejnerů? Čeho je tam nejvíc?

B: Já bych řekl, že je to tak půl na půl. Že ty plechovky jsou tak polovina.

A: Myslíte si, že by mohlo mít zavedení zálohového systému dopad na současný stav třídění ve městě?

B: Záleží, jak se k tomu ti lidé postaví. Pokud to budou respektovat a budou třídít dál tak, jako třídili, tak si myslím, že to bude fungovat normálně, že to nikdo nepozná. Akorát doma jim přibude jeden pytel na PETky, který pak budou muset do obchodu. Vzhledem k tomu, že trochu znám českou povahu, tak kvůli těm 4 korunám určitě budou vracet ty obaly zpět do toho automatu.

Já si myslím, že kdyby se to tady zavedlo třeba před 6-8 lety, tak by to bylo lepší a určitě by to fungovalo. Ale v současné době mi to smysl nedává. A jestliže někdo potřebuje ten PET zpátky jako rPET, tak ať si ho od nás koupí. V současné době jsou ty ceny cca 7000 za tunu. Další věcí jeale také to, že ta PETka už je váhově úplně někde jinde, než před pár lety, je vidět ten tlak těch výrobců na snižování hmotnosti té lahve.

Ale je to celkově o uvědomění lidí. V zahraničí třeba pomalu nikde nedostanete jen tak PETku na stůl. Je to i o výchově a ne jen o PETkách. Říká se, že PETky jsou asi 8 % v odpadech. Tak co to je za číslo. Ale finančně nejvíc. Finančně je to pro nás zajímavé.

A: Sběrná místa byste ve městě měli pokryté obchody, jinak byste je neřešili?

B: Víím, že se mluvilo i o tom, že ty obce by si mohli zřídit i dobrovolně sběrná místa a někdo se o to bude starat. To bude ale záležitost těch obcí.

Pro nás, jako obce, pokud to vypadne, tak vííme o tom, že ty svozovky si to nechají na své náklady a ty přenesou zpátky na ty obce. Mohlo by se to ale změnit třeba za předpokladu, že byl zpětný odběr na zpětný materiál, tak by na to byl odbyt za jiné peníze. Že by cena toho zbytkového plastu by šla nahoru. Ale vzhledem k tomu, že z těch plastových kontejnerů, je odpad zhruba kolem 40 % a na to v současné době není odbyt. Tak v tom moc postup nevidím. Co jsem tak slyšel, tak jediná cesta, jak z toho ven, je automatická linka, aby byla v každém regionu a ta linka umí vyseparovat i jiné druhy, které pouhým lidským okem nerozeznáte a údajně na to je hotové zpracování, ale je to investice zhruba 300 milionů a otázka je, jestli tam pak bude ta návratnost.

My budeme teď pracovat s nějakým plánem a pak do toho zase někdo hodí vidle, jako teď – vytaháme z toho PET, atd. a za tři roky přijdou, že se z toho bude separovat ještě něco. A za 10 let to může být zase úplně jinak. A v tu ránu je ekonomika rozbitá. Není tu vůbec stabilní prostředí v současné době.

A: Vnímáte to tedy i z toho hlediska, že by to narušilo celý ten současný systém?

B: Ano, přesně tak. Kdyby byla vize, kdyby ministerstvo řeklo, teď jdeme touto cestou, za pět let přidáme tyhle další druhy materiálu za dalších pět tyhle druhů... Na těch deset let si krásně uděláte plán a nějak si ho nastavíte. Ale dneska nevíme, co bude zítra. Na co si vzpomene ministerstvo. Řeknou „tak my chceme tohle za dva roky“. To není ideální.

A: Takže byste uvítal nějaké dlouhodobější plány.

B: Ano, rozhodně. V tomhle rozhodně. I když se tady o tom mluví několik let, tak není pořád žádná jistota. Teď to jde do sněmovny a pořád je tady spousta negativních ohlasů, jak poslanecké sněmovny, Svazu měst a obcí, Svaz místních samospráv, obchodníků. Ale je to samozřejmě o tom, jak se domluví.

A: Jak byste zhodnotil to, jak jste v tomto tématu informování?

B: Tak města sem tam dostanou nějakou zprávu. Když vyjde nějaká negativní reakce v novinách, tak ministr napíše obcím dopis, jak to vlastně špatné není. Ale já nevím, já tomu nevěřím v tomhle. Co se udělalo v poslední době, tak to nic pozitivního nepřineslo.

A: Proto tedy nevěříte třeba ani těm finančním kompenzacím.

B: Ne, nevěřím. Jako ano, ono se mluví o kompenzacích v prvních letech. Nemluví se o tom, co bude potom, za 5 za 6 let. Kdo to bude dotovat? Nebo to nikdo dotovat nebude? Já nevím. Z toho dlouhodobého hlediska tam nevidím nic, co by to mohlo přinést, kromě litteringu, který předpokládám, že se rozhodně zlepší. Pokud to tedy nebude tak, že bude někdo z těch kontejnerů to vytahovat a bude nepořádek kolem nich.

Jinak já si myslím, že pokud se zavede ten door to door systém, tak by k tomu celkovému zlepšení stejně došlo, takže to mi přijde případně i lepší

A: Když jste tedy takhle spíš proti tomu zálohování...jste proti?

B: Jsem proti, ano.

A: tak bylo by něco, co by Vás přesvědčilo o tom, že zálohování je skutečně správná cesta a bude fungovat?

B: Já jsem pesimista v tomhle, takže mě by asi nic nepřesvědčilo. Za mě ne, nic mě v tomhle teď nepřesvědčí.

A: Plánujete v případě zavedení nějakým způsobem informovat občany, řešit nějakou osvětu obyvatel v tomto ohledu, motivovat je?

B: Já myslím, že to už je dost zmedializované, všichni ví, že to bude, všichni ty informace mají. Ale pořád si myslím, že pokud si tím někdo neprošel, tak nemůže pořádně říct, jak to bude fungovat. Každý stát je úplně jiný. Ale nějakou kampaň uděláme, pokud nás ministerstvo požádá, abychom zveřejnili nějaké informace. S tím rozhodně nemám problém. Naopak, budu se snažit být nápomocný tomu systému, když už se to zavede, protože mě pak ničí, když se něco zavede a nefunguje to. Takže určitě třeba do zpravodaje to dáme.